

Nr 77

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag till universitetssjukhusen m. m.; given Stockholms slott den 9 mars 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Rune B. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

För utbyggande av karolinska sjukhuset föreslås anvisande av ett investeringsanslag av 6 560 000 kr.

Till utrustning av bl. a. de nya nervklinikerna och det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet vid karolinska sjukhuset föreslås att ett reservationsanslag av 5 100 000 kr. anvisas samt att vissa beställningsbemyndiganden lämnas.

För det fortsatta utbyggandet av akademiska sjukhuset i Uppsala äskas ett investeringsanslag av 6 300 000 kr., varjämte hemställes om vissa bemyndiganden att beställa utrustning.

Riksdagen föreslås bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal med Malmöhus läns landsting angående *dels* lasarettet i Lund, *dels* de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund, *dels* ock seminarietomten i Lund.

Vidare äskas till bidrag till lasarettet i Lund ett förslagsanslag av 11 300 000 kr.

Till bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund föreslås anvisande av ett förslagsanslag av 35 000 kr.

Slutligen äskas ett förslagsanslag av 7 200 000 kr. till bidrag till lasarettet i Umeå.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars
1962.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLM-QVIST.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och ecklesiastikdepartementen anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under inrikesdepartementet föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1962/63 beräkna följande anslag, nämligen å driftbudgeten under punkten 58 till Karolinska sjukhuset: Utrustning ett reservationsanslag av 4 400 000 kr., under punkten 69 till Bidrag till lasarettet i Lund ett förslagsanslag av 8 000 000 kr., under punkten 72 till Bidrag till lasarettet i Umeå ett förslagsanslag av 4 500 000 kr. och under punkten 82 till Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund ett förslagsanslag av 35 000 kr. samt å kapitalbudgeten under punkten 193 till Utbyggande av karolinska sjukhuset ett investeringsanslag av 6 560 000 kr. och under punkten 195 till Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala ett investeringsanslag av 6 300 000 kr.

Jag anhåller nu att få upptaga dessa anslagsfrågor till fortsatt behandling. I samband härmed torde jag få anmäla uppkommen fråga rörande godkännande av avtal med Malmöhus läns landsting om lasarettet i Lund m. m.

Utbyggande av karolinska sjukhuset

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 8 205 000 kr.

Inledning

Med skrivelse den 16 april 1958 överlämnade direktionen för karolinska sjukhuset en av radiofysiska institutionen avgiven redogörelse för vissa strålskyddsundersökningar, som institutionen bedrivit vid radiumhemmet å sjukhuset under åren 1952—1957. Av institutionens bifogade skrivelse

framgick, att institutionen funnit resultaten av den verkställda undersökningen så alarmerande, att en omprövning av strålskyddsfrågan vid radiumhemmet, och då särskilt den gynekologiska avdelningen måste göras. Direktionen hemställde, att särskilda sakkunniga måtte tillkallas med uppdrag att pröva strålskyddsfrågan vid radiumhemmet.

Kungl. Maj:t uppdrog den 12 september 1958 åt kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande att i samband med åt kommittén tidigare meddelat uppdrag rörande nybyggnad av en högvoltstation på sjukhusets område utreda frågan om möjligheterna att genom ombyggnadsarbeten eller andra byggnadstekniska åtgärder åstadkomma ur strålskydds-synpunkt förbättrade arbetsförhållanden vid radiumhemmet, företrädesvis vid dess gynekologiska avdelning.

Med skrivelse den 22 februari 1960 framlade kommittén förslag till byggnadsprogram för viss om- och tillbyggnad av radiumhemmet samt för nybyggnad av en högvoltstation i anslutning till radiumhemmet. Kommittén anförde därvid i fråga om radiumhemmet bl. a., att kommitténs utredning beträffande riskfrekvensen för personalen vid radiumhemmet givit vid handen, att en förbättring av arbetsförhållandena ur förevarande synpunkter framstode som nödvändig endast för sjukvårdspersonalen vid de gynekologiska avdelningarna. Kommittén föreslog *dels* en avsevärd förstärkning av personalen å dessa avdelningar, *dels* en väsentlig utökning av avdelningarnas lokaler, *dels* ock iordningställande av särskilda utrymmen för patienter med radiuminlägg till personalens skydd. Föreslagna byggnadsåtgärder innefattade ombyggnad av allmänna gynekologiska avdelningen 2 samt påbyggnad av norra längan med ett våningsplan, avsett att inrymma en nytillkommande gynekologisk avdelning. Vissa inom avdelning 6 friställda lokalutrymmen avsågs disponeras för en mindre forskningsavdelning. Efter ombyggnaden skulle radiumhemmet komma att omfatta 155 vårdplatser, varav 50 gynekologiska, fördelade på två av varandra helt oberoende avdelningar om vardera 25 platser. Kommittén fann ifrågavarande byggnadsåtgärder oundgängligen nödvändiga för eliminerande av de strålrisker, för vilka personalen å de gynekologiska avdelningarna var utsatt. Kostnaderna för byggnadsföretaget beräknade kommittén approximativt till totalt 2 000 000 kr., vartill kom inrednings- och utrustningskostnader för omkring 500 000 kr. Personalkostnadsökningen uppskattades till 212 518 kr. per år.

Över kommitténs förslag avgavs yttranden av byggnadsstyrelsen, statens sakrevision, centrala sjukvårdsberedningen, nämnden för undervisnings-sjukhusens utbyggande, kanslern för rikets universitet efter hörande av lärarkollegiet vid karolinska institutet, direktionen för karolinska sjukhuset samt medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd.

Genom beslut den 23 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att, med beaktande av vad som anförts i en vid beslutet fogad departementspro-

memoria, utföra projektering fram till och med färdigställande av huvudritningar samt verkställa kostnadsberäkning för om- och tillbyggnad av radiumhemmet på grundval av det framlagda förslaget till lokalprogram. I promemorian framhölls bl. a. att om- och tillbyggnaden av radiumhemmet borde utformas så att vid eventuellt minskat behov av sängplatser vissa lokaler utan dyrbara ändringsarbeten kunde disponeras för annan verksamhet inom ramen för radiumhemmets arbetsuppgifter. Om möjligt borde undvikas, att viss del av den nya gynekologiska vårdavdelningens lokaler för-lades i underliggande våningsplan. Det borde vidare undersökas, huruvida inom den föreslagna byggnadsramen kunde anordnas utvidgade arkiv-lokaler, lokaler där patienterna kunde medgivas rökning, rum för persona-lens vila och avkoppling under raster samt förbättrade omklädningslokaler för personalen.

Förslag

Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande hemställer i skrivelser den 12 september 1961 samt den 26 och den 31 januari 1962 bl. a. om anvisande av medel för i följande sammanställning angivna ändamål.

1. Uppförande av bakteriologiskt och kemiskt centrallaboratorium	119 000
2. Uppförande av nervkliniker	2 325 000
3. Utökade lokaler för militärapoteket	440 000
4. Utbyggnad av värmeanläggningen	1 925 000
5. Utbyte av turbogenerator	650 000
6. Ombyggnad av radiumhemmet	1 000 000
7. Upprustning av lokaler för kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet	370 000
8. Utredningsmedel	100 000
	Summa kr. 6 929 000

Motiv

Till motivering för anslagsäskandena åberopas bl. a. följande.

1. Kostnaderna för uppförande av de bakteriologiska och kemiska centrallaboratorierna beräknades enligt per den 1 juli 1954 föreliggande byggnadsprogram till 8 800 000 kr. Härtill kommer vissa till 500 000 kr. beräknade kostnader för steriliseringsanläggning inom laboratorierna. Byggnadsprogrammet har sålunda kostnadsberäknats till totalt 9 300 000 kr. För byggnadsföretaget har för budgetåren 1955/62 anvisats tillhoppa 11 350 000 kr.

Beträffande kostnadsstegringarna framhålles, att den fördyring, som be-löper på under tiden före den 1 januari 1960 gjorda investeringar, enligt byggnadsstyrelsens byggnadskostnadsindex beräknas till 20,1 procent, medan enligt samma index fördyringen å investeringar fr. o. m. nämnda dag beräknats till 26,3 procent. I själva verket har emellertid denna senare för-

dyring enligt byggnadsstyrelsens index den 1 juli 1961 utgjort 29,5 procent. Med hänsyn härtill uppskattar kommittén den sammanlagda kostnadsstegringen för detta byggnadsföretag till 2 169 000 kr. och totalkostnaden för byggnadsföretaget till (9 300 000 + 2 169 000) 11 469 000 kr.

Medelsbehovet för nästa budgetår utgör således för byggnadsföretaget resterande medel (11 469 000—11 350 000) 119 000 kr.

2. Kostnaderna för uppförande av nya nervkliniker beräknades per den 1 oktober 1957 till 14 800 000 kr., varav på staten skulle belöpa omkring 10 300 000 kr. oavsett kostnadsstegringar, vilka enligt gällande avtal i sin helhet belastar statsverket. För byggnadsföretaget har under budgetåren 1957/62 anvisats sammanlagt 9 800 000 kr. Av det på staten oavsett kostnadsstegringar belöpande beloppet återstår sålunda att anvisa (10 300 000 — 9 800 000) 500 000 kr.

Kommittén har tidigare uppskattat kostnadsstegringen för tiden den 1 oktober 1957—den 31 december 1959 till 80 496 kr. samt för tiden från sistnämnda dag intill utgången av budgetåret 1961/62 till 985 052 kr. eller sammanlagt till 1 065 548 kr. Den på tiden intill utgången av budgetåret 1962/63 belöpande kostnadsstegringen uppskattar kommittén enligt byggnadsstyrelsens index den 1 juli 1961 till 1 600 000 kr., motsvarande 3,6 procent å 2 236 000 kr. och 12,1 procent å 12 564 000 kr., vilket senare belopp beräknas investerat intill utgången av budgetåret 1962/63.

Kommittén har vidare påtagit sig ytterligare kostnader, som icke inryms inom tidigare för byggnadsföretaget angiven kostnadsram, nämligen *dels* 150 000 kr. för en ombyggnad inom vissa laboratorier, tillhörande neurokirurgiska kliniken, *dels* 20 000 kr. för ändringsarbeten inom neurokirurgiska klinikkens operationsavdelning, *dels* 30 000 kr. för omplacering av vissa lokaler, avsedda för kuratorer inom neurokirurgiska kliniken, *dels* ock 25 000 kr. för inredning av ett terapikök, tillhörande neurologiska kliniken. Den sammanlagda kostnaden för dessa byggnadsåtgärder uppgår till (150 000 + 20 000 + 30 000 + 25 000) 225 000 kr.

Det totala medelsbehovet för budgetåret 1962/63 utgör sålunda (500 000 + 1 600 000 + 225 000) 2 325 000 kr.

3. Den av 1957 års riksdag beslutade utökningen av militärapotekets lokaler kostnadsberäknades per den 1 december 1955 till 2 000 000 kr., vilket belopp i sin helhet anvisats under budgetåren 1957/61. Härutöver har för budgetåren 1960/62 anvisats 330 000 kr. till bestridande av inträdda kostnadsstegringar.

Sedan byggnadsföretaget numera avslutats kan de slutliga kostnaderna överblickas. Totalkostnaderna för företaget har utgjort 2 930 000 kr., vilket motsvarar ett överskridande av den ursprungliga kostnadsramen inklusive därå beräknad fördyring med (2 930 000—2 330 000) 600 000 kr. Av detta belopp faller emellertid omkring 115 000 kr. på automatiska fördyringar, varför merkostnaden kan angivas till 485 000 kr.

Vid sin ursprungliga uppskattning av byggnadskostnaderna förutsatte kommittén, att ombyggnaden av apotekslokalerna skulle komma att underlättas av en icke oväsentlig driftsinskränkning vid apoteket under byggnadstiden. Från apoteksledningens sida motsatte man sig emellertid en inskränkning av driften i den omfattning kommittén räknat med, och kommittén har därför nödgats vidtaga en rad icke förutsebara åtgärder för byggnadsföretagets genomförande. Apoteksledningen har framhållit, att en inskränkning av apoteksdriften i ursprungligen planerad utsträckning skulle medfört en merkostnad för läkemedelsinköp för statsverket, som

skulle väsentligt överstigit det belopp, varmed kostnaderna för byggnadsföretaget nu ökat.

För budgetåret 1951/52 ställdes till kommitténs förfogande ett investeringsanslag av 200 000 kr. för upprättande av arbetsritningar till centrallaboratorierna m. m. (proposition 1951: 123 s. 21). Å detta anslag föreligger en behållning av 77 240 kr. 30 öre. Vidare anvisades för budgetåret 1959/60 ett anslag av 160 000 kr. för ombyggnadsåtgärder vid sjukhuset, föranledda av 1955 års medicinska examensstadga (1959 års statsverksproposition, kapitalbudgeten, inrikesdepartementet, s. 9), å vilket anslag uppkommit en behållning av 82 490 kr. 23 öre. Kommittén föreslår, att behållningen å dessa anslag, utgörande sammanlagt i runt tal 160 000 kr., disponeras till att i motsvarande mån balansera uppkommet underskott å militärappotekets ombyggnad.

Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål skulle därvid utgöra (600 000—160 000) 440 000 kr.

4. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1961/62 framlade kommittén förslag om komplettering av värmeanläggningen vid sjukhuset med en 25-tonspanna till en preliminärt beräknad kostnad av omkring 2 200 000 kr., inberäknat erforderliga byggnadskostnader. För ändamålet anvisades 500 000 kr. I en slutlig kostnadsberäkning uppskattas emellertid totalkostnaden för inköp och installation av den nya pannan till 2 425 000 kr., varav för byggnadskostnader cirka 800 000 kr. Kommittén beräknar att arbetena med installation av ångpannan kommer att slutföras under budgetåret 1962/63. Medelsbehovet för nämnda budgetår utgör med hänsyn härtill (2 425 000—500 000) 1 925 000 kr.

5. Enligt en av Elektriska Prövningsanstalten AB för kommitténs räkning utförd utredning angående kraftförsörjningen vid sjukhuset bör behovet av reservkraft ökas. Såsom ett led i en plan för höjande av kraftreserverna, som framlagts av prövningsanstalten, bör en av de tre turbo-generatorerna om 750 kW, vilken på grund av stark förslitning har en avsevärt nedsatt verkningsgrad, utbytas mot en ny generator om 2 000 kW. Genom den nya generatorns större effekt skulle den tidtals vid sjukhuset rådande bristen på maskineffekt motverkas. Kostnaden för inköp av den nya generatorn om 2 000 kW har uppskattats till 650 000 kr., vartill kommer kostnader för nytt fundament för generatorn m. m. Föreliggande kostnadskalkyl är dock föråldrad och kostnaderna kan komma att öka. Kommittén beräknar emellertid medelsbehovet för ändamålet under nästa budgetår till 650 000 kr.

6. Genom beslut den 23 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att utföra projektering fram till och med färdigställande av huvudritningar samt verkställa kostnadsberäkning för om- och tillbyggnad av radiumhemmet vid karolinska sjukhuset på grundval av ett av kommittén framlagt förslag till lokalprogram för byggnadsföretaget.

Radiumhemmet beräknades komma att efter ombyggnaden omfatta sammanlagt 155 vårdplatser, fördelade på sju vårdavdelningar. Under projekteringsarbetet har planerna emellertid av olika skäl reviderats. Kommittén, som överlämnar huvudritningar och kostnadsberäkning, föreslår enligt ritningarna följande fördelning av vårdplatserna mellan de olika avdelningarna:

	Antal vårdplatser
Avdelning 1 (enskild avdelning)	13
Avdelning 2 (allmän gynekologisk avdelning)	22

Avdelning 3—5 (allmänna avdelningar om vardera 25 vårdplatser)	75
Avdelning 6 (allmän avdelning)	25
Avdelning 7 (allmän gynekologisk avdelning)	22
	<hr/>
	Summa 157 vårdplatser

Platsantalet på avdelningarna 2 och 7 har i förhållande till det ursprungliga lokalprogrammet måst minskas från 25 till 22 på grund av att skärpta utrymmeskrav nödvändiggjort en glesare patientbeläggning inom dessa allmänna gynekologiska avdelningar. Å andra sidan har tidigare förslag om inrättande av en mindre forskningsavdelning om 8 forskningsplatser inom avdelning 6 frånfallits, varför dessa 8 platser numera ingår i organisationen för denna avdelning. Vidare har ett behandlingsrum på envar av avdelningarna 3, 4 och 5 tagits i anspråk såsom röktrum. Sedan ritningarna färdigställt har emellertid förslag väckts om förändring av organisationen inom sistnämnda tre avdelningar. Förslaget innebär att såsom röktrum icke disponeras ett behandlingsrum utan i stället en del av 6-sängssalen närmast dagrummet. Behandlingsrummet tages i anspråk som patientrum med två vårdplatser. Platsantalet på var och en av ifrågasatt tre avdelningar skulle därvid komma att minska till 24, varför radiumhemmets totala vårdplatsantal skulle nedgå till 154. Kommittén finner den föreslagna förändringen innefatta en avsevärd förbättring av patienternas trivselförhållanden.

Kommittén framhåller särskilt, att ombyggnaden av vårdavdelningen inom avdelning 2 icke innefattas i föreliggande ritningsförslag. Nämnda avdelning avses skola omgestaltas i en senare byggnadsetapp.

Kostnaderna för byggnadsföretaget uppgår enligt kostnadsberäkningen till 1 465 000 kr., vari ingår kostnaden för ifrågasatt förändring av organisationen inom avdelningarna 3, 4 och 5. Kommittén uppskattar medelsbehovet för ändamålet för budgetåret 1962/63 till 1 000 000 kr.

7. I anslagsäskandena för budgetåret 1961/62 har kommittén framhållit att de lokaler, som f. n. disponeras av kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet, är helt otillräckliga för laboratoriets behov. Med hänsyn till konsekvenserna av karolinska sjukhusets framtida ställning som regionsjukhus ansåg kommittén dock mindre lämpligt att slutlig ställning redan då togs till laboratoriets lokalfråga och föreslog därför att denna fråga tills vidare skulle lösas provisoriskt genom att bakteriologiska och kemiska centrallaboratoriernas ledigblivande lokaler inom huvudkomplexet ställdes till laboratoriets förfogande. Dessa lokaler borde dock före överlämnandet till fysiologiska laboratoriet undergå vissa mindre reparationer, vilka beräknades draga en kostnad icke överstigande 200 000 kr. Till ändamålet anvisades 200 000 kr.

Sedan kommittén numera erfarit, att riktlinjerna för den slutliga lösningen av fysiologiska laboratoriets lokalfråga icke torde komma att uppdragas inom den av kommittén förutsatta tiden, har kommittén funnit en mera kvalificerad upprustning av de till fysiologiska laboratoriets förfogande ställda provisoriska lokalerna oundgängligen nödvändig. Denna upprustning har av kommittén beräknats draga en sammanlagd kostnad av 500 000 kr. I detta sammanhang bör en upprustning ske även av det ursprungliga fysiologiska laboratoriet till en kostnad av 40 000 kr. samt av vissa lokaler inom förutvarande Med. I till en kostnad av 30 000 kr. Den sålunda föreslagna lösningen har tillkommit efter samråd med sjukhusdirektionen och che-

fen för fysiologiska laboratoriet. Kommittén betonar, att det angivna totala kostnadsbeloppet 570 000 kr. grundar sig på en preliminär uppskattning. En exakt beräkning av kostnaderna för ombyggnadsarbetena är förenad med stora svårigheter.

Enär 200 000 kr. tidigare anvisats utgör medelsbehovet för detta ändamål således (570 000—200 000) 370 000 kr.

8. För kommitténs löpande utgifter under budgetåret 1962/63 beräknas 100 000 kr.

Departementschefen

För täckande av resterande medelsbehov för uppförandet av centrallaboratorier med blodgivarcentral bör för nästa budgetår anvisas 119 000 kr.

I enlighet med vad kommittén föreslagit tillstyrker jag en fortsatt medelsanvisning för uppförande av nervklinikerna om 2 325 000 kr. Med hänsyn till vad jag uttalat i 1961 års statsverksproposition (kapitalbudgeten, inrikesdepartementet, punkt 4) rörande upptagande av förhandlingar med Stockholms stad och Stockholms läns landsting om ändring av gällande avtal angående samarbete för uppförande och drift av sagda kliniker anser jag mig emellertid kunna räkna med att viss del av ifrågavarande belopp icke skall slutligt stanna på statsverket.

Totalkostnaden för den nu slutförda utökningen av militärapotekets lokaler har uppgått till 2 930 000 kr., vilket motsvarar ett överskridande av den ursprungliga kostnadsramen — frånsett av den allmänna prisstegringen förorsakad kostnadsfördyring — med 485 000 kr. Enligt vad kommittén uppgivit förutsatte kommittén ursprungligen, att ombyggnaden av apotekslokalerna skulle komma att underlättas av en viss driftsinskränkning under byggnadstiden. Enär en inskränkning av driften i den omfattning kommittén räknat med icke kunde komma till stånd, nödgades kommittén vidtaga en rad tidigare icke förutsebara åtgärder för byggnadsföretagets genomförande. Jag har närmare informerat mig om omständigheterna kring denna kostnadsfördyring och funnit, att den skulle ha kunnat inbesparats blott till priset av en betydligt större driftkostnadsstegring under ombyggnadstiden. Med hänsyn härtill har jag ansett mig kunna godtaga de sålunda uppkomna merkostnaderna. För bestridande av resterande medelsbehov för ifrågavarande byggnadsföretag föreslår jag, att — enligt vad kommittén närmare anfört därom — under anslaget uppkomna besparingar om tillhoppa i runt tal 160 000 kr. tages i anspråk, varutöver ett belopp av 440 000 kr. bör anvisas för nästa budgetår.

Innevarande budgetår har för påbörjande av en utbyggnad av sjukhusets värmeanläggning anvisats 500 000 kr. För fullföljande av ifrågavarande arbeten under budgetåret 1962/63 beräknar jag i likhet med kommittén ett belopp av 1 925 000 kr.

Företagen utredning angående kraftförsörjningen vid sjukhuset har utvisat, att reservelkraften behöver utökas. Med hänsyn härtill föreslår jag,

att 650 000 kr. upptages under anslaget för inköp och installation av en ny turbogenerator i utbyte mot en försliten sådan.

Strålskyddsförhållandena vid radiumhemmet och i synnerhet vid den gynekologiska avdelningen är otillfredsställande. Personalen löper f. n. risker att bli utsatt för alltför stora doser av radioaktivitet. Dessa förhållanden har försvårat behandlingen av patienterna och medfört ett mindre rationellt utnyttjande av radiumhemmets vårdresurser. Utrymmen för personalens vila och rekreation samt omklädnadsrum saknas i stor utsträckning. Dagrum och andra lokaler för uppegående patienter har likaledes varit för knappt tilltagna. Mot bakgrund härav har byggnadskommittén verkställt en undersökning av hur lokalförhållandena vid radiumhemmet skulle kunna förbättras, och på grundval av ett av kommittén framlagt lokalprogram har Kungl. Maj:t genom beslut den 23 mars 1961 uppdragit åt kommittén att utföra projektering av en om- och tillbyggnad av radiumhemmet. I en vid Kungl. Maj:ts beslut fogad särskild promemoria lämnades vissa anvisningar för det fortsatta utredningsarbetet.

Kommittén har nu lagt fram huvudritningar över ifrågavarande om- och tillbyggnad jämte kostnadsberäkningar. Enligt kommitténs förslag skulle klinikens nuvarande vårdavdelningar omdisponeras och det totala vårdplatsantalet utökas från f. n. 149 till 154. Det föreslagna platsantalet överensstämmer väl med regionvårdsutredningens beräkning av stockholmsregionens vårdplatsbehov, som angavs till cirka 150 platser. Om- och tillbyggnaden, som kommer att samordnas med uppförandet av en ny högvoltsstation, för vilken medel dock icke äskas för nästa budgetår, föreslås ske i etapper. Första etappen omfattar inredning av vissa utrymmen i källarplanet, ombyggnad av gynekologiska polikliniken, ändringsarbeten inom fem vårdavdelningar samt påbyggnad med ett våningsplan, avsett för en ny applikations- och vårdavdelning om 22 vårdplatser. Kommittén har inhämtat yttranden över det framlagda ritningsförslaget från bl. a. direktionen för karolinska sjukhuset, lärarkollegiet vid karolinska institutet, centrala sjukvårdsberedningen samt medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd. Samtliga dessa myndigheter har — frånsett vissa detaljusteringar — ansett sig kunna godtaga detsamma. Med hänsyn härtill och enär jag funnit förslaget vara ägnat att väsentligt förbättra arbetsförhållandena vid radiumhemmet, anser jag mig likaledes böra tillstyrka detsammes genomförande.

Kostnaderna för den första byggnadsetappen har kommittén uppskattat till 1 465 000 kr. Mot denna kostnadsberäkning har jag ej funnit anledning till erinran. Med hänsyn till att byggnadsarbetena icke torde kunna påbörjas förrän tidigast i slutet av år 1962, anser jag en medelsanvisning om 700 000 kr. för ändamålet vara tillfyllest för nästa budgetår.

För provisoriskt iordningställande av vissa ledigblivna utrymmen inom sjukhuset för kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriets räkning har för in-
nevarande budgetår anvisats ett belopp av 200 000 kr. Kommittén har nu

under åberopande av att provisoriet synes bli av längre varaktighet än kommittén ursprungligen räknade med hemställt om anvisande av ytterligare 300 000 kr. för åstadkommande av nödvändig upprustning av ifrågavarande lokaler. Den definitiva förläggningen av laboratoriets lokaler utredes f. n. i samband med upprättandet av förslag till ny generalplan för karolinska sjukhuset. Jag vill ej motsätta mig den begärda medelsanvisningen, som jag funnit ofrånkomlig för att ge kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet de lokalresurser, den medicinska utvecklingen inom området kräver. Med hänsyn till de icke obetydliga investeringar som sålunda sker i lokalerna förutsätter jag emellertid, att karolinska sjukhusets generalplanedelegation noga prövar möjligheten av att låta laboratoriet även för framtiden kvarligga i ifrågavarande lokaler.

Kommittén har vidare i detta sammanhang hemställt om anvisande av tillhoppa 70 000 kr. för renovering av vissa andra av laboratoriet nu disponerade utrymmen. Till ifrågavarande åtgärder, vilka jag anser vara av sådan beskaffenhet att kostnaderna för desamma bör bestridas från sjukhusets fastighetsunderhållsanslag, är jag icke beredd att beräkna medel i förevarande sammanhang. Jag förordar således, att under anslaget beräknas 300 000 kr. för fortsatt upprustning av lokaler för kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet.

För kommitténs fortsatta arbete under nästa budgetår tillstyrker jag en medelsanvisning om 100 000 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1962/63 skulle alltså utgöra (119 000 + 2 325 000 + 440 000 + 1 925 000 + 650 000 + 700 000 + 300 000 + 100 000) 6 559 000 eller avrundat 6 560 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* under inrikesdepartementets kapitalbudget, statens allmänna fastighetsfond, för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 6 560 000 kr.

Karolinska sjukhuset: Utrustning

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 1 532 000 kr.

Förslag

I. *Direktionen för karolinska sjukhuset* hemställer i skrivelse den 28 augusti 1961 om anvisande för budgetåret 1962/63 av 1 195 000 kr. till *dels* nyinköp av utrustning för befintliga kliniker och avdelningar, *dels ock* utrustning i samband med anordnande av intagnings- och akutavdelning, inten-

sivvårdavdelning, specialavdelning för infekterade fall samt ytterligare ett operationsrum m. m. å kirurgiska operationsavdelningen på sätt framgår av följande sammanställning:

Nyinköp av utrustning	850 000
Utrustning för:	
a) intagnings- och akutavdelning	60 000
b) intensivvårdavdelning	130 000
c) specialavdelning	95 000
d) operationsrum m. m.	60 000
	Summa kr. 1 195 000

II. *Karolinska sjukhusets utrustningskommitté* hemställer i skrivelser den 22 mars och den 11 oktober 1961 samt den 29 januari 1962 om *dels* anvisande för budgetåret 1962/63 av 4 272 000 kr. till utrustning av nervklinikerna och kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet, *dels ock* bemyndigande att beställa utrustning till neurokirurgiska kliniken och allergilaboratoriet till ett värde av 1 400 000 kr. att gäldas tidigast under budgetåret 1963/64.

Den begärda medelsanvisningen har beräknats på sätt framgår av följande sammanställning:

Nervklinikerna	3 272 000
Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet	1 000 000
	Summa kr. 4 272 000

Motiv

I. Från överläkare m. fl. har inkommit framställningar om nyinköp av utrustning till befintliga kliniker och avdelningar för ett sammanlagt belopp av 1 530 000 kr., varjämte för nyutrustning i samband med ombyggnad och modernisering av äldre vårdavdelningar beräknas 120 000 kr. Åskandena fördelar sig enligt följande:

Medicinska kliniken	75 000
Kirurgiska kliniken	17 000
Urologiska kliniken	30 000
Allmänna anesthesiavdelningen	18 000
Plastikkirurgiska kliniken	58 000
Kvinnokliniken	27 500
Endokrinologiska kliniken	44 500
Öronkliniken	107 000
Audiologiska laboratoriet	37 500
Hudkliniken	6 000
Yrkesdermatologiska kliniken	30 000
Barnmedicinska kliniken	41 000
Barnkirurgiska kliniken	1 500

Röntgenavdelningen för barn	4 000
Radiumhemmets allmänna avdelning	92 000
Psykiatriska kliniken	22 000
Kirurgiska thoraxkliniken	20 000
Medicinska thoraxkliniken	22 000
Thoraxklinikernas avdelning för specialkardiologi (rumsinredning)	20 000
Thoraxklinikernas röntgendiagnostiska avdelning	106 000
Röntgendiagnostiska institutionen	463 000
Patologiska avdelningen	16 000
Fysiologiska centrallaboratoriet	247 000
Samtliga vårdavdelningar, blankettskåp	21 000
Köksavdelningen	4 000
Utrustning i samband med ombyggnad av vårdavdelningar	120 000
	Summa kr. 1 650 000

Direktionen anser ett till 850 000 kr. reducerat belopp, varav 120 000 kr. för nyssnämnda nyutrustning för äldre vårdavdelningar, vara oundgängligen erforderligt för nyinköp under nästa budgetår. Direktionen förutsätter, att frågan hur de begärda medlen i övrigt skall disponeras får avgöras av direktionen. Det har nämligen visat sig, att man icke 1—2 år i förväg kan binda sig för vilka behov, som bör ges företräde. Det förekommer ofta att under tiden mellan tidpunkterna för anslagsäskandets avgivande och medlens beviljande nya behov av sådan angelägenhetsgrad uppstår, att tidigare såsom mycket angelägna bedömda krav får skjutas tillbaka. I sådana fall bör direktionen ha fria händer för sitt ställningstagande.

I annat sammanhang har direktionen redovisat sina förslag till åtgärder för effektivisering av sjukvården vid sjukhuset innebärande anordnande av en intagnings- och akutavdelning, en intensivvårdsavdelning, en specialavdelning för infekterade, icke epidemiologiska fall samt ombyggnad av kirurgiska kliniken operationsavdelning. I samband med dessa byggnadsåtgärder erfordras viss nyutrustning för en beräknad kostnad av 345 000 kr.

II. *Nervklinikerna.* Verksamheten vid de nya nervklinikerna å karolinska sjukhuset med sammanlagt 186 vårdplatser beräknas kunna igångsättas omkring den 1 april 1963. I oktober 1960 utarbetades förslag till inventarieutrustning för nervklinikerna. Förslaget grundades på önskemål från vederbörande överläkare och kostnadsberäknades till 9 590 000 kr. Sedan förslaget blivit föremål för en grundlig översyn, som resulterat i viss nedskärning av utrustningen jämte uppskjuten anskaffning till ett sammanlagt värde av 1 119 000 kr., överlämnade utrustningskommittén med skrivelse den 13 februari 1961 ett förslag till utrustning för nervklinikerna, som kostnadsberäknats till 8 471 000 kr. varav 326 000 kr. för allmän varuskatt. I detta förslag undantogs utrustning för vissa lokaler i laboratorieflygeln. I fråga om dessa lokaler skulle med vidare byggnadstekniska åtgärder anstå i avvaktan på utredning rörande möjligheterna till vissa ändringar, som

påkallats bland annat genom tillkomsten av laboratorier för neurofysik m. m. Då stadens och länets representanter i utrustningskommittén icke ansåg sig kunna biträda det framlagda förslaget och kommittén i dåvarande läge icke hade möjlighet att vidtaga ytterligare nedskrivningar, anmälde kommittén att kommittén avsåg att fortsätta sina nedprutningsförsök och redovisa resultatet av dessa i samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1962/63. Inom kommittén har därefter i samråd med överläkarna vid neurologiska och neurokirurgiska klinikerna samt neurofysiologiska laboratoriet förnyade ansträngningar gjorts i syfte att åstadkomma ytterligare nedskärningar av utrustningsprogrammet. Det har därvid visat sig, att några väsentliga kostnadsreduceringar icke kunnat uppnås. Överenskom- melse har dock nåtts om vissa besparingar till ett belopp av cirka 155 000 kr., bland annat genom överförande från serafimerlasarettets nervkliniker av ytterligare sådan därstädes befintlig instrumentutrustning, som vid förnyad undersökning ansetts icke oundgängligen behöva kvarbliva vid lasarettet. Genom sålunda gjorda besparingar har totalkostnaden för här ifrågavarande lokaler reducerats från 8 471 000 kr. till i runt tal 8 316 000 kr. inklusive allmän varuskatt. Kommittén har under det fortsatta arbetet med utrustningsförslaget uppdragit åt särskilda sakkunniga att granska och avge utlåtanden rörande skäligheten av i förslaget upptagen apparatur, instrumen- tarier och allmän utrustning. Experternas granskning ger vid handen att den föreslagna utrustningen totalt sett snarare är tilltagen i underkant än i överkant och således icke medger ytterligare besparingar. Samråd har enligt givna direktiv ägt rum med utrustningsnämnden för universitet och högskolor, som i utlåtande den 29 september 1961 ej funnit anledning till erinran mot föreslagen undervisnings- och forskningsutrustning för neu- rologiska kliniken och neurofysiologiska laboratoriet.

Verkställda utredningar ger alltså vid handen att ytterligare nedskriv- ning utöver förenämnda belopp icke är möjligt, såvida verksamheten skall bedrivas i planerad omfattning. Anledningen till den höga utrustningskost- naden är givetvis i första hand klinikernas särskilda karaktär av special- sjukhus. Behovet av dyrbar mättnings- och registreringsapparatur för såväl rutinvården som forskningen är särskilt framträdande vid neurologiska kli- niken och neurofysiologiska laboratoriet. Den polikliniska verksamheten be- räknas bli av betydande omfattning. Vidare skall en särskild dispensär för epileptikerfall tillkomma. Verksamheten har dessutom byggts ut med en avdelning för öron-, ögon- och psykiatrikonsulter. På den neurokirurgiska kliniken har tillkommit en för sådan klinik helt ny operationsteknik för be- handling av nytt klientel. Slutligen har införandet av centralsterilisering vid sjukhuset medfört betydligt ökade behov av instrumentarier, transport- materiel m. m.

På grund av de höga utrustningskostnaderna har Stockholms stads och Stockholms läns landstings representanter i kommittén förklarat sig icke

vilja binda sina respektive huvudmän vid ett bidrag av den storleksordning, som mellanvarande avtal mellan staten, å ena sidan, samt staden och länet, å andra sidan, rörande samarbete för uppförande och drift av nervkliniker i detta avseende innebär. Representanterna har uttalat, att staden och länet vore villiga att bidra med sammanlagt 75 procent av 35 000 kr. per vårdplats. Landstingets representant har därvid förutsatt, att de förhandlingar, som föredragande departementschefen i 1961 års statsverksproposition (kapitalbudgeten, inrikesdepartementet, punkten 4), förklarar sig ämna upptaga beträffande byggnadsbidraget till nervkliniker, skall omfatta även det i avtalet förutsatta bidraget för utrustningskostnader utöver nämnda belopp av 35 000 kr. per vårdplats.

Vad angår utrustningen för de lokaler inom laboratorieflygeln, som varit föremål för särskild utredning och vari laboratorier för neurofysik och forskningsverksamhet jämte lokaler för patologi och neuroradiologisk forskning m. m. avses inrymmas, är granskningen av inkomna behovsuppgifter ännu icke slutförd. Med hänsyn härtill finner kommittén det nödvändigt att låta anslagsäskande för utrustning till ifrågavarande lokaler anstå till budgetåret 1963/64.

Överläkaren vid serafimerlasarettets neurokirurgiska klinik har inkommit med en framställning om anvisande av medel för anskaffande av en lineär accelerator avsedd för utnyttjande av strålkirurgisk operationsmetod vid stereotaktiska operationer av bl. a. Parkinsonism och vissa smärttillstånd. Kostnaden för acceleratoren beräknas uppgå till omkring en miljon kr. Kommittén, som finner behovet av ifrågavarande apparatur väl motiverat ur såväl medicinsk som ekonomisk synpunkt, tillstyrker den föreslagna anskaffningen men förordar samtidigt — i likhet med direktionen för karolinska sjukhuset — en undersökning av möjligheterna till sambruk av apparaten mellan den neurokirurgiska kliniken och radiumhemmet, vilken senare institution enligt ett preliminärt program för uppförande av en högvoltsstation även skall utrustas med en accelerator. Leveranstiden för acceleratoren beräknas till omkring ett år. Därest framställningen om anskaffning av sagda apparatur skulle bifallas, erfordras för budgetåret 1962/63 ett särskilt bemyndigande att beställa acceleratoren för en beräknad kostnad av cirka en miljon kr.

Kommittén understryker, att ifrågavarande accelerator icke är upptagen i det framlagda utrustningsförslaget för nervkliniker. Stockholms stads och Stockholms läns landstings representanter i kommittén har förklarat, att vad de anfört angående maximeringen av utrustningskostnaden per vårdplats icke skall gälla kostnaden för inköp av acceleratoren.

Vid bifall till kommitténs anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 utgör det för kommittén till utrustning av nervkliniker disponibla beloppet, inklusive stadens och länets bidrag, 6 500 000 kr., vilket belopp av kommittén bedömts såsom tillräckligt fram till den 1 juli 1963.

Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet. För reparation och upprustning av vissa äldre lokaler, avsedda för planerad provisorisk utökning av kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriets verksamhet, har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 200 000 kr. Emellertid har kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande under hand meddelat, att ifrågavarande arbeten måste få en större omfattning sedan det numera visat sig, att provisorietiden blir av längre varaktighet än som ursprungligen förutsattes. Sannolikt kommer därför endast viss del av lokalerna att kunna disponeras av centrallaboratoriet under nästa budgetår. Utrustningskommittén har med anledning härav ansett sig böra för budgetåret 1962/63 äska anslag för ungefärligen 50 procent av det totala utrustningsbehovet. Inom kommittén upprättades till en början ett preliminärt utrustningsförslag, grundat på av överläkaren lämnade behovsuppgifter och kostnadsberäknat till 2 120 000 kr. Förslaget underkastades därefter en grundlig översyn i syfte att nedbringa kostnaderna. Vid den verkställda översynen konstaterades dels att anskaffning av viss apparatur till ett värde av i runt tal 153 000 kr. (1962 års prisläge) kunde anstå till efter utgången av provisorietiden eller i vart fall några år framåt, dels ock att vissa andra poster kunde reduceras med i runt tal 161 000 kr. Å andra sidan visade sig i fråga om vissa poster en kostnadshöjning av i runt tal 79 000 kr. erforderlig. Netto reduktionen utgör således 235 000 kr., vilket belopp dock minskas med 25 000 kr. genom höjningen av allmänna varuskatten. Det av kommittén framlagda utrustningsförslaget för ifrågavarande centrallaboratorium är sålunda kostnadsberäknat till 1 910 000 kr. inklusive efter den 1 januari 1962 gällande allmän varuskatt.

Allergilaboratoriet. I samband med uppförande av en tillbyggnad för allergilaboratoriet erfordras viss utrustning, som bör vara anskaffad och levererad, när ifrågavarande laboratorielokaler tages i bruk. Enligt en preliminär kostnadsberäkning erfordras 655 000 kr. för sådan utrustning. Någon medelsanvisning för ändamålet erfordras icke under nästa budgetår. Däremot måste viss utrustning beställas före budgetåret 1963/64. Kommittén hemställer därför om bemyndigande att under budgetåret 1962/63 beställa utrustning för allergilaboratoriet till ett värde av högst 400 000 kr.

Departementschefen

I årets statsverksproposition, inrikesdepartementet, punkten 57, uttalade jag vid anmälan av karolinska sjukhusets omkostnadsanslag, att jag ansåg mig böra tillstyrka en av direktionen för karolinska sjukhuset föreslagen uppdelning av kostnaderna för löpande underhåll och ersättningsanskaffningar, å ena, samt nyutrustning, å andra sidan, på skilda anslag. I överensstämmelse härmed beräknar jag medel för nyinköp av utrustning till be-

fintliga kliniker och avdelningar m. m. vid sjukhuset under förevarande anslag. Medelsbehovet för nästa budgetår uppskattar jag till 700 000 kr. Inom denna ram torde kunna rymmas viss utrustningsanskaffning i samband med ombyggnad och modernisering av äldre vårdavdelningar.

Vid sin anmälan i årets statsverksproposition av förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1962/63 har chefen för finansdepartementet behandlat av direktionen framförda äskanden rörande asfaltering av vägar, omläggning av avloppsnätet samt anordnande av jouravdelning, intensivvårdavdelning, specialavdelning och provisorisk sterilisationscentral vid karolinska sjukhuset, vilka arbeten sammanlagt kostnadsberäknats till 1 594 000 kr. Han har därvid föreslagit, att ett belopp av tillhoppa 1 200 000 kr. anvisas för nämnda arbeten samt för upprustning av äldre vårdavdelningar, ävensom uttalat, att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom angivna ram bestämma vilka arbeten, som skall utföras. Utan att ha tagit slutlig ställning till vilka av ifrågavarande arbeten, som bör komma till utförande, beräknar jag för utrustning i samband med anordnande av nämnda avdelningar ett belopp av 200 000 kr.

Jag förutsätter, att vid inköp av nu ifrågavarande utrustning samråd sker med centrala sjukvårdsberedningen.

Verksamheten vid de nya nervklinikerna å karolinska sjukhuset beräknas kunna igångsättas den 1 april 1963. Klinikerna kommer att omfatta 186 vårdplatser, varav enligt avtal Stockholms stad och Stockholms läns landsting skall disponera sammanlagt 85 allmänna vårdplatser. För varje kontraherad vårdplats skall staden respektive länet förutom platskostnadsbidrag erlagga ett bidrag motsvarande 75 procent av totalkostnaden för utrustning av varje vårdplats å klinikerna jämte därå belöpande kostnad för utrustning av den neurologiska polikliniken, ekonomianläggningar samt övriga för klinikerna gemensamma inrättningar. Ett ursprungligt förslag till inventarieutrustning för nervklinikerna, som grundats på önskemål från vederbörande överläkare, har blivit föremål för upprepade bearbetningar i syfte att nedbringa kostnaderna. Det nu framlagda utrustningsprogrammet har av utrustningskommittén kostnadsberäknats till 8 316 000 kr. Detta belopp bör uppräknas på grund av den fr. o. m. den 1 januari 1962 genomförda höjningen av allmänna varuskatten, varför den totala utrustningskostnaden enligt förslaget bör uppskattas till 8 490 000 kr. Utanför programmet ligger kostnaderna för dels utrustning av vissa lokaler i den s. k. laboratorieflygeln, vilken utrustningsfråga är föremål för en ännu ej slutförd utredning, dels anskaffande av en lineär accelerator, avsedd för utnyttjande av strålkirurgisk operationsmetod vid stereotaktiska operationer av bl. a. Parkinsonism och vissa smärttillstånd. Ytterligare reducering av den föreslagna utrustningskostnaden kan enligt kommittén icke vidtagas såvida verksamheten vid klinikerna skall bedrivas i planerad omfattning. Den höga totala utrustningskostnaden förklaras enligt utrustningskommittén av kli-

nikernas karaktär av specialsjukhus med bl. a. ett framträdande behov av dyrbar apparatur.

Stockholms stads och Stockholms läns landstings representanter i utrustningskommittén har förklarat sig icke vilja binda sina respektive huvudmän vid ett utrustningsbidrag av ifrågavarande storleksordning. I likhet med dessa representanter har jag icke kunnat undgå att finna kostnaderna för det framlagda utrustningsförslaget påfallande höga. Jag har noga förhört mig om möjligheterna att ytterligare nedbringa desamma. Av vad kommittén anfört framgår att stor möda nedlagts på att åstadkomma besparingar. Jag har också för egen del blivit övertygad om att den föreslagna utrustningsanskaffningen i stort sett är ofrånkomlig med hänsyn till omfattningen av den verksamhet vid nervklinikerna, som planerats redan vid byggnadernas dimensionering. Såväl klinikernas storlek som planeringen av verksamheten inom byggnaderna har tidigare accepterats av samtliga i finansieringen av byggnadsföretaget deltagande huvudmän. Man måste hålla i minnet, att det här är fråga om specialkliniker, vilka ställer stora krav på dyrbar utrustning, om verksamheten skall kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt. Det är för övrigt med hänsyn till de svårigheter som uppstått i fråga om den neurokirurgiska vården på flera håll i landet av stor vikt att klinikerna erhåller bästa möjliga resurser.

Utrustningsprogrammets storlek och omfattning synes mig likväl medge sådana marginaler att en viss begränsning av den angivna totalkostnaden bör kunna vidtagas, utan att detta medför några allvarigare konsekvenser för den framtida verksamheten vid nervklinikerna. Jag föreslår därför, att kostnaderna för utrustning av ifrågavarande kliniker — fränsett kostnaderna för utrustning av vissa lokaler inom den s. k. laboratorieflygeln och för lineär accelerator — reduceras med en halv miljon kr. till 8 000 000 kr., vilket motsvarar en utrustningskostnad per vårdplats av cirka 43 000 kr. Under ärendets beredning i inrikesdepartementet har representanter för staden och länet under hand förklarat sig beredda att tillstyrka en platskostnad av ungefärligen denna storleksordning. Jag anser mig därför ha anledning räkna med att mitt förslag kommer att godtagas av dessa huvudmän.

För utrustning av nervklinikerna har för innevarande budgetår anvisats 1 000 000 kr. I huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs hemställan förordar jag för nästa budgetår en fortsatt medelsanvisning för ändamålet av 3 200 000 kr.

De strålkirurgiska operationsmetoderna kan väntas få en utomordentligt stor betydelse inom neurokirurgin. Det är enligt min mening angeläget att i verksamheten vid åtminstone en högkvalificerad neurokirurgisk klinik få tillgång till apparatur för utförande av dylika operationer. Jag är därför beredd att tillstyrka, att den av kommittén föreslagna lineära acceleratoren inköpes. Apparaten i fråga avses bli placerad i radiumhemmets blivande högvoltsstation, för vilket byggnadsföretag Kungl. Maj:t meddelat projekte-

ringstillstånd. När leveranstiden för acceleratoren uppgår till minst ett år, torde det för nästa budgetår vara tillfyllest med ett beställningsbemyndigande. Jag förordar alltså, att riksdagens medgivande utverkas att beställa ifrågavarande lineära accelerator för en beräknad kostnad av cirka 1 000 000 kr.

Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet kommer att övertaga huvuddelen av de lokaler, vilka tidigare disponerats av kliniskt-kemiska och kliniskt-bakteriologiska centrallaboratorierna och som nu genom dessa laboratoriers inflyttning i sjukhusets nya laboratoriebyggnad blivit friställda. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet får därigenom ett välbehövligt lokaltillskott. Laboratoriets nuvarande utrustning är otillräcklig och motsvarar icke moderna krav. Den av utrustningskommittén föreslagna utrustningsanskaffningen för laboratoriet, vilken kostnadsberäknats till 1 910 000 kr., synes mig dock böra begränsas något. Det må erinras om att det här rör sig om kompletterande utrustning till ett befintligt laboratorium, som flyttar in i nya lokaler. Enligt vad jag inhämtat ingår särskild undervisnings- och forskningsutrustning endast till en mycket begränsad del i det framlagda programmet. Jag har därför icke ansett det vara erforderligt att inhämta yttrande över förslaget från utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Den totala kostnadsramen för den aktuella engångsupprustningen bör enligt min mening ej få överstiga 1 700 000 kr. Med hänsyn till att lokalerna under nästa budgetår ej hinner tagas i anspråk i full utsträckning för centrallaboratoriets verksamhet, föreslår jag i enlighet med kommitténs framställning, att ett belopp av 1 000 000 kr. anvisas för ändamålet för budgetåret 1962/63.

Riksdagen har anvisat medel för uppförande av nya lokaler för allergilaboratoriet. Byggnadsarbetena torde icke kunna slutföras i sådan tid, att någon utrustningsanskaffning under budgetåret 1962/63 blir aktuell. Med hänsyn till de långa leveranstiderna för viss apparatur synes däremot i enlighet med kommitténs hemställda riksdagens medgivande böra utverkas för kommittén att under nästa budgetår beställa utrustning för laboratoriet till ett värde av högst 400 000 kr. Sagda utrustning torde under alla förhållanden komma att rymmas inom det blivande utrustningsprogrammet för laboratoriet.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle anslaget under nästa budgetår böra uppföras med (700 000 + 200 000 + 3 200 000 + 1 000 000) 5 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att en lineär accelerator må beställas för neurokirurgiska kliniken vid karolinska sjukhuset till ett värde av omkring 1 000 000 kr., att, såvitt på staten ankommer, gäldas tidigast under budgetåret 1963/64;

b) medgiva, att utrustning till allergilaboratoriet vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 400 000 kr., att gäldas tidigast under budgetåret 1963/64;

c) till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1962/63 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 5 100 000 kr.

Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala m. m.

Till Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 5 465 000 kr.

Inledning

I skrivelse den 25 januari 1961 hemställde *kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande* om tillstånd att i huvudsaklig överensstämmelse med till skrivelsen fogade programhandlingar projektera tillbyggnad av öronkliniken samt nybyggnader för radioterapi och infektionsklinik vid sjukhuset. Kommittén anförde därvid bl. a. följande.

Det föreligger ett betydande underskott på radioterapeutiska vårdplatser i vårt land. Vidare saknas i stor utsträckning modern behandlingsapparat. Med hänsyn härtill framhöll föredragande departementschefen i propositionen nr 159/1960 med förslag till riktlinjer för regionsjukvårdens utbyggande m. m. angelägenheten av att en snabb utbyggnad av cancervårdens f. n. klart otillräckliga resurser kom till stånd. Kommittén anser det för sin del utomordentligt angeläget, att en ny radioterapeutisk klinik med väsentligt förbättrade behandlingsmöjligheter snarast möjligt tillkommer i Uppsala.

I den ursprungligen för otia tri helt avsedda byggnaden, som färdigställdes år 1950, inrymdes redan det följande året en plastikkirurgisk klinik med f. n. 35 vårdplatser. Behovet av vårdplatser enligt regionvårdsutredningen uppgår dock till cirka 60 platser. Kommittén finner det angeläget, att regionens behov av vårdplatser i plastikkirurgi tillgodoses. Kommittén erinrar vidare om att centraltandpolikliniken f. n. är inrymd i en byggnad (A 11), som inom ett fåtal år måste rivas för att ge plats åt en ny vårdavdelningsflygel (A 12). Centraltandpolikliniken måste sålunda beredas nya lokaler. Med hänsyn till poliklinikens behov av samarbete med bl. a. specialister inom öron-, näs- och halssjukdomar samt plastikkirurgi synes centraltandpolikliniken lämpligen böra förläggas till öronkliniken. I anslutning till centraltandpolikliniken bör även anordnas lokaler för käkortopedi och i övrigt de särskilda utrymmen, som samarbetet mellan olika specialister inom den s. k. käkcentralen kräver. I programmet för den föreslagna tillbyggnaden av öronkliniken har vidare upptagits lokaler för foniatri.

Vidkommande nybyggnaden för infektionsklinik framhåller kommittén att det från Uppsala läns landstings sida uttalats önskemål om att snarast kunna frigöra det nuvarande epidemisjukhuset i syfte att använda det för långtidsvård.

Kommittén finner det angeläget att ifrågavarande klinikbyggnader kom-

mer till stånd snarast möjligt. Beträffande den närmare utformningen av nämnda kliniker hänvisar kommittén till lokalprogrammen. Av dessa framgår att öronkliniken, som f. n. har 58 vårdplatser, bör bibehålla detta platsantal. För den plastikkirurgiska verksamheten erfordras totalt cirka 65 platser, fördelade på två allmänna vårdavdelningar om cirka 25 platser och en särskild brännskadeavdelning om cirka 10 platser jämte vissa enskilda platser. I fråga om den radioterapeutiska kliniken har med hänsyn till regionens vårdplatsbehov och med beaktande av undervisningens och forskningens behov cirka 90 platser ansetts utgöra en lämplig avvägning av vårdplatsantalet. För den nya infektionskliniken slutligen beräknas preliminärt cirka 70 vårdplatser.

Beträffande behovet av föreläsningssalar nämner kommittén att utredning pågår om en generalplan för sådana lokaler inom sjukhusområdet. Tills vidare anser sig kommittén inte böra i här förevarande byggnader beräkna något utrymme för detta ändamål utöver befintlig föreläsningssal i öronkliniken. Enligt en av kommittén verkställd uppskattning av byggnadskostnaderna skulle dessa uppgå till cirka 7 250 000 kr. för tillbyggnaden av öronkliniken, cirka 10 500 000 kr. för den radioterapeutiska kliniken och cirka 3 750 000 kr. för infektionskliniken.

Över kommitténs framställning avgavs yttranden av nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande samt av kanslern för rikets universitet efter hörande av medicinska fakulteten i Uppsala.

Genom beslut den 23 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att på grundval av de framlagda programhandlingarna utföra projektering fram till och med färdigställande av huvudritningar samt verkställa kostnadsberäkning avseende ifrågavarande byggnadsföretag.

I skrivelse den 21 juni 1961 hemställde kommittén vidare om tillstånd att i huvudsaklig överensstämmelse med till skrivelsen fogade programhandlingar projektera dels ombyggnad av den nuvarande medicinkliniken dels nybyggnad för Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola. Kommittén anförde i huvudsak följande.

Den nuvarande medicinkliniken, som togs i bruk redan år 1867, motsvarar icke nutida anspråk på önskvärd lasaretsstandard. En ny medicinsk klinik är under uppförande och beräknas kunna tagas i bruk under år 1962. Därmed skulle den nuvarande medicinkliniken efter erforderliga ombyggnads- och renoveringsarbeten kunna användas provisoriskt för andra behov. Kommittén föreslår att lokaler i denna byggnad beredes för bl. a. oftalmiatrik och dermatologi. Den nuvarande ögonklinikbyggnaden måste rivas under år 1964 för att bereda plats för en nybyggnad för specialkirurgi. Den dermatologiska kliniken är nu inrymd med 25 vårdplatser i den s. k. E-paviljongen, i vilken även finns en neurologisk klinik med 25 platser och ett neurofysiologiskt laboratorium. Behovet av ytterligare lokaler för neurologi och neurofysiologi är synnerligen trängande. Om hudkliniken överflyttar till gamla medicinkliniken, varvid vårdplatsantalet kan öka till cirka 50, blir det även möjligt att öka de neurologiska vårdplatserna till cirka 50. Härigenom kommer vårdplatsantalet i såväl neurologi som dermatologi att ungefär motsvara vad som beräknats vara erforderligt med hänsyn till regionsjukvårdens behov. Kostnaderna för de

om- och tillbyggnadsåtgärder, som oundgängligen erfordras, har beräknats till cirka 700 000 kr.

Sjuksköterskeskolans lokaler är otillräckliga och otidsenliga. Sedan en utökning av utbildningskapaciteten vid skolan befunnits nödvändig, fattade 1960 års riksdag principbeslut om ökning av det årliga elevantalet från tidigare cirka 70 elever till 110 elever. Sedermera anvisades ett belopp av 615 000 kr. för uppförande av provisoriska undervisningslokaler och elevbostäder för att möjliggöra nämnda utökning av utbildningskapaciteten. Ytterligare tillskott av bostäder för elever erfordras dock. Sjuksköterskeskolans undervisningslokaler i den befintliga skolbyggnaden motsvarar vidare icke de krav, som den nuvarande sjuksköterskeutbildningen ställer. De i denna byggnad inrymda elevrummen uppgår till cirka 120, varav endast 40 utgöres av enkelrum.

I detta läge har kommittén utrett frågan om en upprustning av skolan bör ske genom om- och tillbyggnad av det nuvarande skolhuset eller genom uppförande av en ny skolfastighet. Kommittén har därvid funnit att en tillbyggnad till den befintliga skolbyggnaden skulle inkräkta alltför mycket på det begränsade sjukhusområdet och ändock icke erbjuda någon fullgod lösning. Med hänsyn härtill har kommittén ansett en förläggning av sjuksköterskeskolan utanför sjukhusets område vara nödvändig. Härigenom skulle även den nuvarande skolbyggnaden kunna friställas för vissa akuta lokalbehov vid sjukhuset. Kommittén föreslår, att sjuksköterskeskolan bör för sin nybyggnad få disponera tomten nr 2 i kv. Haubitsen, belägen norr om försvarets läroverk i hörnet av Stockholmsvägen—Döbelnsgatan. Tomten ägs av staten och disponeras av byggnadsstyrelsen för planering av den framtida statliga bebyggelsen på det s. k. Artillerifältet och Blåsenhusområdet.

Enligt kommitténs preliminära kostnadsberäkningar skulle kostnaderna för sjuksköterskeskolan uppgå till cirka 8 300 000 kr., därest den uppföres såsom ett enda byggnadsobjekt. Byggnadsvolymen beräknas till cirka 46 000 m³. Om skolan uppföres i etapper, kan totalkostnaden väntas bli något högre. Med hänsyn bl. a. till angelägenheten av att ytterligare elevbostäder kommer till stånd så snart som möjligt, har kommittén ändock beslutat förorda, att skolan uppföres i etapper.

Över kommitténs framställning avgavs yttranden, såvitt avsåg ombyggnaden av sjuksköterskeskolan, av medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen samt, såvitt avsåg ombyggnaden av gamla medicinkliniken, av nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande och av kanslern för rikets universitet efter hörande av medicinska fakulteten i Uppsala.

Genom beslut den 29 september 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att utföra projektering fram till och med färdigställande av huvudhandlingar inklusive verkställande av kostnadsberäkning för förenämnda ombyggnadsföretag på grundval av de framlagda byggnadsprogrammen. I en till Kungl. Maj:ts beslut fogad, inom inrikesdepartementet upprättad memoria föreskrevs ifråga om projekteringen av sjuksköterskeskolan bl. a. att hela det omedelbara nybyggnadsbehovet, omfattande elevhem för elever samt erforderliga skollokaler, borde projekteras i ett sammanhang, att byggnaderna om möjligt borde utformas så, att de kunde uppföras i

två etapper, varav en första omfattande huvuddelen av elevhemmet, samt att vid projekteringen skulle eftersträvas en koncentrerad bebyggelse, som möjliggjorde ett ekonomiskt byggnads sätt och lämnade en för framtida utbyggnadsbehov erforderlig markreserv.

Förslag

I. *Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande* hemställer i skrivelse den 19 januari 1962 att 6 300 000 kr. anvisas för budgetåret 1962/63 till kostnaderna för i följande sammanställning angivna ändamål.

1. Förberedande arbeten	296 000
2. Nya medicinkliniken	172 000
3. Centrallängan m. m.	2 520 000
4. Ombyggnad inom kirurgbyggnaden	320 000
5. Ombyggnad inom gamla medicinkliniken	192 000
6. Radioterapeutiska kliniken samt om- och tillbyggnad av öronkliniken	800 000
7. Infektionskliniken	320 000
8. Ombyggnad av psykiatriska kliniken	350 000
9. Nya sjuksköterskeskolan	1 100 000
10. Allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet	230 000
	Summa kr. 6 300 000

II. *Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande* hemställer i skrivelse den 30 augusti 1961 om bemyndigande att beställa utrustning till ett värde av sammanlagt 2 400 000 kr. för *dels* radioterapeutiska kliniken *dels* den nya sjuksköterskeskolan.

Motiv

1. Genom beslut av 1959 och 1960 års riksdagar har medel anvisats för iordningställande av vissa delar av den interna sjukhusvägen, från sjukhusets huvudinfart (norra infarten) förbi kvinnokliniken fram till lungkliniken. Av den planerade delen återstår nu sträckan öronkliniken-psykiatriska kliniken. Kommittén har emellertid därjämte funnit det angeläget, att en vägförbindelse ordnas mellan lungkliniken och kirurgbyggnadens västra del. Medel för dessa vägarbeten erfordras under nästa budgetår. I generalplanen är upptagen en kulvert från sjukhuset till patologiska institutionen, belägen väster om sjukhusområdet. Denna kulvert bör lämpligen utgå från den beslutade kulverten mellan kirurgbyggnaden och lungkliniken. För att undvika att den föreslagna vägen mellan kirurgbyggnaden och lungkliniken skall behöva rivas upp, då kulvertgrenen till patologiska institutionen bygges, är det lämpligt, att viss del — fram till sjukhusområdets tomtgräns — av nämnda kulvertgren kommer till utförande samtidigt med ifrågavarande väg. Därjämte bör under nästa budgetår anordnas provi-

soriska byggvägar inom sjukhusområdet samt en provisorisk brandväg väster om den blivande centrallängan. Kostnaderna för här nämnda vägarbeten samt berörda kulvertdel kan beräknas till sammanlagt cirka 335 000 kr.

Vid sjukhuset råder en besvärande brist på parkeringsplatser för bilar, vilken förorsakat irritation bland allmänheten och sjukhuspersonalen. Enligt sjukhusdirektionens bestämda uppfattning bör besökande och poliklinikpatienter beredas parkeringsmöjligheter inom sjukhusområdet. Även personalen har ansetts ha berättigade krav i detta hänseende. Beträffande parkeringsfrågans lösning på längre sikt är kommittén f. n. inte beredd att framlägga några detaljerade förslag. Kommittén har dock funnit, att behovet av parkeringsplatser bör tillgodoses i första hand vid sjukhusets båda infarter, d. v. s. vid norra och södra infarterna. Härvid kommer den vid norra infarten belägna sjukhusparken att behöva tagas i anspråk. Kommittén föreslår, att 150 parkeringsplatser förlägges till sistnämnda område och utföres redan under nästa budgetår.

Sjukhusområdets omkrets uppgår till cirka 2 000 m, varav 1 200 m saknar inhägnad. Detta har lett till missförhållanden ur ordningssynpunkt. Det är synnerligen angeläget, att området vid psykiatriska kliniken och sjukhusparken fram t. o. m. den nya matsalsbyggnaden förses med permanent inhägnad. Sedan väg- och kulvertsystemet i huvudsak kommer att ha fullbordats under nästa budgetår, bör vidare uppsättning av orienteringstavlur och skyltar påbörjas.

För nämnda parkeringsplatser, inhägnad och vägvisning, inklusive kostnaderna för verkställda utredningar, beräknar kommittén ett medelsbehov under nästa budgetår av 365 000 kr. I syfte att minska arbetet med värmekontrollen bör fjärrtermometrar installeras vid sjukhuset. Kostnaderna här för samt för erforderliga ledningsdragningar och viss komplettering av kontrollutrustningen beräknas till 40 000 kr. Det totala medelsbehovet under nästa budgetår för ifrågakvarande förberedande arbeten uppgår sålunda till (335 000 + 365 000 + 40 000) 740 000 kr.

2. Den nya medicinkliniken beräknas kunna tagas i bruk hösten 1962. Staten och Uppsala läns landsting har för ändamålet t. o. m. budgetåret 1961/62 respektive kalenderåret 1961 anvisat tillhoppa 7 500 000 kr. Då kliniken kostnadsberäknats till 7 930 000 kr. erfordras sålunda ytterligare 430 000 kr., varav landstinget redan anvisat 258 000 kr.

3. Genom beslut av 1961 års riksdag har anvisats ett delanslag av 800 000 kr. för bestridande av kostnaderna för det fortsatta projekteringsarbetet beträffande del av centrallängan (B 3), flygel för klinisk fysiologi (B 2), flygel för servering m. m. (B 4) samt vissa ombyggnadsarbeten m. m. inom kvinnokliniken (Q), ävensom för byggnadsarbetenas påbörjande. 1960 års landsting har vidare för ändamålet anvisat 1 200 000 kr. Schaktningen för byggnaderna B 2, B 3 och B 4 har påbörjats under hösten 1961. De egentliga byggnadsarbetena beräknas kunna starta under våren 1962 och vara avslutade under år 1964. Ombyggnaden av kvinnokliniken beräknas vara helt avslutad under 1963. Kostnaderna för fortsatt projektering av centrallängan (B 1) — har uppskattats till sammanlagt 13 610 000 kr. Medelsbehovet under budgetåret 1962/63 beräknar kommittén till 6 300 000 kr. Av detta belopp har landstinget anvisat 3 780 000 kr.

4. Enligt planen för sjukhusets utbyggande skall delen B 1 av centrallängan sammanbyggas med kirurgbyggnaden (A 9). Denna sammanbyggnad

förutsätter vissa ombyggnadsarbeten inom A 9 för att kommunikationslederna i centrallängan skall kunna sammanknytas med dem i A 9 och byggnaderna norr därom. Det är av flera skäl lämpligt, att börja ombyggnaden av A 9 redan under nästa budgetår. I samband härmed bör vissa andra arbeten utföras inom A 9. Sålunda bör sjuksköterskematsalen omändras till patientkontor samt telefonväxelrum inredas i sjuksköterskornas samlingsrum. Vidare bör A 9 i likhet med vad som planeras för sjukhuset i övrigt förses med rörpostanläggning. Kostnaderna för ombyggnaden av A 9 kan beräknas till cirka 1 060 000 kr. Kommittén framhåller dock, att kostnadsberäkningar beträffande ombyggnadsarbeten regelmässigt inrymmer betydande osäkerhetsmoment. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 800 000 kr.

5. Kommitténs förslag till användning av den gamla medicinkliniken motiveras främst av att den nuvarande ögonklinikbyggnaden enligt kommitténs planer måste rivras under år 1964 för att bereda plats för en nybyggnad för specialkirurgi samt av att behov föreligger att bereda såväl dermatologi som neurologi större antal vårdplatser. Genom att flytta dermatologin från den s. k. E-paviljongen — där f. n. även neurologin är inrymd — till gamla medicinkliniken kan detta ernås. Ombyggnaden av den gamla medicinkliniken kommer att begränsas till vad som oundgängligen erfordras för att den dermatologiska och oftalmiatriska verksamheten under en övergångstid skall kunna bedrivas under tillfredsställande förhållanden. Ombyggnaden av gamla medicinkliniken, som kostnadsberäknats till cirka 700 000 kr., avses komma att ske i två etapper. För utförande av den första etappen erfordras under nästa budgetår 480 000 kr.

6. Genom beslut den 23 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att på grundval av framlagda programhandlingar utföra projektering fram t. o. m. färdigställande av huvudhandlingar samt verkställa kostnadsberäkning avseende bl. a. tillbyggnad till öronkliniken (P) för plastikkirurgisk klinik, centraltandpoliklinik m. m. samt nybyggnad för radioterapi (N). Den totala kostnaden, exklusive ombyggnadsarbeten inom öronkliniken, uppskattades till cirka 17 750 000 kr. I programhandlingarna för den radioterapeutiska kliniken var kliniken utformad som en fristående byggnad, förlagd sydost om öronkliniken. Kommittén har nu under den fortsatta planeringen funnit övervägande skäl tala för en mera koncentrerad lösning av N- och P-projekten. Kommittén har därvid stannat för att föreslå, att den radioterapeutiska kliniken förenas med öronkliniken och dess tillbyggnad för plastikkirurgi och centraltandpoliklinik genom en byggnadskropp, till vilken vissa gemensamma serviceavdelningar centraliseras. I fråga om ombyggnaden av nuvarande öronkliniken bör bl. a. en för detta block gemensam postoperativ avdelning och intensivvårdsavdelning inrättas samt den befintliga audiologiavdelningen utvidgas. Därjämte bör en gemensam forskningsavdelning anordnas genom inbyggnad av en takterass. I det tidigare lokalprogrammet hade upptagits lokaler för forskning inom radiofysiken. För att kunna skapa en lämplig forskningsenhet, inriktad på klinisk cancerforskning, behövs emellertid även lokaler för biologisk forskning. Med hänsyn härtill föreslås nu vissa forsknings- och arbetsutrymmen för radiobiologisk verksamhet i anslutning till högvoltsavdelningen. Den fortsatta utredningen har även visat, att antalet föreläsningar, kurser m. m. inom bl. a. plastikkirurgi, radioterapi, epidemiologi och otiatri motiverar en ny föreläsningssal utöver den befintliga före-

läsningssalen i öronkliniken. Härvid har hänsyn tagits till att den nuvarande föreläsningssalen i öronkliniken, som är särskilt inredd för undervisningen i otia tri, inte lämpligen kan användas för demonstrationer av sängliggande patienter, vilket regelmässigt sker i undervisningen inom plastikkirurgi och radioterapi. Kommittén föreslår därför att en föreläsningssal med cirka 75 sittplatser anordnas i radioterapeutiska kliniken. Denna lokal bör givetvis stå till förfogande jämväl för andra närliggande kliniker samt för tillfällig kursverksamhet m. m. För att möjliggöra ett effektivare utnyttjande av befintlig lokal i öronkliniken föreslås, att bortre delen av denna sal avdelas genom en vikhvägg för att användas även som skriv- och dagrum för medicine kandidater.

Därest Kungl. Maj:t icke annorlunda förordnar avser kommittén att fortsätta projekteringen i huvudsaklig överensstämmelse med angivna riktlinjer. För projekteringskostnader beräknas t. o. m. budgetåret 1962/63 ett medelsbehov av 2 000 000 kr.

7. Infektionsklinikens planering upptar en byggnadsdel för vårdavdelningar och en för mottagnings- och behandlings- samt undervisningslokaler. Infektionskliniken bör uppföras snarast möjligt med hänsyn till dess betydelse för såväl sjukvården som undervisningen och forskningen. Därest projekteringen av infektionskliniken kan bedrivas i sådan takt att bygghandlingar föreligger i början av år 1963, avser kommittén att göra framställning om medgivande att börja uppförandet av nämnda klinik redan under våren 1963. Med beaktande härav beräknas medelsbehovet under nästa budgetår för ifrågakvarande klinik till 800 000 kr.

8. Psykiatriska kliniken, som togs i bruk i november 1946, motsvarar till vissa delar inte längre nutida vårdkrav. Vidare föreligger sedan länge behov av ökat antal expeditiosrum för läkare och kuratorer. Med hänsyn härtill samt då den nya barnpsykiatriska kliniken numera tagits i bruk och den tidigare barnavdelningen i psykiatriska kliniken därigenom friställts för andra ändamål föreslår kommittén, att psykiatriska kliniken blir föremål för ombyggnad.

För att tillgodose behovet av flera läkar- och kuratorsexpeditioner bör avd. 57 i bottenvåningen omändras till expeditioner. I stället bör den tidigare barnavdelningen (avd. 52) efter renovering och ombyggnad tagas i anspråk såsom vuxenavdelning med viss dagsjukvård. Lokaler för motionsgymnastik m. m. saknas f. n. inom kliniken. Kommittén föreslår därför, att den utanför avd. 52 befintliga altanen genom inbyggnad och övertäckning omändras till motionshall. Vidare föreslår kommittén några smärre ändringar berörande föreläsningssalen i syfte att vinna ökade utrymmen för undervisningsändamål. Kostnaderna för angivna ombyggnadsarbeten beräknas uppgå till 215 000 kr., exklusive arkitekt- och konsultarvoden m. m.

Under nästa budgetår bör även vissa andra arbeten utföras beträffande psykiatriska kliniken. Klinikens gallerförsedda fönster ger ett trist intryck av förvaring och är ur terapeutisk synpunkt olämpliga. Den lugnare atmosfär, som numera råder vid de psykiatriska klinikerna, har även gjort sådana fönster omotiverade ur säkerhetssynpunkt. Kommittén föreslår därför utbyte av klinikens fönster till en beräknad kostnad av 120 000 kr. Psykiatriska kliniken bör — i likhet med vad som planerats för sjukhuset i övrigt — förses med en rörpostanläggning, vilket beräknas kosta 100 000 kr.

Det totala medelsbehovet för den föreslagna ombyggnaden av psykiatriska kliniken torde uppgå till 500 000 kr.

Enligt gällande avtal mellan staten och Uppsala läns landsting angående utbyggnad av akademiska sjukhuset skall landstinget bidra med 30 procent av de verkliga kostnaderna för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten å byggnad eller annan anläggning vid sjukhuset, i den mån arbetena ej bestrides av medel, som ställs till förfogande för löpande reparations- och underhållsarbeten. Då psykiatriska kliniken inte omfattas av det med regionlandstingen träffade avtalet angående samarbete beträffande regionsjukvård vid akademiska sjukhuset bör staten svara för resterande 70 procent av kostnaderna för ombyggnaden av nämnda klinik. I enlighet härmed föreslår kommittén, att staten för nästa budgetår anvisar 350 000 kr. för ifrågavarande ändamål.

9. Genom beslut den 29 september 1961 har Kungl. Maj:t uppdragit åt kommittén att utföra projektering fram till och med färdigställande av huvudhandlingar, inklusive verkställande av kostnadsberäkning för nybyggnad för Uppsala sjuksköterskehus sjuksköterskeskola. Kommittén förutsätter, att den för skolan avsedda tomten snarast möjligt överföres till Uppsala universitets delfond av statens allmänna fastighetsfond och därvid upptages under akademiska sjukhuset.

I syfte att minska byggnadsvolymen och därmed också kostnaderna har kommittén vid den fortsatta projekteringen av sjuksköterskeskolan eftersträvat att koncentrera bebyggelsen. Enligt nu föreliggande förslag kommer sjuksköterskeskolan att bestå av tre byggnader, nämligen en för undervisningslokaler m. m., en för bostäder åt 118 elever, hobbyrum, samlingslokaler m. m. samt en för bostäder åt 246 elever. Uppförandet av den nya sjuksköterskeskolan avses komma att ske i två etapper. Till den första etappen bör därvid hänföras bostadshuset med 246 elevrum. I samband med uppförandet av denna byggnad bör vissa elektriska och vvs-tekniska installationer dimensioneras för den nya sjuksköterskeskolan i dess helhet. Hit hör bl. a. värmekulvert från sjukhusets panncentral. Vidare erfordras, att vissa i byggnadstomten befintliga ledningar till försvarets läroverk flyttas. Den första byggnadsetappen beräknas kunna påbörjas under september 1962 och sistnämnda bostadshus avses vara klart att tagas i bruk under hösten 1963. Byggnadskostnaderna beräknas till cirka 3 980 000 kr. Medelsbehovet för budgetåret 1962/63 beräknar kommittén till 2 000 000 kr.

Enligt gällande avtal mellan staten och landstinget angående samarbete för drift av sjuksköterskeskolan har staten att bidra med 55 procent och landstinget med 45 procent för täckande av uppkommande driftunderskott vid skolan. En liknande kostnadsfördelning synes skälig i fråga om uppförandet av den nya sjuksköterskeskolan. I enlighet härmed skulle sålunda av staten erfordras 1 100 000 kr. under nästa budgetår.

10. Arbetsbelastningen på kommittén och dess kansli har under det senaste året ökat starkt, eftersom pågående byggnads- och utrustningsarbeten blivit av allt större omfattning. En ytterligare ökning av arbetsuppgifterna torde vara att vänta under de närmaste åren. Detta har föranlett kommittén — som icke ansett det lämpligt att bygga ut den egna organisationen i den utsträckning, som det stegrade utredningsbehovet kräver — att i samråd med sjukhusdirektionen anlita en privat organisationskonsult för utförande av vissa för det fortsatta planeringsarbetet grundläggande utredningar rörande vissa organisations- och transportfrågor. Kommitténs kansli har vidare utökats till att omfatta åtta tjänstemän. Även i övrigt har kommitténs omkostnader ökat betydligt under det senaste

året. Utgifterna för allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet — med undantag för utgifter i samband med utrustning — beräknas under nästkommande kalenderår/budgetår komma att uppgå till omkring 500 000 kr. Därav beräknas 50 000 kr. belöpa på de statliga representanterna i kommittén, vilka kostnader helt skall åvila staten. För kommitténs verksamhet i övrigt skulle sålunda erfordras 450 000 kr. Av detta belopp skall staten bestrida 40 procent eller 180 000 kr. För allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet erfordras sålunda under nästa budgetår av staten tillhoppa (50 000 + 180 000) 230 000 kr.

Kommitténs anslagsäskanden av huvudmännen beträffande byggnadsmedel för kalenderåret 1962 respektive budgetåret 1962/63 framgår av följande sammanställning.

Ändamål	Äskanden för 1962 resp. 1962/63			
	Totalt	Av Uppsala läns landsting		Av staten
		för egen del	för övriga regionlandsting	
Förberedande arbeten	740 000	222 000	222 000	296 000
Nya medicinkliniken	430 000	129 000	129 000	172 000
Centrallängan m. m.	6 300 000	1 890 000	1 890 000	2 520 000
Ombyggnad inom kirurgbyggnaden	800 000	240 000	240 000	320 000
Ombyggnad inom gamla medicinkliniken	480 000	144 000	144 000	192 000
Radioterapeutiska kliniken samt om- och tillbyggnad av örönkliniken..	2 000 000	600 000	600 000	800 000
Infektionskliniken	800 000	240 000	240 000	320 000
Ombyggnad av psykiatriska kliniken	500 000	150 000	—	350 000
Nya sjuksköterskeskolan	2 000 000	900 000	—	1 100 000
Allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet	500 000	135 000	135 000	230 000
Summa	14 550 000	4 650 000	3 600 000	6 300 000

Liksom föregående år hemställer kommittén, att Kungl. Maj:t ville utverka riksdagens bemyndigande att medgiva den omdisponering av anvisade medel, som kan visa sig erforderlig.

II. Nybyggnaden för radioterapeutiska kliniken beräknas vara färdigställd i mitten av år 1964. Med hänsyn till de långa leveranstiderna i fråga om viss radioterapeutisk apparatur — drygt två år — samt då valet av apparatur kan påverka utformningen av vissa lokaler, är det angeläget, att sådan apparatur kan beställas snarast möjligt. Kommittén hemställer därför om medgivande för kommittén att inom en kostnadsram av 2 200 000 kr. utlägga beställningar på radioterapeutisk apparatur för den nya radioterapeutiska kliniken.

Den första etappen av uppförandet av ny sjuksköterskeskola avser ett bostadshus med 246 elevrum. Denna byggnad beräknas kunna tagas i bruk under hösten 1963. Kommittén hemställer om medgivande för kommittén att inom en kostnadsram av 200 000 kr. utlägga beställningar på utrustning till nämnda bostadshus för sjuksköterskelever.

Yttranden

Byggnadsstyrelsen har granskat kostnaderna för de nya förslag till om- och nybyggnader kommittén framlagt och därvid funnit att kostnaden för sjuksköterskeskolan bör uppräknas till cirka 4 500 000 kr. medan övriga kostnader bedömts vara skäligen.

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande finner de framlagda förslagen i stort sett icke ge anledning till någon erinran. Detta omdöme gäller även efter en överslagsmässig bedömning av förslagets omfattning i jämförelse med motsvarande anläggningar vid andra undervisningssjukhus. De nu för första gången närmare redovisade ombyggnadsarbetena i de kirurgiska och psykiatriska klinikerna synes nämnden motiverade.

Beträffande radioterapi-, öron- och plastikkirurgiska klinikerna har vid förslagets utarbetande vissa ändringar vidtagits i förhållande till program och därvid fogade utredningsskisser. Dessa ändringar synes från undervisnings- och forskningssynpunkt innebära förbättringar. Nämnden framhåller emellertid, att i vad gäller vårdavdelningarna i byggnad P 3 för öron- och plastikkirurgiska klinikerna det kan ifrågasättas, huruvida icke genom en omarbetning av planlösningen en viss besparing i våningsyta kunde vinnas. Nämnden förutsätter, att förslagen i denna del ytterligare prövas.

Ritningsförslaget beträffande sjuksköterskeskolan har nämnden icke granskat.

Kanslern för rikets universitet och medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala tillstyrker kommitténs förslag. Fakulteten anför därvid bl. a.

Vad gäller forskningsutrymmen inom sjukhuset är det ofrånkomligt att det f. n. och även under åtskilliga år framåt kommer att föreligga en besvärande bristsituation. Fakulteten är dock medveten om, att man i de nu projekterade byggnaderna sökt så långt möjligt beakta forskningens legitima behov men vill starkt betona vikten av att detta problem inom en snar framtid göres till föremål för förnyad prövning och en samlad översyn i samband med den fortsatta planeringen.

Utvecklingen har visat, att sjukhusets fortsatta utbyggnad fått karaktären av en »rullande planering och projektering» där de olika »etapperna» griper in i varandra. Fakulteten finner det därför angeläget att den med regelbundet återkommande mellanrum får tillfälle till diskussioner, som berör programmeringen av de något mer avlägsna etapperna. För sjukvårdens och särskilt regionssjukvårdens del liksom även för undervisningens och forskningens behov är det av största vikt att nu äskade medel beviljas. Fakulteten understryker den stora betydelsen för undervisningen och forskningen av att även sjukhusets fortsatta utbyggnad sker med all möjlig skyndsamhet.

Departementschefen

Med undantag för uppförandet av den nya sjuksköterskeskolan innefattas samtliga de byggnadsåtgärder, för vilka byggnadskommittén äskat medel för nästa budgetår, i det mellan staten och Uppsala läns landsting

träffade avtalet angående utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala m. m. (se prop. 1961: 79). Statens andel i anläggningskostnaderna för dessa byggnadsobjekt uppgår — på ett undantag när — till 40 procent av totalkostnaderna.

För vidtagande av erforderliga förberedande arbeten föreslår jag i likhet med kommittén för nästa budgetår en medelsanvisning om 296 000 kr.

Den nya medicinkliniken vid sjukhuset beräknas kunna tagas i bruk hösten 1962. Hittills har staten och landstinget för angivna ändamål anvisat tillhoppa 7 500 000 kr. Då kliniken kostnadsberäknats till 7 930 000 kr., erfordras sålunda ytterligare 430 000 kr., varav på staten faller 172 000 kr.

För innevarande budgetår har anvisats 800 000 kr. för fortsatt projektering och påbörjande av byggnadsarbetena för del av den s. k. centrallängan (B 3), flygel för klinisk fysiologi (B 2), flygel för servering m. m. (B 4) samt viss ombyggnad av kvinnokliniken. För ifrågavarande byggnadsföretag föreslår jag för nästa budgetår en fortsatt medelsanvisning av 2 520 000 kr. I detta belopp har jag även inräknat medel för fortsatt projektering av centrallängan (B 1). Denna byggnadsdel avses inrymma bl. a. intagningsavdelning, kirurgpoliklinik, röntgendiagnostiska avdelningar och laboratorier samt forskningslaboratorier. Delen B 1 utgör en fortsättning på B 3 och skall sammanbinda flygeln B 2 med nuvarande kirurgbyggnaden (A 9). Denna sammanbyggnad förutsätter vissa ombyggnadsarbeten inom A 9, vilka lämpligen bör komma till utförande under nästa budgetår. Sistberörda arbeten samt vissa andra ändringsåtgärder inom kirurgbyggnaden — bl. a. installation av ny telefonväxel och av rörpostanläggning — har kostnadsberäknats till sammanlagt 1 060 000 kr. Förslagen har ej givit mig anledning till erinran, varför jag tillstyrker, att för nästa budgetår av staten anvisas 320 000 kr. för ändamålet.

Kommittén har enligt Kungl. Maj:ts uppdrag låtit utföra projektering av ombyggnad av den gamla medicinkliniken för att bereda provisoriska lokaler för bl. a. dermatologisk klinik och ögonklinik. Den nuvarande ögonkliniken måste nämligen framdeles rivas för att bereda plats åt en i generalplanen för sjukhuset ingående nybyggnad för specialkirurgi. För dermatologiska kliniken, som f. n. tillsammans med sjukhusets neurologiska klinik är inrymd i den s. k. E-paviljongen, krävs ytterligare vårdplatser såväl för undervisningen som för att tillgodose uppsalaregionens sjukvårdsbehov. Genom att dermatologin flyttas till gamla medicinkliniken, kan dess vårdplatsantal ökas från nuvarande 25 till 50, vilket överensstämmer med det i propositionen 1960: 159 beräknade platsbehovet på regionplanet. Ombyggnaden av medicinkliniken, som inskränkts till vad som oundgängligen erfordras för att den dermatologiska och oftalmiatriiska verksamheten övergångsvis skall kunna bedrivas under tillfredsställande förhållanden, har kostnadsberäknats till 700 000 kr. Det framlagda ombyggnadsförslaget har icke givit mig anledning till erinran, och jag föreslår i likhet med kom-

mittén att för ändamålet för nästa budgetår anvisas 192 000 kr.

Av samma skäl som nyss åberopats för dermatologins del krävs jämväl en kraftig utökning av neurologiska klinikens vårdplatser. Detta behov kan tillgodoses genom ianspråktagande av dermatologiska klinikens nuvarande lokaler i E-paviljongen. Några ombyggnadsåtgärder har icke ansetts erforderliga härför.

I förenämnda avtal mellan staten och landstinget angående akademiska sjukhusets utbyggande ingår »tillbyggnad för ytterligare plastikkirurgi, käkcentral och centraltandpoliklinik, radioterapi och radiofysik». I sjukhusets ursprungligen enbart för otiaatri avsedda öronklinik är inrymd en plastikkirurgisk klinik med 35 vårdplatser. Uppsalaregionens vårdplatsbehov inom ifrågavarande specialitet motsvarar emellertid cirka 65 platser. Den byggnad, vari centraltandpoliklinikens lokaler f. n. är inrymda, måste rivas inom ett fåtal år för att ge plats åt en ny vårdavdelningsflygel. Med hänsyn till poliklinikens behov av samarbete med bl. a. specialister inom öron-, näs- och halssjukdomar har kommittén funnit, att centraltandpolikliniken lämpligen bör förläggas till öronkliniken. Kommittén har vidare föreslagit, att i anslutning till centraltandpolikliniken även anordnas lokaler för käk-ortopedi och i övrigt de särskilda utrymmen, som samarbetet mellan olika specialister inom den s. k. käkcentralen kräver. Jag vill i detta sammanhang erinra om att jag i propositionen 1960: 159 uttalade, att behandlingen av komplicerade skador och defekter inom ansikte och käkar, vilka kräver ett utvecklat lagarbete mellan en rad medicinska och odontologiska specialister, borde centraliseras på regionplanet i form av käkcentraler. Foniatri, som hittills betraktats som en del av öron-, näs- och halsklinikens verksamhet, har av kommittén föreslagits få ställning som självständig specialitet men bli lokalmässigt anknuten till öronkliniken och plastikkirurgiska kliniken. För egen del anser jag, att foniatri bör beredas sådana lokalmässiga resurser, att specialiteten får möjligheter att utvecklas på tillfredsställande sätt. För enheten ifråga har dock ej beräknats någon egen vårdavdelning.

Radioterapeutiska kliniken, som disponerar 24 vårdplatser inom sjukhuset, har f. n. mycket otillfredsställande arbetsförhållanden. Det är angeläget för såväl sjukvården som läkarutbildningen att denna specialitet erhåller tidsenliga lokaler och modern utrustning. Kommittén har med hänsyn till regionens vårdplatsbehov samt till undervisningens och forskningens krav ansett cirka 90 platser utgöra en lämplig avvägning av vårdplatsantalet för en ny radioterapeutisk klinik. I anslutning till den radioterapeutiska klinikens högvoltstation har planerats isotoplaboratorium och lokaler för medicinsk radiofysik, innefattande vissa forskningsutrymmen.

Med utgångspunkt från angivna utbyggnadsbehov framlade kommittén i januari 1961 program för en tillbyggnad av öronkliniken och nybyggnad för radioterapi, vilka byggnadsobjekt — exklusive ombyggnadsarbeten inom

öronkliniken — preliminärt kostnadsberäknades till sammanlagt cirka 17 750 000 kr. Genom beslut den 23 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att på grundval av de framlagda programhandlingarna utföra projektering och verkställa kostnadsberäkning avseende ifrågavarande byggnadsföretag.

Kommittén har nu lagt fram resultatet av den hittills bedrivna projekteringen, varav framgår att kommittén valt att lösa byggnadsfrågan så att byggnaderna koncentreras till en sammanhängande enhet. Kommittén föreslår sålunda, att den radioterapeutiska kliniken förenas med öronkliniken och dess tillbyggnad för plastikkirurgi och centraltandpoliklinik genom en byggnadskropp, till vilken vissa gemensamma serviceavdelningar centraliseras. En för blocket gemensam postoperativ avdelning och intensivvårdsavdelning föreslås inrättad. Vidare upptages — utöver lokaler för forskning inom radiofysik — även vissa utrymmen för radiobiologisk forskning. Byggnadsförslaget innefattar vidare en ny föreläsningssal med 75 sittplatser, närmast avsedd för undervisningen i plastikkirurgi, radioterapi och epidemiologi m. m. Kommittén avser att under nästa budgetår fortsätta projekteringen av det nya blocket och beräknar, att kostnaderna härför skall komma att uppgå till 2 000 000 kr.

De framlagda ritningarna beträffande ifrågavarande byggnadsobjekt har i huvudsak tillstyrkts av remissmyndigheterna. Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har dock ifrågasatt en omarbetning av planlösningen inom vissa våningsplan, varigenom en besparing i våningsyta skulle kunna vinnas. För egen del har jag funnit behovet av ifrågavarande nya eller utökade enheter väl underbyggt. Det föreslagna vårdplatsantalet för de i det blivande blocket ingående specialklinikerna överensstämmer i huvudsak med de i propositionen 1960:159 angivna riktlinjerna för regionsjukvårdens utbyggande och har därför icke givit mig anledning till erinran. Den koncentrerade planlösningen av byggnadsprojektet synes mig innebära driftsekonomska fördelar men medför självfallet komplicerade arkitektoniska problem genom den erforderliga sammanfogningen av ett flertal byggnadskroppar med olika höjd, längd och bredd till ett gemensamt block.

Med hänsyn till radioterapeutiska kliniken uppgifter för forskningen har jag funnit det ofrånkomligt, att vissa forskningsresurser ges i anslutning till den kliniska radiofysiken och isotoplaboratoriet. Enär de tilltänkta lokalerna för radiobiologisk forskning blir av begränsad omfattning, anser jag mig även — ehuru med viss tvekan — kunna godtaga kommitténs förslag härutinnan. Jag vill emellertid betona, att ifrågavarande forskningsutrymmen endast bör betraktas som komplement till den kliniska verksamheten och ej bör få ställning som självständiga institutioner.

Vad kommittén anfört har övertygat mig om behovet av en ny föreläsningssal inom det blivande komplexet. Sammanfattningsvis anser jag mig

således kunna tillstyrka, att de framlagda ritningarna lägges till grund för den fortsatta projekteringen. Kommittén bör därvid pröva den av nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande ifrågasatta omarbetningen. Jag föreslår i enlighet med kommitténs hemställan, att staten för nästa budgetår för den fortsatta projekteringen av ifrågavarande byggnadsföretag anvisar 800 000 kr.

På uppdrag av Kungl. Maj:t har kommittén påbörjat projektering av en ny infektionsklinik vid sjukhuset. Genom uppförandet av ifrågavarande klinik kan det nuvarande epidemisjukhuset i Uppsala frigöras för långtidsvård. Enligt av kommittén framlagda preliminära ritningar skall kliniken förläggas till en fristående byggnad med en byggnadsdel för vårdavdelningar och en för mottagnings- och behandlings- samt undervisningslokaler. Vårdplatsantalet uppgår till 74, fördelat på en observationspaviljong om 22 platser och två vårdavdelningar om 26 platser vardera. Detta platsantal, som innebär en ökning med 14 i förhållande till den i generalplanen för sjukhusets utbyggande angivna storleken, har kommittén med hänsyn bl. a. till befolkningsunderlaget och behovet av platser för att bemästra en akut situation vid inträffande epidemier bedömt såsom lämpligt för Uppsalakliniken. Det nuvarande epidemisjukhuset har 100 platser. Svårigheterna att bedöma vårdplatsbehovet för infektionssjukdomar och epidemiologiska sjukdomar är uppenbara. Utvecklingen har emellertid visat, att åtskilliga epidemisjukhus i landet har för många platser i förhållande till vårdbehovet och därigenom icke kunnat utnyttjas rationellt. Jag finner det därför angeläget, att nya infektionskliniker icke överdimensioneras. Å andra sidan bör man hålla i minnet att gränsdragningen mellan infektionssjukdomar och andra sjukdomar är flytande. Inordnandet av infektionskliniken i en stor sjukhusorganisation måste vidare medföra ett betydligt mer rationellt och flexibelt utnyttjande än om kliniken hade en isolerad ställning. Vid dimensioneringen av en klinik har man även att taga hänsyn till behovet av att erhålla lämpligt avvägda vårdenheter. Kommittén har — som framgår av det föregående — räknat med en observationsavdelning och två vårdavdelningar. En minskning av antalet vårdenheter synes icke kunna komma ifråga. Mot bakgrund av det anförda och med beaktande av den av kommittén förebragta utredningen i frågan anser jag mig kunna godtaga den av kommittén föreslagna dimensioneringen av den nya infektionskliniken. Som kommittén framhållit bör kliniken uppföras snarast möjligt på grund av dess betydelse för såväl sjukvården som undervisningen och forskningen. Under förutsättning att riksdagen icke har något att invända däremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva kommitténs slutliga byggnadsförslag och — om förslaget icke föranleder några erinringar — medgiva, att byggnadsarbetena får igångsättas under nästa budgetår. Jag föreslår, att för ändamålet anvisas 320 000 kr.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle under nästa budgetår statliga medel till ett belopp av (296 000 + 172 000 + 2 520 000 +

320 000 + 192 000 + 800 000 + 320 000) 4 620 000 kr. stå till förfogande för vidtagande av sådana förberedande åtgärder och byggnadsarbeten, som omfattas av den reviderade generalplanen för sjukhuset.

Kommittén har härutöver lagt fram förslag till vissa ombyggnadsarbeten inom psykiatriska kliniken för en sammanlagd kostnad av 500 000 kr. Arbetena avser dels iordningställande av den tidigare barnavdelningens lokaler för vuxenpsykiatri, dels anordnande av motionshall samt utbyte av klinikens f. n. gallerförsedda fönster m. m., dels ock klinikens förseende med rörpostanläggning. De föreslagna åtgärderna har lämnats utan erinran av remissmyndigheterna. Då ett realiserande av förslaget skulle medföra en synnerligen önskvärd förbättring av klinikens nuvarande arbetsförhållanden, har jag ej heller för egen del något att invända mot åtgärderna. Enär kliniken icke omfattas av det med regionlandstingen träffade avtalet angående samarbete beträffande regionsjukvård vid akademiska sjukhuset bör staten — såsom kommittén föreslagit — svara för 70 procent av kostnaderna för ombyggnaden av nämnda klinik. Jag tillstyrker således för nästa budgetår en medelsanvisning för ändamålet om 350 000 kr.

Genom beslut den 29 september 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadskommittén att utföra projektering för bl. a. nybyggnad för Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola. Den nuvarande sjuksköterskeskolan, som ligger inom sjukhusområdet, är otillräcklig och otidsenlig. Visserligen har — i samband med att elevintaget nyligen utökats från 70 till 110 elever per år — vissa provisoriska undervisningslokaler och elevbostäder uppförts vid skolan, men behovet av moderna undervisningslokaler och ytterligare elevbostäder är långt ifrån täckt. Det bör framhållas, att endast en mindre del av de befintliga bostäderna är enkelrum, något som numera är standard vid nya sjuksköterskeskolor. Kommittén har funnit, att en tillbyggnad till den befintliga skolbyggnaden alltför mycket skulle inkräkta på det begränsade sjukhusområdet och ändock inte erbjuda någon fullgod lösning. Med hänsyn härtill har kommittén funnit en förläggning utanför sjukhusets område nödvändig och har därvid föreslagit, att sjuksköterskeskolan för sin nybyggnad skulle få disponera den staten tillhöriga tomten nr 2 i kv. Haubitsen, belägen norr om försvarets läroverk på det s. k. Artillerifältet. Härigenom skulle den nuvarande skolbyggnaden kunna friställas för vissa akuta lokalbehov vid sjukhuset.

Kommittén har nu lagt fram förslag till ny sjuksköterskeskola, bestående av tre byggnader, nämligen en för undervisningslokaler m. m., en för bostäder åt 118 elever, hobbyrum, samlingslokaler m. m. samt en för bostäder åt 246 elever. Uppförandet av den nya skolan föreslås ske i två etapper, varvid till den första etappen hänförs den större av elevbostadsbyggnaderna. Kostnaden för denna byggnad, som beräknas kunna påbörjas hösten 1962 och för vilken byggnadstiden angivits till cirka ett år, uppskattar kommittén till i runt tal 4 miljoner kr.

Behovet av en nybyggnad för sjuksköterskeskolan finner jag — som framgår av vad jag nyss anfört — väl dokumenterat. Mot den föreslagna utformningen av ifrågavarande byggnadsprojekt i stort och av det mer i detalj utarbetade förslaget till ett elevbostadshus med 246 elevrum har jag icke funnit anledning till erinran. Kostnaderna för uppförandet av sistnämnda bostadshus har byggnadsstyrelsen emellertid uppskattat till 4 500 000 kr., vilket är 500 000 kr. mer än vad kommittén angivit. Det av byggnadsstyrelsen angivna beloppet bör tagas till utgångspunkt för ställningstagandet till förslaget. När de framlagda ritningarna över bostadshuset synes mig väl ägnade att läggas till grund för detaljplaneringen av byggnadsföretaget och med hänsyn till angelägenheten av att sjukhuset utan dröjsmål förses med ytterligare elevbostäder, anser jag mig böra tillstyrka, att ifrågavarande projekt kommer till utförande med början under nästa budgetår.

Enligt gällande avtal mellan staten och landstinget angående samarbete för drift av sjuksköterskeskolan har staten att bidraga med 55 procent och landstinget med 45 procent av kostnaderna för täckande av uppkommande driftunderskott vid skolan. Som kommittén anfört synes en liknande kostnadsfördelning skälig ifråga om uppförandet av den nya sjuksköterskeskolan. Enligt vad jag inhämtat har landstinget vid ett nyligen avhållet urtima möte för sin del godkänt ifrågavarande kostnadsfördelning. När medelsbehovet för nästa budgetår av kommittén angivits till 2 miljoner kr., föreslår jag därför att $(2\,000\,000 \times 0,55)$ 1 100 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

För bestridande av kostnaderna för allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet samt för de statliga representanterna i kommittén bör för nästa budgetår beräknas 180 000 kr. resp. 50 000 kr. eller tillhoppa 230 000 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle alltså utgöra $(4\,620\,000 + 350\,000 + 1\,100\,000 + 230\,000)$ 6 300 000 kr. Jag förordar, att inom denna kostnadsram, i den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest befinnes lämpligt, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande en ökning av beräknad medelsdisposition för visst ändamål må ske mot det att motsvarande minskning vidtages för ett annat.

Kommittén har slutligen hemställt om bemyndigande att beställa utrustning för dels den nya radioterapeutiska kliniken till ett värde av högst 2 200 000 kr., dels det nya bostadshuset för sjuksköterskeelever till ett värde av högst 200 000 kr. Med hänsyn till den långa leveranstiden för i synnerhet radioterapeutisk apparatur och när ifrågavarande beställningsbemyndiganden under alla förhållanden måste anses ligga inom ramen för kommande utrustningsprogram, anser jag mig — mot bakgrund av mitt ställningstagande till ifrågavarande byggnadsförslag — böra tillstyrka kommitténs hemställan i denna del. Riksdagens medgivande bör således utverkas att beställa sagda utrustning till ett sammanlagt värde av högst 2 400 000 kr., att — i vad avser den på staten fallande delen av kostnaden, högst

(880 000 + 110 000) 990 000 kr. — gäldas tidigast under budgetåret 1963/64.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att utrustning till ny radioterapeutisk klinik vid akademiska sjukhuset i Uppsala samt till nytt elevbostadshus för Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola må beställas till ett värde av högst 2 400 000 kr., att, såvitt på staten ankommer, gäldas tidigast under budgetåret 1963/64;

b) till *Utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala* under inrikesdepartementets kapitalbudget, statens allmänna fastighetsfond, för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 6 300 000 kr.

Avtal angående lasarettet i Lund m. m.

A. Inledning

Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t tillkallade chefen för inrikesdepartementet den 1 oktober 1959 sakkunniga för att på statens vägnar bl. a. upptaga förhandlingar med Malmöhus läns landsting angående en avtalsenlig reglering av statens bidrag till kostnaderna för ny- och ombyggnads- samt ändrings- och förbättringsarbeten och i samband därmed stående utrustning ävensom till driften av sådana kliniker, institutioner och övriga inrättningar vid lasarettet i Lund, vilka nyttjas eller avses skola nyttjas för medicinsk undervisning och forskning.

Kungl. Maj:t har sedermera åt de sakkunniga ytterligare uppdragit:

den 13 maj 1960 att upptaga förhandlingar med Malmöhus läns landsting angående frågan, huruvida staten eller sjukvårdshuvudmannen slutligen bör svara för vissa evalveringsersättningar;

den 3 juni 1960 att upptaga förhandlingar med Malmöhus läns landsting om fördelningen mellan staten och landstinget av anläggningskostnaderna för en nybyggnad för barn- och ungdomspsykiatrisk klinik i Lund

samt den 5 maj 1961 att — med beaktande av vad chefen för inrikesdepartementet därom anført i propositionen 1960: 159 med förslag till riktlinjer för regionsjukvårdens utbyggnad m. m. — upptaga förhandlingar med Malmöhus läns landsting och övriga vederbörande om *dels* inordnande av psykiatriska kliniken vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund i landstingets sjukhusorganisation jämte därmed sammanhängande statsbidragsfrågor, *dels* ock avveckling av nuvarande statsbidrag till driften av centralanstalten för radioterapi och av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund.

Såsom resultat av de förhandlingar som de sakkunniga fört med delegerade

rade för Malmöhus läns landsting, har de sakkunniga — vilka antagit namnet »1959 års statliga kommission för förhandlingar om medicinsk undervisning i Lund och Malmö»¹ — med skrivelse den 17 februari 1962 framlagt följande villkorligt slutna avtal, nämligen

- 1) Avtal angående lasarettet i Lund;
- 2) Avtal om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund samt
- 3) Avtal angående seminarietomten i Lund.

Över de sålunda framlagda avtalen har yttranden avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen samt kanslern för rikets universitet efter hörande av medicinska fakulteten och drätselnämnden vid universitetet i Lund.

Jag övergår nu till att under särskilda avsnitt lämna en redogörelse för förhandlingskommissionens utredning och förslag samt de däröver avgivna utlåtandena, varefter jag kommer att tillkännagiva min egen ståndpunkt till föreliggande frågor.

B. Förhandlingskommissionens förslag

Efter att ha lämnat en historik över universitetets och statens förhållande till lasarettet i Lund — beträffande vilken hänvisas till kommissionens framställning — sammanfattar kommissionen gällande bidragsvillkor för lasarettet enligt följande.

A. Byggnadsbidrag

1) Enligt 1951 års markbytesavtal 50 procent av kostnaderna för sådana nya sjukhusbyggnader, som uppföres på norra lasarettområdet, i den mån dessa ersätter byggnader på södra lasarettområdet (prop. 1948: 107).

2) Enligt principbeslut av 1952 års riksdag 50 procent av kostnaderna för uppförande av ett centralblock (prop. 1952: 148).

3) Enligt överenskommelse och beslut av 1959 års riksdag 50 procent av kostnaderna för uppförandet av en ny observationspaviljong m. m. vid epidemisjukhuset i Lund, vilket numera inordnats i lasarettorganisationen (prop. 1959: 95).

4) Enligt hävd 50 procent av kostnaderna för övriga byggnadsarbeten vid lasarettet, dock först efter prövning i varje särskilt fall och därvid icke sällan under framhävande av att ifrågavarande bidragsbeslut icke skulle anses prejudicerande för framtiden.

B. Utrustningsbidrag

1) Enligt överenskommelse samt beslut av 1959 års riksdag 25 procent av kostnaderna för utrustning av de i centralblocket ingående A- och B-blocken, m. m., beträffande specialutrustning till neuroröntgenavdelning dock 50 procent (prop. 1959: 95).

¹ Såsom ledamöter i förhandlingskommissionen har ingått bankinspektören K. E. Wulff, tillika ordförande, expeditionschefen A. V. L. Rydbeck samt professorn J. G. Waldenström.

2) Enligt överenskommelse och beslut av 1959 års riksdag 25 procent av kostnaderna för utrustning av observationspaviljongen vid epidemisjukhuset (prop. 1959: 95).

3) Enligt hävd 50 procent av kostnaderna för anskaffning av sådan utrustning, som är av särskild betydelse för utbildning och forskning (i huvudsak röntgenutrustning).

C. Driftbidrag

1) Enligt 1943 års avtal om Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund (se 1943 års statsverksprop. VIII ht. p. 75; ändring år 1946):

10 procent av driftkostnaderna vid lasarettet med undantag för de kostnader, som faller på den psykiatriska kliniken, lungkliniken, den radiologiska kliniken, den reumatologiska kliniken, den neurokirurgiska kliniken och av riksförsäkringsverket disponerade vårdplatser på den ortopediska kliniken.

Såsom maximeringsregel gäller dock, att lasarettets vårddagkostnad icke må överstiga medeldagkostnaden för *samtliga lasarett i riket, förhöjd med 10 procent.*

2) Enligt överenskommelse och beslut av 1959 års riksdag bidrag med 10 procent av epidemisjukhusets driftkostnader efter samma grunder som för lasarettet i övrigt.

1. Avtal angående lasarettet i Lund (läkarutbildningsavtalet)

Det av förhandlingskommissionen träffade avtalet har följande lydelse.

»Under förbehåll av å ena sidan Kungl. Maj:ts och å andra sidan Malmöhus läns landstings godkännande har 1959 års statliga kommission för förhandlingar om medicinsk undervisning i Lund och Malmö samt för landstinget särskilt utsedda förhandlingsdelegerade träffat följande avtal.

Avtal

mellan Kungl. Maj:t och kronan, nedan kallad staten, och Malmöhus läns landsting, nedan kallat landstinget, angående lasarettet i Lund.

1 §.

I överensstämmelse med lasarettets ändamål att vara jämväl en utbildningsanstalt för blivande läkare skall dess samtliga kliniker, avdelningar, laboratorier och andra därmed jämförliga enheter — i den mån så erfordras — upplåtas för klinisk läkarutbildning samt för forskning.

Utan särskilt medgivande av lasarettetsdirektionen må forskning vid lasarettet icke bedrivas av annan än den, som där innehar befattning eller är knuten till den medicinska fakulteten i Lund.

2 §.

Landstinget är skyldigt att anordna och utrusta jämväl lokaler, som erfordras enbart för den kliniska utbildningen och den kliniska forskningen.

Det åligger vidare landstinget att tillgodose utbildningens och forskningens behov av vatten, värme, ånga, elektrisk kraft, gas, tryckluft, vacuum, syrgas samt destillerat vatten, att ombesörja autoklivering och de upplåtna lokalernas städning, att i övrigt lämna den service, som är nöd-

vändig för lokalernas ändamålsenliga utnyttjande, *ävensom* att tillhandahålla behövliga förbrukningsartiklar utom demonstrationsutensilier och sådant material, som erfordras för djurförsök och särskilda forskningsprojekt.

Landstingets åligganden enligt första stycket skall, såvitt gäller utrustning för forskningens behov, avse endast sådan, som är att hänföra till vedertagen grundutrustning.

Anmärkning: Parterna är ense om att med begreppet »vedertagen grundutrustning» för forskningens behov åsyftas den utrustning, som med hänsyn till att den mera allmänt användes av forskare inom den ifrågavarande disciplinen bör vara tillgänglig i klinikens etc. forskningslokaler. Utrustningen skall icke vara användbar endast för ett eller annat speciellt forskningsobjekt utan måste kunna utnyttjas för olika projekt av beskaffenhet att kunna genomföras med tillämpning av inom disciplinen gängse teknik och metodik.

Samma principiella begränsning, som enligt vad som ovan sagts gäller i fråga om landstingets skyldighet att tillhandahålla olika slag av utrustning, skall gälla med avseende å dess åtagande att tillgodose utbildningens och forskningens behov av nyttigheter, som avses i paragrafens andra stycke.

3 §.

1. För byggnad eller byggnadsdel vid lasarettet, som påbörjas efter den 30 juni 1962 och enligt Kungl. Maj:ts beslut tages i anspråk för utbildnings- och forskningsändamål, skall utgå statligt byggnadsbidrag med 25 procent av de verkliga kostnaderna för anläggningens färdigställande. Sådant bidrag skall jämväl utgå för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten, i den mån arbetena ej är att hänföra till årligt underhåll.

2. Vad i 1. sagts skall gälla de i Bilaga A¹ angivna ny-, till- och ombyggnadsarbetena, även om de påbörjats före den 1 juli 1962. För samtliga de i sagda bilaga angivna arbetena skall staten dessutom — i anledning av vissa utfästelser gentemot landstinget i samband med avtal om markbyte m. m. — erlægga ett särskilt bidrag till landstinget med 15 procent av de verkliga kostnaderna.

4 §.

För utrustning, som efter den 30 juni 1962 anskaffas till för utbildning och forskning ianspråktagen klinik etc. och ej avser ersättande av kasserad utrustning, skall staten erlægga utrustningsbidrag med 25 procent av de verkliga kostnaderna.

5 §.

I 3 och 4 §§ omförmälda byggnads- och utrustningsbidrag skall utgå även för anläggning, som betjänar en eller flera för utbildning och forskning ianspråkta kliniker etc. vid lasarettet. Därest dylik anläggning betjänar — förutom sådan klinik etc. — även annan verksamhet inom eller utom lasarettet, skall bidrag beräknas på endast den del av kostnaderna, som med hänsyn till utnyttjandegraden kan anses skäligen belöpa på de för utbildning och forskning ianspråkta klinikerna etc.

6 §.

Byggnads- och utrustningsbidrag enligt detta avtal skall icke utgå för kostnad, som täckes av i annan ordning utgående statsbidrag.

¹ Intagen som bilaga A till denna proposition, se s. 84—87.

7 §.

Staten tillhandahåller landstinget byggnads- och utrustningsbidrag under byggnads- respektive anskaffningstiden i ungefärlig proportion till landstingets egna utlägg.

I den mån statligt bidrag redan utbetalats till landstinget för något i Bilaga A angivet arbete med högre belopp än som svarar mot 40 procent av kostnaderna för arbetet ifråga, skall överskjutande belopp avdragas å bidragsbelopp, som staten har att efter den 30 juni 1962 erlägga för andra arbeten.

8 §.

Därest lasarettet eller del därav enligt Kungl. Maj:ts beslut icke längre skall tagas i anspråk för utbildning och forskning, är staten berättigad att vid avtalstidens slut kräva åter så stor del av de av landstinget enligt detta eller tidigare motsvarande avtal eller beslut uppburna byggnads- och utrustningsbidragen, som då må återstå efter avdrag av $\frac{1}{30}$ beträffande byggnad och $\frac{1}{10}$ beträffande utrustning för varje helt år, som förflutit från det landstingets anhållan om bidragets utbetalande inkom till vederbörande statliga myndighet.

Kan byggnad eller utrustning, varå bestämmelserna i första stycket blir tillämpliga, icke av landstinget användas på ett sätt, som svarar mot byggnadens eller utrustningens värde, och skulle på grund härav återbetalning av uppburet bidrag te sig obillig, må landstinget, därest avtalet icke uppsagts från dess sida, påkalla jämkning. Uppnår icke parterna enighet här- om, skall frågan avgöras genom skiljedom enligt lag (lagen om skiljemän).

9 §.

I fråga om tjänst, som är uppförd å den medicinska fakultetens personalförteckning och som enligt Kungl. Maj:ts förordnande är förenad med anställning vid lasarettet, svarar staten för tillsättning, avlöning och pensionering, dock att landstinget bestrider kostnaden för särskilda överläkararvoden och de tilläggsförmåner, som eljest må utgå för här ifrågavarande akademiska befattningshavares medverkan i sjukvården.

Klinisk amanuens tillsättes och avlönas av staten, som dock är berättigad till bidrag av landstinget med en tredjedel av såväl löne- och semesterkostnaden som pensionskostnaden, den senare beräknad till 15 procent av lönekostnaden.

Personal, som är anställd uteslutande för utbildnings- eller forskningsändamål, tillsättes, avlönas och pensioneras av staten.

I övrigt behövlig personal tillsättes, avlönas och pensioneras av landstinget.

10 §.

Såsom driftbidrag skall staten årligen till landstinget erlägga ett belopp motsvarande 10 procent av den del av lasarettets driftkostnader, som efter antalet vård dagar belöper på de för utbildning och forskning ianspråkta vårdplatserna.

11 §.

Vid fastställandet av lasarettets driftkostnader för i 10 § avsett ändamål skall följande iakttagas.

1. I lasarettets driftkostnader må icke inräknas:
 - a) sådana avlöningar, arvoden och andra förmåner till i 9 § första och andra styckena avsedd personal, som bestrides av landstinget;
 - b) utgifter för inventariers komplettering, i den mån ersättning utgår i form av utrustningsbidrag enligt 4 § eller 5 §;
 - c) amorteringar och räntor.
2. Från lasarettets driftkostnader skall avdragas:
 - a) det belopp, vartill i annan ordning utgående statsbidrag uppgår;
 - b) andra driftinkomster än vårdavgifter, dock för varje verksamhetsgren icke större belopp än som svarar mot de utgifter, som föranletts av inkomsternas förvärvande.
3. Pensionskostnaderna upptages till ett belopp motsvarande 15 procent av den avlöningssumma, som ingår i de driftkostnader, å vilka bidrag må beräknas.

Sedan driftkostnaderna beräknats med tillämpning av vad ovan sagts, skall summan fördelas på hela antalet vård dagar vid lasarettet. Den sålunda erhållna kostnaden per vård dag (dagkostnaden) lägges till grund för beräkningen av statens bidrag under iakttagande av att dagkostnaden icke må överstiga den på motsvarande sätt beräknade medeldagkostnaden för samma år vid rikets undervisningssjukhus, förhöjd med 10 procent.

Om pensionskostnader icke kunnat beaktas vid beräkandet av medeldagkostnaden vid undervisningssjukhusen, skall vid jämförelse enligt ovan lasarettets pensionskostnader först frånräknas. Den därefter erhållna relationen mellan medeldagkostnaden för undervisningssjukhusen och lasarettets dagkostnad skall anses gälla även för pensionskostnaderna.

12 §.

Driftbidraget skall efter rekvisition erläggas av staten månadsvis i efterskott i form av utbetalningar à conto motsvarande $\frac{1}{12}$ av det belopp, vartill driftbidraget uppgått för det senast slutligt reglerade kalenderåret.

Slutlig reglering av bidraget skall ske, så snart medeldagkostnaden för rikets undervisningssjukhus kan fastställas.

13 §.

Därest viss klinik etc. enligt Kungl. Maj:ts beslut icke längre skall utnyttjas för utbildning och forskning, skall driftbidrag utgå till och med utgången av juni månad efter det år, då utnyttjandet upphört.

14 §.

Staten erhåller icke någon del i äganderätt till byggnader eller utrustning genom att lämna byggnads- och utrustningsbidrag enligt detta avtal, ej heller till mark, som upplåtits av landstinget för lasarettensändamål.

I händelse egendom, vartill staten enligt detta eller tidigare motsvarande avtal eller beslut lämnat kostnadsbidrag, skulle under avtalstiden skadas eller förstöras genom brand, explosion, åskslag eller oberäknad utströmning från vatten-, avlopps-, ång- eller värmeledningssystem eller från kylanläggning, åligger det landstinget att snarast möjligt ombesörja, att egendomen återställas i fullgott skick eller ersättes med annan likvärdig egendom. Kostnaderna härför skall stanna å landstinget.

15 §.

Såvitt angår anläggning, för vilken staten enligt 3 § eller 5 § ovan har att erlagga byggnadsbidrag, skall förslag till ny-, till- eller ombyggnadsarbeten ävensom ändrings- eller förbättringsarbeten upprättas av landstinget i samråd med myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer. Förslag och ritningar för ifrågavarande ändamål skall för statens del godkännas i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver.

Motsvarande förfarande skall tillämpas beträffande förslag till anskaffning av utrustning, för vilken landstinget enligt 4 § eller 5 § erhåller bidrag med 25 procent av kostnaden.

16 §.

Kungl. Maj:t utser årligen en revisor att med landstingets revisorer deltaga i granskningen av lasarettets räkenskaper.

17 §.

Landstinget skall vara skyldigt att tillhandahålla Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, de räkenskaper och handlingar, som erfordras för beräkning av statens bidrag till landstinget.

18 §.

För den vid lasarettet bedrivna epidemivården skall icke utgå statsbidrag utöver vad enligt detta avtal tillkommer landstinget.

I övrigt berör avtalet ej den rätt, som landstinget enligt eljest gällande bestämmelser må åga att erhålla statsbidrag till uppförande och drift av i avtalet avsedda anläggningar.

19 §.

Erforderliga föreskrifter om tillsättning av befattningshavare, som avses i 9 § första stycket, ävensom om dylik befattningshavares ställning i egenkap av överläkare eller biträdande överläkare (motsvarande) vid lasarettet meddelas av Kungl. Maj:t.

Personal och studerande vid den medicinska fakulteten i Lund skall vara pliktiga att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som landstinget eller lasarettetsdirektionen meddelar för verksamheten vid lasarettet.

Landstinget må icke meddela föreskrifter för verksamheten vid lasarettet, vilka strider mot bestämmelser angående utbildning och forskning meddelade av Kungl. Maj:t eller kanslern för rikets universitet.

Innan landstinget meddelar föreskrifter för verksamheten vid lasarettet, vilka berör utbildningen och forskningen, skall den medicinska fakulteten beredas tillfälle att yttra sig.

Innan den medicinska fakulteten meddelar bestämmelser för utbildningen och forskningen, vilka berör sjukvården vid lasarettet, skall landstinget beredas tillfälle att yttra sig.

20 §.

Uppkomna meningsskiljaktigheter rörande beräkning enligt detta avtal av statens bidrag till landstinget skall avgöras genom skiljedom enligt lag.

21 §.

Detta avtal skall gälla för en tid av åtta år, räknat från och med den 1 juli 1962. De bestämmelser, som anknyter till Bilaga A, skall emellertid gälla till

dess det i bilagan upptagna programmet fullföljts, dock ej längre än till den 1 juli 1976.

Sker icke uppsägning från någondera sidan minst två år före avtalstidens utgång, skall avtalet anses förlängt med tio år.

Bestämmelsen angående uppsägning och förlängning skall därefter äga tillämpning allt framgent.

Utan hinder av vad i första stycket sagts skall vad parterna enligt 11 § första stycket 3. överenskommit i fråga om pensionskostnadernas förhållande till avlöningssumman vid beräkning av de bidragsgrundande driftkostnaderna kunna uppsägas redan efter den 30 juni 1963, och skall överenskommelsen därvid upphöra att gälla ett år efter uppsägningdagen. Vad nu sagts skall gälla även den i 9 § andra stycket angivna beräkningsgrunden för pensionskostnad för klinisk amanuens.

22 §.

1. I och med ikraftträdandet av detta avtal upphäves *dels* det av Kungl. Maj:t den 26 november 1943 godkända avtalet mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Malmöhus läns landsting angående länets sjukvårdsinrättningar i Lund, *dels* § 5 i det av Kungl. Maj:t den 9 mars 1951 godkända avtalet mellan samma parter angående överlåtelse av vissa fastigheter i Lund m. m.

2. Bidrag enligt Kungl. brev den 21 maj 1954 (ändr. den 21 november 1958) till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund skall icke utgå efter den 30 juni 1962.

23 §.

1. Så länge särskilda avtal gäller för de psykiatriska, barnpsykiatriska och reumatologiska klinikerna samt för de vårdplatser, som inom den ortopediska kliniken disponeras för riksförsäkringsverkets sjukvårdande verksamhet, skall bidrag enligt detta avtal icke utgå till byggnads-, utrustnings- och driftkostnader, som avser dessa kliniker respektive vårdplatser. Motsvarande skall i fråga om den radiologiska kliniken gälla bidrag till driftkostnaderna. I övrigt skall bestämmelserna i detta avtal tillämpas å ifrågasvarande kliniker (vårdplatser), i den mån de icke strider mot innehållet i de särskilda avtalen eller föreskrifterna.

Anmärkning: Av bestämmelsen under 1. följer att vid fastställandet av lasarettets driftkostnader enligt 11 § avdrag icke skall göras för statligt driftbidrag, som enligt de särskilda avtalen eller föreskrifterna utgår för här avsedd klinik eller vårdplats.

2. För de i Bilaga B¹ angivna byggnadsarbetena m. m. skall utgå ett statligt engångsbidrag av 500 000 kronor att utbetalas senast den 30 juni 1963. Till i sagda bilaga upptaget projekt skall härutöver icke utgå något statligt bidrag, även om arbetet påbörjas efter den 30 juni 1962.

Detta avtal är upprättat i två lika lydande exemplar, varav parterna tagit ett vardera.

Stockholm den 31 januari 1962.

För kommissionen

K. Wulff

För landstingets förhandlings-
delegerade

Torsten Andréæ

¹ Ej intagen i denna proposition.

Kommissionen anför i huvudsak följande.

Ifrågavarande avtal är resultatet av långvariga och segslitna förhandlingar mellan kommissionen och landstingets delegerade. Kommissionen har som utgångspunkt haft den strävan till enhetligare principer för statens bidrag till huvudmännen för kommunala undervisningssjukhus, för vilken givits uttryck i bl. a. propositionen 1959: 95. Landstingets delegerade har å andra sidan helt naturligt velat slå vakt om de förmåner, som lasarettet i Lund av hävd haft i bidragshänseende.

Kommissionens yrkanden under förhandlingarna har främst syftat till att med landstinget träffa ett avtal efter samma principer, som gäller för 1959 års avtal mellan staten och Göteborgs stad om fortsatt upplåtelse av stadens sjukhus för medicinsk undervisning och forskning, härefter kallat Göteborgsavtalet (se prop. 1960: 69). I fråga om utrustnings- och driftbidrag har landstinget accepterat Göteborgsavtalets linjer (jfr dock särskild kommentar till 11 § härefter). Däremot har landstinget beträffande byggnadsbidrag åberopat, att hälftendelningsregeln vunnit hävd samt bekräftats i 1951 års markbytesavtal och i 1952 års riksdags principbeslut om bidrag till centralblocket vid lasarettet.

Kommissionen har beträffande landstingets åberopande av 1952 års riksdagsbeslut om centralblocket genmält, att riksdagens beslut i anledning av propositionen 1960: 159 med förslag till riktlinjer för regionsjukvårdens utbyggande m. m. upphävt förutsättningarna för 1952 års beslut, då man utgick ifrån att lasarettet i Lund skulle komma att fungera såsom ett rikssjukhus. Då rikssjukhustanken övergivits och i stället regionsjukvårdsorganisationen är under uppbyggnad, borde staten enligt kommissionens mening behandla de kommunala sjukvårdshuvudmännen lika och kunde därför icke beträffande regionsjukvård bevilja Malmöhus läns landsting och dess gästlandsting byggnadsbidrag efter gynnsammare grunder än vad staten tillämpade beträffande andra sjukvårdshuvudmän, vilka upplåtit sjukhus för utbildning och forskning. I anledning härav har kommissionen yrkat, att procenttalet för byggnadsbidrag skulle fastställas till 25, och att avtalet skulle omfatta reglering av hela utbyggnaden av lasarettet till ett för regionvård lämpat sjukhus, således även de delar, som redan färdigställts.

Däremot har kommissionen ansett sig böra taga hänsyn till § 5 i 1951 års markbytesavtal ävensom vissa andra utfästelser gentemot Malmöhus läns landsting.

Såsom framgår av 3 § 1. avtalet har parterna enats om att det statliga utbildningsbidraget för byggnad, som påbörjas efter den 30 juni 1962, skall liksom till andra huvudmän för kommunala undervisningssjukhus utgå med 25 procent av de verkliga kostnaderna. Därutöver skall staten emellertid enligt 3 § 2. till vissa, i Bilaga A upptagna arbeten erlagga ett särskilt bidrag till Malmöhus läns landsting med 15 procent av de verkliga kostnaderna. Skälet härtill har i avtalet särskilt angivits med orden »— i anled-

ning av vissa utfästelser gentemot landstinget i samband med avtal om markbyte m. m. —». Bidragets särskilda natur föranleder, att det skall betraktas såsom bidrag till kostnaderna för anläggningar, avsedda för s. k. länspecialiteter, och därför i sin helhet tillgodoföras Malmöhus läns landsting. Såsom framgår av avtalstexten, skall bidrag (med 25 + 15 procent) enligt 3 § 2. utgå för samtliga de i Bilaga A upptagna arbetena, således även om de påbörjats före den 1 juli 1962. Det bör i sammanhanget understrykas, att särreglerna för ifrågavarande projekt avser endast byggnadsbidrag. Beträffande utrustningsbidrag skall i Bilaga A upptagna anläggningar behandlas på samma sätt som alla andra anläggningar (jfr 4 och 5 §§).

Totalkostnaden för de i Bilaga A upptagna arbetena uppgår enligt en år 1961 verkställd beräkning till nära 163 mkr. Då statens bidrag till dessa arbeten skall utgå med 40 procent, skulle således dess bidrag för projekten komma att uppgå till ca 65 mkr. Man torde emellertid beträffande de ännu icke påbörjade projekten få räkna med vissa kostnadsstegringar, beroende på dels allmän prishöjning, dels allmän standardförbättring. För ett flertal av de i sagda bilaga upptagna projekten har riksdagen under åren 1952—1961 redan anvisat medel, totalt uppgående till närmare 25 mkr.

De två olika procentsatserna för bidrag till byggnadskostnader vid lasarettet kommer givetvis att medföra vissa gränsdragningssvårigheter. Parterna har i möjligaste mån sökt förebygga dylika genom en noggrann identifikation av projekten i Bilaga A. Risk föreligger emellertid, att en sådan kan komma att binda sjukhusplaneringen på ett ur såväl sjukvårdens som läkarutbildningens synpunkter otillfredsställande sätt. Detta har från landstingets sida särskilt framhållits vid diskussionen om de enligt föreliggande planer i centralblocket ingående byggnaderna C (behandlingsbyggnad) och D (vårdavdelningsbyggnad). Parterna har visserligen vid sina förhandlingar utgått ifrån att lasarettets utbyggnad skall fullföljas enligt hittillsvarande planer och att således byggnaderna C och D skall få den utformning och omfattning, som angives i Bilaga A. Skulle landstinget emellertid vid den fortsatta planeringen komma till att utbyggnaden bör ske på ett annat sätt, som skulle väsentligt påverka utformningen av byggnaderna C och D, torde det bliva nödvändigt, att parterna upptager förhandlingar om därav föranledda ändringar i Bilaga A. Utgångspunkten för dessa förhandlingar bör givetvis vara, att det statliga åtagandet att erlagga ett tilläggsbidrag med 15 procent bibehålles vid i huvudsak oförändrad ekonomisk innebörd.

I övrigt kommenterar kommissionen i huvudsak endast de bestämmelser i avtalet, som i något avseende skiljer sig från motsvarande stadganden i Göteborgsavtalet.

1 §. Första styckets utformning överensstämmer i princip med § 1 1943 års driftbidragsavtal och har sin grund däri, att staten upplåtit den mark, varå lasarettet är beläget, med rätt för landstinget att disponera mar-

ken, så länge den användes för sjukhusändamål och lasarettet ställes till förfogande för undervisning och forskning vid universitetet i Lund. Lasarettets ändamål har på motsvarande sätt angivits i av Kungl. Maj:t fastställda reglementen för lasarettet. Härav följer, att staten har rätt men icke skyldighet att taga kliniker etc. på lasarettet i anspråk för klinisk läkarutbildning samt för forskning. För närvarande är hela lasarettet ianspråktaget för utbildningsändamål.

I detta sammanhang påpekas, att i avtalet regelmässigt har använts ordet utbildning i stället för undervisning, som varit brukligt i tidigare avtal av förevarande slag. Ordvalet innebär icke någon ändring i sak utan är avsett att bättre täcka det förhållandet, att de medicine kandidaterna på lasarettet icke endast mottager undervisning utan även praktiskt utbildar sig genom viss självverksamhet.

Andra stycket innehåller en ren ordningsbestämmelse. Av formuleringen »för klinisk läkarutbildning samt för forskning» i första stycket framgår, att även annan forskning än klinisk får bedrivas på lasarettet. I andra stycket begränsas dock detta medgivande till sådana personer, som innehar befattning vid lasarettet eller är knutna till den medicinska fakulteten i Lund. Andra personer, som önskar forska vid lasarettet, måste således inhämta tillstånd därtill från lasarettsdirektionen.

2 §. Paragrafen överensstämmer i princip med 2 § Göteborgsavtalet. På landstingets yrkande har dock *dels* i avtalstexten klart utsagts, att landstingets skyldighet att anordna och utrusta utbildnings- och forskningslokaler avser enbart *klinisk* verksamhet, *dels* i en till paragrafen fogad anmärkning begreppet »vedertagen grundutrustning» definierats och serviceåtagandets omfattning närmare bestämts.

Det torde icke kunna undvikas, att det nära sambandet inom klinikerna mellan den rent sjukvårdande verksamheten och utbildnings- och forskningsverksamheten — trots parternas försök till bestämning av landstingets åligganden enligt 2 § — kommer att ibland leda till tveksamhet, huruvida den ene eller den andre huvudmannen skall stå för viss kostnad. För att på ett smidigt sätt lösa dylika problem bör enligt parternas mening i Lund komma till stånd ett rådgivande organ av samma art som det samarbetsorgan, vilket efter Göteborgsavtalets ikraftträdande fungerat i Göteborg och bestått av ett par representanter för den medicinska fakulteten och ett par från sjukvårdsstyrelsen.

4 §. Parterna har förutsatt, att den nyanskaffning av utrustning, som sker under kalenderåret 1962, skall till hälften anses gälla årets första sex månader och till hälften det andra halvåret. För den senare hälften skall statligt utrustningsbidrag enligt 4 § utgå med 25 procent.

5 §. När viss tveksamhet uppstått beträffande tidigare avtalsbestämmelser om byggnads- och utrustningsbidrag till gemensamma anläggningar, har motsvarande bestämmelse i detta avtal utformats något annorlunda. En klar distinktion göres i avtalet mellan anläggning, som direkt toges i anspråk för utbildning och forskning, och anläggning, som endast betjänar en eller flera för utbildning och forskning ianspråktaga kliniker etc. vid lasarettet. I det förra fallet är 3 och 4 §§ tillämpliga, även om det är fråga om en s. k. gemensam anläggning, exempelvis en röntgendiagnostisk klinik.

I 5 § avses anläggning, som endast betjänar för utbildning och forskning ianspråktagen klinik etc. Reduktionsregeln efter utnyttjandegraden skall tillämpas, då en anläggning betjänar — förutom sådan klinik etc. — även

annan verksamhet inom eller utom lasarettet. Den torde dock icke av staten böra göras gällande i anledning av att på lasarettsområdet finns eller tillkommer smärre lokaler för andra än egentliga lasarettssändamål, exempelvis mödravårdscentral, barnavårdscentral o. d., därest dylika lokaler icke nämnvärt påverkar dimensioneringen av den tjänande anläggningen.

På förekommen anledning anmärker kommissionen att formuleringen »byggnad eller byggnadsdel» i 3 § 1., till vilken bestämmelsen i 5 § hänvisar, innebär, att statligt byggnadsbidrag icke skall utgå för yttre anläggningar, såsom vägar, parkeringsplatser och parkområden. I anledning av denna uttolkning har landstinget påyrkat, att 1957 års avtal om samarbete i fråga om uppförande och drift av de patologiska och bakteriologiska institutionerna i Lund skall anses ha samma innebörd, d. v. s. att staten som ägare till dessa byggnader icke på grund av nämnda avtal kan göra anspråk på bidrag från landstinget i vad gäller kostnader för yttre anläggningar på det område, som hör till byggnaderna. Kommissionen har ansett denna tolkning av 1957 års avtal vara riktig.

I sammanhanget påpekar kommissionen att tillämpningen av ersättningsreglerna i 1951 års avtal om leverans av värme från värmecentralen vid lasarettet påverkas av det förhållandet, att värmecentralen (ångkraftverket) upptagits i Bilaga A. Vid sina beräkningar enligt avtalet i propositionen 1952: 148 (s. 20) utgick föredragande departementschefen från hälftdelningsregeln i fråga om byggnadsprojektet. Då statens bidrag nu jämlikt 3 § 2. förevarande avtal skall utgå med endast 40 procent av de enligt Bilaga A till 12,3 mkr beräknade kostnaderna för centralen, måste hänsyn härtill tagas vid reglering enligt värmeavtalet av de årliga ersättningarna. Sålunda skall ersättningsberäkningen baseras på det förhållandet, att landstinget svarat för 60 procent av anläggningskostnaderna. Enär avtalet icke uttryckligen angivit hälftdelningsregeln som grund, kräves ingen ändring av avtalstexten.

8 §. Landstinget har framställt krav på möjlighet till jämkning av den återbetalningsskyldighet, som jämlikt paragrafens första stycke vid samarbetets upphörande skulle åligga landstinget. Kommissionen har icke velat motsätta sig en sådan möjlighet, enär det merutrymme, som utbildningen och forskningen kräver, vid ett upphörande av samarbetet skulle kunna bli åtminstone delvis onyttigt för sjukvårdens behov.

På förekommen anledning anmärkes, att avskrivningstid enligt paragrafens första stycke skall beräknas från varje rekvisitionstillfälle, således även om rekvisitionen avser endast en del av byggnadsarbetena för ett projekt.

9 §. Formuleringen i första stycket har anpassats till ordalagen i 2 § Kungl. kung. den 25 november 1960 om kommunala undervisningssjukhus och innebär ingen ändring i sak i förhållande till Göteborgsavtalet.

Bestämmelserna i denna paragraf och 11 § innebär, att frågan, huruvida staten eller landstinget slutligen bör svara för vissa evalveringsersättningar, i detta avtal fått motsvarande lösning som i Göteborg, d. v. s. sjukvårdshuvudmannen skall helt svara för dessa ersättningar utan driftbidrag från staten — jfr 11 § första stycket 1. a). Landstingets delegerade har i anslutning härtill framhållit, att denna reglering av evalveringsersättningar skall anses som resultatet av en förhandlingsuppgörelse och således icke får betraktas som en lösning, vilken kan vara vägledande beträffande andra kommunala huvudmäns uppfattning om motsvarande problem.

11 §. Parterna har förutsatt, att landstinget, därest det önskar övergå till det i Göteborg tillämpade systemet med debitering enligt självkostnads-

systemet för uppdrag, som utföres av de patologiska och bakteriologiska laboratorierna, skall i lasarettets bidragsberättigade driftkostnad äga inräkna de av lasarettet för uppdragen erlagda beloppen, innefattande jämväl del i laboratoriernas anläggnings- och utrustningskostnader.

Enär delade uppfattningar framkommit mellan vissa huvudmän för undervisningssjukhus och vederbörande statliga organ om i vilken utsträckning driftinkomsterna vid ett sjukhus skall avdragas från dess bruttoutgifter, innan det statliga driftbidraget uträknas, har parterna ansett sig böra i avtalet upptaga regler härom. Enligt uttalande av departementschefen i propositionen 1948: 213 rörande Sabbatsbergsavtalet skall icke något slag av patientavgifter avdragas från lasarettets bruttoutgifter. I övrigt anser dock kommissionen det vara rimligt, att inkomster, som inflyter från personal för av lasarettet givna tjänster samt från särskilda verksamheter, skall avdragas från lasarettets bruttoutgifter, för varje verksamhetsgren dock icke med större belopp än som svarar mot de utgifter, som föranletts av inkomsternas förvärvande. Den viktigaste inkomstposten är i detta sammanhang ersättning från personal för tillhandahållen kost. Malmöhus läns landsting har vid rekvisition enligt nuvarande driftbidragsavtal gjort avdrag för denna inkomstpost. I övrigt har landstinget bokfört utgifter och inkomster för särskilda verksamheter avskilt från de konton, som upplagts för den egentliga lasarettets verksamheten. Härigenom torde de nu i avtalet införda bestämmelserna för landstingets del i stort sett icke medföra någon förändring i förhållande till nuläget.

Landstingets delegerade har i anslutning till första stycket 3. denna paragraf velat framhålla, att Göteborgsavtalets ersättningsregel beträffande pensionskostnader enligt landstingets mening icke är grundad på en materiellt riktig bedömning av kostnaderna, men att landstinget likväl funnit sig böra godtaga regeln såsom ett led i en omfattande förhandlingsöverenskommelse. Vidare har delegerade uttalat, att landstinget avser att, så snart avtalets uppsägningsbestämmelser det medgiver, påkalla förhandlingar för en omprövning av frågan om pensionskostnadernas beräkning, dock endast såvitt avser tid efter den 30 juni 1964 (jfr 21 § fjärde stycket).

I paragrafens andra stycke har uttryckligen angivits, att vid jämförelse mellan lasarettets dagkostnad och medeldagkostnaden för rikets undervisningssjukhus medeldagkostnaden givetvis bör vara beräknad på motsvarande sätt.

Med »rikets undervisningssjukhus» avses för närvarande karolinska sjukhuset, serafimerlasarettet, akademiska sjukhuset i Uppsala, Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, Malmö allmänna sjukhus samt lasarettens i Lund och Umeå. Vid beräkningen av medeldagkostnaden vid dessa sjukhus bör upptagas i fråga om Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, Malmö allmänna sjukhus samt lasarettens i Lund och Umeå medeldagkostnaden för det aktuella kalenderåret samt i fråga om karolinska sjukhuset, serafimerlasarettet och akademiska sjukhuset i Uppsala medeldagkostnaden för det budgetår, som utgått under nyssnämnda kalenderår.

12 §. Bestämmelsen i denna paragraf får ses mot bakgrunden av att statskontoret, som handhar utbetalningarna av motsvarande driftbidrag till Göteborg, Malmö och Umeå, enligt vad kommissionen erfarit i mån av tillgång på anvisade medel börjat tillämpa det i paragrafen angivna betalningssystemet.

13 §. Om staten under avtalstiden upphör med ianspråktagandet av viss

klirik för utbildning och forskning, torde vissa omställningssvårigheter kunna uppstå för lasarettet. Det har därför ansetts skäligt, att staten fortsätter att lämna driftbidrag under en viss övergångstid efter det att nyttjandet upphört.

14 §. Bestämmelse motsvarande andra stycket i denna paragraf ansågs icke erforderlig i Göteborgsavtalet men infördes däremot i det med Göteborgs stad träffade avtalet om lokaler för bakteriologi och patologi (jfr prop. 1961: 111). Utformningen av bestämmelsen är avsedd att täcka såväl det fall, att landstinget håller egendomen försäkrad, som alternativet, att landstinget står självrisk. För närvarande är lasarettets egendom försäkrad. Försäkringsavgifterna ingår i de driftkostnader, för vilka driftbidrag med 10 procent erhålles.

15 §. I anslutning till denna paragraf har landstinget starkt understrukt det angelägna i att den föreskrivna granskningen göres så enkel som möjligt — icke minst med hänsyn till det icke ringa antal statliga myndigheter och representanter, som har att granska och taga ställning till byggnadsfrågor vid lasarettet i Lund.

Landstinget har i detta sammanhang även framhållit vikten av att landstinget omgående kan utfå bidrag för arbeten, som icke varit förutsedda vid beräkningen av statens bidragsanslag för lasarettet i Lund. Enär landstingets budgetår är lika med kalenderåret, kan den situationen lätt uppstå, att landstinget beviljar anslag till arbeten eller utrustningsanskaffning av angelägen och brådskande natur, för vilka statliga medel — åtminstone enligt hittillsvarande anslagssystem — icke står till förfogande förrän minst ett halvår senare. Kommissionen anser emellertid, att det i årets statsverksproposition, XI ht, p. 69, framlagda förslaget att för bidrag till lasarettet i Lund i riksstaten upptaga ett enda anslag av förslagsanslags natur bör ge landstinget möjligheter att i tillfredsställande takt utfå bidrag enligt avtalet även i dylika fall, förutsatt att vederbörande projekt godkänts i den ordning, som Kungl. Maj:t med stöd av 15 § föreskrivit.

16 §. Bestämmelsen om statlig revisor förklaras av lasarettets särskilda ställning i förhållande till staten och har överförts från 1943 års driftbidragsavtal.

18 §. Innehållet i första stycket står i överensstämmelse med i propositionen 1959: 95 redovisad överenskommelse rörande samarbete i fråga om epidemisjukhuset i Lund.

19 §. De i 12 § och 13 § första stycket Göteborgsavtalet intagna bestämmelserna finns numera intagna i förenämnda kungörelse om kommunala undervisningssjukhus, varför det i föreliggande avtal ansetts vara tillfyllest med en hänvisning till av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

21 §. Av bestämmelsen i första stycket framgår, att avtalsperioden utgår den 30 juni 1970, d. v. s. vid samma tidpunkt, som gäller för avtalen om undervisningssjukhusen i Malmö och Göteborg.

Beträffande den i första stycket andra punkten angivna fristen för fullföljandet av det i Bilaga A angivna programmet har parterna förutsatt, att därest sådan hindrande (försenande) omständighet uppkommer, som icke skäligen kan läggas landstinget till last, förhandlingar skall kunna upptagas om förlängning av fristen.

22 §. Hälfändelingsregeln enligt § 5 i 1951 års markbytesavtal har — såsom tidigare framgått — i avtalet ersatts av bestämmelsen i 3 § 2. förvarande avtal.

För neurokirurgi skall från den 1 juli 1962 driftbidrag utgå enligt förevarande avtal.

23 §. Enligt 1928 års avtal om psykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund samt 1926 års m. fl. avtal mellan pensionsstyrelsen och landstinget om sjukvårdande verksamhet för styrelsens räkning på lasarettet lämnar staten i princip full ersättning till landstinget för respektive vårdgrenars driftkostnader. Barnpsykiatrisk vård inrymmes för närvarande inom den psykiatriska kliniken, och staten lämnar ersättning härför enligt samma grunder. Psykiatriavtalet har av staten den 24 november 1961 uppsagts och skulle egentligen upphöra att gälla med utgången av år 1966. Parterna har emellertid i det härmed samtidigt överlämnade psykiatriavtalet enats om en långsammare avveckling av statens engagemang i kliniken och om att den barnpsykiatriska kliniken, som regleras i samma avtal, skall följa samma driftbidragsbestämmelser som den psykiatriska kliniken. I fråga om den radiologiska kliniken uppber landstinget statsbidrag till täckande av hela kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation beträffande på kliniken intagna patienter samt ett dagkostnadsbidrag av 5:50 kr. per vård dag å kliniken. Kommissionen har erhållit uppdrag att upptaga förhandlingar om avveckling även av detta bidrag. Kommissionen och landstingets delegerade har dock varit eniga om att tills vidare bordlägga denna fråga.

Enligt 1943 års driftbidragsavtal utgick icke undervisningsbidrag till vissa kliniker, som i annan ordning uppbar statsbidrag, nämligen till den psykiatriska kliniken, lungkliniken, den radiologiska kliniken och den reumatologiska avdelningen jämte de platser på den ortopediska kliniken, som enligt särskilt avtal disponerades av pensionsstyrelsen. Sedan särskilt statligt driftbidrag år 1946 tillkommit även för den neurokirurgiska kliniken, har landstinget icke heller för denna uppburit något bidrag enligt 1943 års avtal.

Från driftbidrag undantages nu jämlikt 23 § endast de psykiatriska, barnpsykiatriska, radiologiska och reumatologiska klinikerna. Driftbidrag skall ej heller utgå för riks försäkringsverkets vårdplatser å den ortopediska kliniken. För samtliga dessa kliniker (vårdplatser) utom den radiologiska gäller att ej heller byggnads- och utrustningsbidrag enligt föreliggande avtal skall utgå. Dessa undantagsbestämmelser skall dock tillämpas endast så länge särskilda avtal eller föreskrifter gäller för klinikerna (vårdplatserna). Till följd av innehållet i det härefter redovisade psykiatriavtalet jämfört med bestämmelsen i 23 §, skall läkarutbildningsavtalet vara fullt tillämpligt på de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna från och med den 1 januari 1970. Beträffande övriga undantagskliniker blir övergången till läkarutbildningsavtalet beroende av resultatet av nämnda förhandlingar om radiologi samt av de förhandlingar rörande riks försäkringsverkets sjukvårdande verksamhet, som annonserats i årets statsverksproposition under femte huvudtiteln.

Sammanfattningsvis skall för den radiologiska kliniken gälla, att byggnadsbidrag skall utgå enligt 3 § 2. avtalet för i Bilaga A upptagen tillbyggnad och i övrigt enligt 3 § 1., att utrustningsbidrag skall lämnas enligt 4 §, samt att driftbidrag icke skall givas enligt detta avtal, så länge bidrag utgår från det å riksstaten upptagna förslagsanslaget Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi.

Vid beräkningen av lasarettets driftkostnader enligt 11 § skall observera

ras, att parterna med hänsyn till undantagsklinikernas speciella karaktär förutsatt, att avdrag jämlikt 11 § första stycket 2. a) icke skall göras för statligt driftbidrag, som enligt de särskilda avtalen eller föreskrifterna utgår för undantagsklinikerna. Vid framräkandet enligt 11 § andra stycket av lasarettets dagkostnad skall givetvis här ifrågavarande vårdplatser inräknas i »hela antalet vård dagar vid lasarettet».

Sista punkten under 1. innebär främst, att 1 § läkarutbildningsavtalet är tillämplig på samtliga undantagskliniker, men även att avtalets administrativa bestämmelser o. d. är tillämpliga på dem, i den mån dessa bestämmelser icke strider mot innehållet i de särskilda avtalen eller föreskrifterna.

Den under 23 § 2. angivna Bilaga B upptager byggnadsarbeten m. m., som delvis berörts i 1957 och 1958 års statsverkspropositioner och vilka av departementschefen särskilt hänskjutits till förhandlingar. Arbetena är i stor utsträckning redan utförda och de sista beräknas vara avslutade vid halvårsskiftet 1963. Kostnaderna för de i sagda bilaga upptagna arbetena m. m. beräknas uppgå till minst 1,1 mkr. Kommissionen har här ansett sig nödsakad att som en eftergift för uppnående av ett avtal i huvudsak godtaga landstingets krav på 50 procents bidrag, oaktat en detaljgranskning givit vid handen, att bidraget i enlighet med tidigare tillämpad praxis — sådan kommissionen tolkat densamma — bort bestämmas till ett något lägre belopp.

2. Avtal om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund

Det av förhandlingskommissionen träffade avtalet har följande lydelse.

»Under förbehåll av å ena sidan Kungl. Maj:ts och å andra sidan Malmöhus läns landstings godkännande har 1959 års statliga kommission för förhandlingar om medicinsk undervisning i Lund och Malmö samt för landstinget särskilt utsedda förhandlingsdelegerade träffat följande avtal.

Avtal

mellan Kungl. Maj:t och kronan, nedan kallad staten, och Malmöhus läns landsting, nedan kallat landstinget, om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund.

1 §.

Det mellan parterna år 1928 träffade avtalet angående psykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund skall, oaktat detsamma den 24 november 1961 uppsagts av staten, tillämpas till och med den 31 december 1969 med de ändringar och tillägg i §§ 5—7 samt 10, som nedan sägs.

1. Bestämmelsen i § 5 första punkten samt vad i §§ 6 och 7 stadgas angående intagning och utskrivning av sjuka på kliniken med iakttagande av de former, som fastställts för statens sinnessjukhus, skall upphöra att gälla.

2. Vid beräkningen enligt § 10 av medelkostnaden per underhållsdag på lasarettet skall pensionskostnaderna vid lasarettet upptagas till ett belopp motsvarande 15 procent av den i driftkostnaderna ingående avlöningssumman.

Vid jämförelse enligt § 10 med medelkostnaden per dag för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent, skall hänsyn icke tagas till pensionskostnaderna. Den erhållna relationen mellan nyssnämnda förhöjda medel-dagkostnad och lasarettets dagkostnad skall anses gälla även för pensionskostnaderna.

3. Den driftkostnadsersättning, som staten har att erlægga, skall reduceras till,

för år 1967: 75 procent av det avtalsenliga beloppet;

för år 1968: 50 procent av det avtalsenliga beloppet;

för år 1969: 25 procent av det avtalsenliga beloppet.

2 §.

Staten åtager sig att inom det område, som å bifogade situationsplan (Bilaga A)¹ angivits med röd kantfärg, och i huvudsaklig överensstämmelse med härvid fogade ritningar (Bilaga B)¹ uppföra en nybyggnad för en *barnpsykiatrisk* klinik med såväl sluten som öppen vård. Den öppna avdelningen skall vara upplåten för landstingets rådgivningsbyrå för psykisk barna- och ungdomsvård.

3 §.

Landstinget bidrager till kostnaderna för nybyggnadens uppförande med en åttendedel av det totala kostnadsbeloppet, däri inberäknat kostnaderna för anläggande av kulvert till och anslutning av densamma till den nuvarande psykiatriska kliniken.

Genom nämnda bidrag förvärvar landstinget icke vidsträcktare rätt till nybyggnaden än vad som framgår av vad nedan sägs.

4 §.

Staten bestrider kostnaderna för den första uppsättningen av inventarier för nybyggnaden, dock icke inventarier, som erfordras för den öppna avdelningen. Inventarierna anskaffas genom landstingets försorg, och skall förslag till denna anskaffning godkännas i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver.

För den öppna avdelningen erforderliga inventarier ankommer det på landstinget ensamt att anskaffa och bekosta.

5 §.

Nyttjanderätten till nybyggnaden i dess helhet jämte av staten bekostade inventarier upplåtes till landstinget med skyldighet att där anordna en barnpsykiatrisk klinik med sluten och öppen vård ävensom att upplåta kliniken i hela dess omfattning för den medicinska utbildningen och forskningen vid universitetet i Lund.

6 §.

Såvitt angår den slutna vården, skall i övrigt vad i §§ 3—10 1928 års avtal samt vad ovan i 1 § är föreskrivet äga motsvarande tillämpning i fråga om den barnpsykiatriska kliniken.

Landstingets kostnader för den öppna vården skall icke medräknas vid bestämmandet av det belopp, varmed staten skall erlägga driftkostnadsersättning enligt § 10 1928 års avtal.

¹ Ej intagen i denna proposition.

7 §.

Staten skall den 1 januari 1970 utan ersättning till landstinget överlåta de byggnader, i vilka de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna är inrymda, ävensom för dessa kliniker avsedd, staten tillhörig utrustning. Vad nu sagts gäller dock i fråga om utrustning för klinisk utbildning och forskning endast sådan, som det enligt 2 § avtalet angående lasarettet i Lund åligger landstinget att anskaffa.

Den mark, som å situationsplanen (Bilaga A) angivits med röd kantfärg och å vilken nyssnämnda byggnader uppförts, må därefter av landstinget nyttjas, så länge den av landstinget användes för sjukhusändamål och anläggningarna ställes till förfogande för utbildning och forskning vid universitetet. Landstinget förpliktar sig att utan vederlag avstå från nyttjanderätten, i den mån så erfordras för utläggande av gata eller annan plats.

Detta avtal, som träder i kraft den 1 juli 1962, är upprättat i två lika lydande exemplar, varav parterna tagit ett vardera.

Stockholm den 31 januari 1962.

För kommissionen

För landstingets förhandlings-
delegerade

K. Wulff

Torsten Andréé»

Kommissionen lämnar följande avtalskommentar.

I prop. 1960: 159 uttalade föredragande departementschefen (s. 137), att de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Uppsala och Lund borde inordnas i sjukhusorganisationen inom respektive sjukvårdsområden. Som kommissionen tidigare nämnt har gällande avtal om den psykiatriska kliniken (1928 års avtal) från statens sida uppsagts den 24 november 1961. Avtalet skulle därigenom jämlikt § 11 upphöra att gälla med utgången av år 1966. Kommissionen har emellertid med landstinget överenskommit, att den påkallade omorganisationen skall ske först från den 1 januari 1970 och att statens driftkostnadsersättning dessförinnan skall från och med år 1967 successivt minska till 75, 50 respektive 25 procent av det avtalsenliga beloppet.

Tveksamhet har tidigare uppstått vid tillämpning av den i § 10 1928 års avtal intagna maximeringsregeln för driftkostnadsersättningen till följd av att i den officiella statistiken över vårdkostnaderna vid rikets lasarett icke medtagits pensionskostnader (jfr prop. 1958: 87, s. 116—117 samt 118). Ersättning för pensionskostnad finns visserligen icke omnämnd i 1928 års avtal, men medicinalstyrelsen har sedan länge vid beräkning av ersättning enligt § 10 inkluderat den i lasarettets bokslut upptagna pensionskostnads-posten.

Med hänsyn till ovissheten på denna punkt har parterna i förevarande sammanhang enats om att samma regel som i läkarutbildningsavtalet skall tillämpas från och med den 1 juli 1962, d. v. s. pensionskostnaderna upptages med 15 procent av den bidragsberättigade lönesumman och en rättvis dagkostnadsjämförelse enligt § 10 möjliggöres genom en särskild regel.

Landstinget har förutsatt, att betalning å conto på samma sätt, som angivits i 12 § läkarutbildningsavtalet, skall kunna ske även beträffande statens ersättning enligt psykiatriavtalet.

Den psykiatriska kliniken i Lund har i viss utsträckning även mental-

sjukhuskaraktär, och i §§ 6 och 7 1928 års avtal meddelas bestämmelser om intagning och utskrivning av sjuka på kliniken med iakttagande av de former, som fastställts för statens sinnessjukhus. Då det i Lund finns ett statligt mentalsjukhus, föreligger icke ur sjukvårdssynpunkt något behov av dessa speciella intagningsformer vid den psykiatriska kliniken. Någon anledning att bibehålla dessa bestämmelser med hänsyn till den medicinska utbildningen kan icke heller föreligga, eftersom motsvarande intagningsmöjligheter saknas vid de psykiatriska undervisningsklinikerna i Göteborg och Umeå samt vid S:t Görans sjukhus i Stockholm.

Med hänsyn till det anförda har parterna överenskommit (1 § 1. föreliggande avtal), att § 5 första punkten samt — i här avsedda delar — §§ 6 och 7 1928 års avtal skall upphöra att gälla. Den psykiatriska kliniken i Lund kommer härigenom att få samma sjukvårdsuppgifter, som eljest ankommer på de lasarettanslutna psykiatriska klinikerna.

I 2—6 §§ det nu träffade avtalet återfinnes bestämmelser om den barnpsykiatriska kliniken. Den avdelning för barnpsykiatrisk vård, som för närvarande såväl lokalt som organisatoriskt finnes inom den psykiatriska kliniken, har i bidragshänseende likställts med övriga delar av kliniken. Frågan om uppförande av en särskild byggnad för barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet har behandlats i propositionerna 1957: 104, 1958: 87 och 1960: 147. De i föreliggande avtal intagna bestämmelserna om kliniken överensstämmer i princip med det avtalsförslag, som framlades i proposition 1958: 87 och vars grunder riksdagen godkände. Till följd av att de av den statliga verksamheten disponerade utrymmena stigit från $\frac{5}{6}$ i det byggnadsprogram, som låg till grund för 1958 års avtalsförslag, till $\frac{7}{8}$ i det nu aktuella programmet, har statens andel i byggnadskostnaderna höjts i motsvarande grad.

Enligt 7 § skall staten den 1 januari 1970 överlämna byggnader och utrustning utan att uttaga någon ersättning härför från landstinget. Jämlikt § 11 1928 års avtal skulle det åligga landstinget att, därest det från Kungl. Maj:ts sida så påfordrades, inlösa byggnad med på visst sätt bestämt belopp. I den ändrade situation, som inträtt, har kommissionen såsom ett led i den större förhandlingsuppgörelsen ansett sig böra eftergiva lösenskyldigheten för landstinget. Detta skall gälla även för den planerade byggnaden för den barnpsykiatriska kliniken.

Marken skall jämlikt 7 § 2. från den 1 januari 1970 upplåtas till landstinget på samma villkor som enligt 1951 års markbytesavtal gäller för lasarettssområdet i övrigt.

3. Avtal om seminarietomten i Lund

Det mellan förhandlingskommissionen och landstingets delegerade träffade avtalet i berörda fråga har följande lydelse.

»Under förbehåll av å ena sidan Kungl. Maj:ts och å andra sidan Malmöhus läns landstings godkännande har 1959 års statliga kommission för förhandlingar om medicinsk undervisning i Lund och Malmö samt för landstinget särskilt utsedda förhandlingsdelegerade träffat följande avtal.

Avtal

mellan Kungl. Maj:t och kronan, nedan kallad staten, och Malmöhus läns landsting, nedan kallat landstinget, angående viss jämkning av det av samma parter den 9 mars 1951 respektive den 5 oktober 1950 godkända avtalet angående överlåtelse av vissa fastigheter i Lund m. m., nedan kallat markbytesavtalet.

1 §.

De delar av kvarteret Seminariet i Lund, till vilka staten i markbytesavtalet förbehållit sig dispositionsrätten till utgången av år 1969, skall med undantag och på villkor, som nedan sägs, få disponeras av staten till utgången av år 1979.

2 §.

1. Det tomtområde, å vilket seminariets vaktmästarbostad är belägen, må av landstinget — på villkor som i markbytesavtalet sägs — disponeras från den tidpunkt, då den nuvarande innehavaren av nyttjanderätten till bostaden avflyttat. Vid avflyttningen, som skall ske senast den 1 juli 1963, överlämnas byggnaden till landstinget i befintligt skick.

2. Från och med den 1 juli 1963, då folkskoleseminariets verksamhet upphör, må landstinget nyttja seminariebyggnadens lokaler för metallslöjd och träslöjd jämte fyra mindre rum i anslutning till sagda lokaler ävensom den i samma byggnad befintliga gymnastiksalen.

3. I den mån de av staten disponerade byggnaderna — seminariebyggnaden jämte två barackbyggnader — icke längre erfordras för institutioner under den ekonomiska fakulteten i Lund eller av institutioner tillhörande de samhällsvetenskapliga ämnena inom den humanistiska fakulteten därstädes, skall landstinget äga successivt övertaga byggnaderna.

4. Från den 1 juli 1963 skall landstinget äga fritt tillträde till den del av seminarieområdet, som för närvarande nyttjas för idrottsövningar.

3 §.

Kostnaderna för vatten, värme, elkraft och liknande nyttigheter skall delas mellan staten och landstinget i proportion till disponerat utrymme enligt självkostnadsprincipen.

Staten skall svara för allt yttre underhåll av seminariebyggnaden och de två barackbyggnaderna, medan i fråga om det inre underhållet vardera parten svarar för de av honom disponerade lokalerna.

Detta avtal är upprättat i två lika lydande exemplar, varav parterna tagit ett vardera.

Stockholm den 31 januari 1962.

För kommissionen

K. Wulff

För landstingets förhandlings-
delegerade

Torsten Andréas

Kommissionen uttalar följande.

I 1951 års markbytesavtal överenskom parterna bl. a.

i § 1 mom. 3 att kvarteret Seminariet, som disponerades av folkskoleseminariet i Lund, skulle av staten upplåtas under nyttjanderätt till lands-

tinget för sjukvårdsinrättningarnas utbyggande och att upplåtelsen skulle ske på samma villkor, som i avtalet bestämts för annan till lasarettet upplåten mark;

i § 2 mom. 2 att vissa delar av detta kvarter, inom vilka seminariets byggnader var uppförda, skulle få av landstinget disponeras först vid tidpunkt Kungl. Maj:t bestämde, dock senast vid utgången av år 1969;

i § 3 mom. 2 att byggnad å område av seminarietomten, varöver landstinget enligt § 2 mom. 2 ägde disponera, skulle överlämnas till landstinget samtidigt med området;

samt i § 4 mom. 1 att landstinget skulle få dispositionsrätten till ifrågasvarande områden och äganderätten till byggnaderna som ersättning för av landstinget till universitetet överlämnade områden och byggnader.

På de områden, som må av staten disponeras till och med utgången av år 1969, finns för närvarande seminariebyggnaden, två barackbyggnader samt en vaktmästarbostad.

Då fråga uppkommit om ombyggnad av seminariebyggnaden för en kostnad av ca 1,5 mkr för att där inrymma institutioner under den ekonomiska fakulteten i Lund samt institutioner tillhörande samhällsvetenskapliga ämnen inom den humanistiska fakulteten, har det från statens sida ansetts erforderligt att utverka förlängning av statens tid för disposition av seminarietomten. Kommissionen har erhållit uppdrag att träffa avtal härom i samband med uppgörelsen om lasarettets användning för läkarutbildning, m. m.

I avtalet om seminarietomten medgiver landstinget, att staten får disponera här ifrågasvarande delar till och med den 31 december 1979, dock att landstinget skall erhålla dispositionsrätten till det tomtområde, å vilket seminariets vaktmästarbostad är belägen, så snart den nuvarande innehavaren av bostaden avflyttat. Med dispositionsrätten till tomtområdet följer jämlikt § 3 mom. 2 markbytesavtalet äganderätten till byggnaden. Avflyttningen beräknas ske redan under innevarande år.

Landstinget får enligt det nu träffade avtalet även rätt att redan från den 1 juli 1963 nyttja vissa lokaler i seminariebyggnaden, som icke anses erforderliga för den statliga verksamheten. Landstinget skall även äga fritt tillträde till vissa enklare anordningar för idrott intill seminariebyggnaden.

Detaljerade överenskommelser om samdrift inom seminariebyggnaden och — i förekommande fall — beträffande de två barackbyggnaderna torde få träffas mellan landstinget och vederbörande statliga organ. I 3 § avtalet har endast vissa principer för samarbetet fastslagits.

4. Avtalens ekonomiska konsekvenser för staten

Förhandlingskommissionen påpekar att, när statsmakterna förbehållit sig rätten att från fall till fall pröva framställningar om byggnads- och utrustningsbidrag för lasarettet i Lund, det ställer sig svårt att jämföra läkarutbildningsavtalets ekonomiska konsekvenser med ett fortsatt avtalslöst förhållande på detta område. Det står dock enligt kommissionen klart, att i fråga om byggnadsbidrag läkarutbildningsavtalet vid jämförelse med hittillsvarande praxis är till fördel för staten. Detta blir uppenbart redan för budgetåret 1962/63. För de i Bilaga A upptagna projekten, för vilka staten vid beräkning efter dagens kostnadsläge skall lämna bidrag med

cirka 65 mkr., har riksdagen redan anvisat närmare 25 mkr. Dessa medel har tillförts det i riksstaten under elfte huvudtiteln upptagna reservationsanslaget Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m. Vid avtalets ikraftträdande den 1 juli 1962 torde från detta anslag för ifrågavarande projekt ha utbetalats sammanlagt cirka 19,5 mkr. Då 40-procentsregeln enligt 3 § 2. även skall gälla sådana av Bilaga A berörda arbeten, som redan utförts, beräknas det sammanlagda statliga bidraget till kostnaderna för här ifrågavarande arbeten enligt avtalet bliva endast något över 17,5 mkr. Således skulle staten den 1 juli 1962 ha ett tillgodohavande hos landstinget på närmare 2 mkr. Kommissionen har — såsom framgår av 7 § andra stycket läkarutbildningsavtalet — medgivit, att dylikt överskjutande belopp skall få avdragas å bidragsbelopp, som staten har att efter den 30 juni 1962 erlægga för andra arbeten. Med beaktande härav och med ledning av från Malmöhus läns landsting inhämtade uppgifter om byggnadsprogrammet fram till den 1 juli 1963 har kommissionen sökt beräkna anslagsbehovet för budgetåret 1962/63. Under förutsättning att medel från förenämnda reservationsanslag under sagda budgetår får utbetalas för i Bilaga A upptagna projekt, torde det i årets statsverksproposition för budgetåret 1962/63 preliminärt upptagna förslagsanslaget Bidrag till lasarettet i Lund komma att belastas med högst 1 mkr för utbetalning av byggnadsbidrag.

I fråga om utrustningsbidrag innebär avtalets 25-procentsregel en sämre ställning för staten än enligt tidigare gällande praxis men en förbättring vid jämförelse med den överenskommelse om utrustning av AB-blocket, som riksdagen i anledning av proposition 1959: 95 godtagit.

Beträffande driftbidrag innebär läkarutbildningsavtalet ökade kostnader i förhållande till nuläget. Särskilt stor betydelse har den ändrade maximeringsregeln. Som exempel härpå nämner kommissionen att för år 1960 lasarettets dagkostnad var 90: 77 kr., medan den genomsnittliga dagkostnaden för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 10 procent, utgjorde 78: 69 kr., efter vilket dagkostnadsbelopp statens bidrag beräknades. Den för Lund nya maximeringsregeln, som innebär jämförelse med undervisningssjukhusen i riket, torde under överskådlig tid bli i praktiken betydelselös. — Införandet av 15-procentsregeln för pensionskostnader såväl i läkarutbildnings- som psykiatriavtalet har övergångsvis en kostnadshöjande effekt. De enligt nuvarande avtal debiterade kostnaderna för pensionsavgifter och utgående pensioner utgjorde för år 1960 endast något över 5 procent av den totala lönekostnaden vid lasarettet.

Smärre kostnadshöjningar följer även av att lungkliniken och den neurokirurgiska kliniken icke längre skall vara undantagna från driftbidrag för utbildning och forskning. Betydelsen härav reduceras kraftigt beträffande den neurokirurgiska kliniken, därigenom att det särskilda driftbidraget för kliniken samtidigt försvinner.

Då nybyggnaden för barnpsykiatri tages i bruk, kommer statens driftkostnadsersättning för psykiatri och barnpsykiatri att öka betydligt, men mot slutet av 1960-talet minskas å andra sidan statens kostnader successivt från 100-procentigt bidrag enligt 1928 års psykiatriavtal till — för år 1970 — 10 procents driftbidrag enligt läkarutbildningsavtalet.

C. Yttranden

Statskontoret, som granskat avtalen m. m. enbart ur den synpunkten, att ämbetsverket skall svara för utbetalning av statsbidrag, påpekar, att det får antagas, att tolkningssvårigheter kommer att uppstå. Parterna har förutsatt att, på sätt som skett i Göteborg, ett rådgivande samarbetsorgan skall bildas med representanter för medicinska fakulteten och sjukvårdsstyrelsen. Organet regleras emellertid inte i avtalet och dess avgöranden torde därför icke kunna binda den bidragsutbetalande myndigheten. Statskontoret ifrågasätter om icke första avtalsperioden bör begränsas till förslagsvis högst tre år, varefter eventuella motsättningar i tolkningshänseende kan upptagas förhandlingsvägen. Härigenom behöver de inte avgöras genom skiljedom. Alternativt föreslår statskontoret att möjlighet hålles öppen att, liksom beträffande pensionskostnaderna, lösa eventuella mera bagatellartade meningsmotsättningar på annat sätt än genom skiljedom. Bestämmelsen i 7 § andra stycket torde kunna medföra ett tidsödande granskningsarbete, icke minst med hänsyn till att utbetalningar, som numera sker från statskontoret, tidigare skett från länsstyrelsen i Malmö. En betydande förenkling skulle givetvis vinnas, därest parterna kunde enas om ett bestämt belopp. Beträffande 12 § framhålles att, med hänsyn till det omfattande och relativt komplicerade granskningsarbetet, goda skäl föreligger för å conto-utbetalningar. Vid en generell tillämpning av detta system å statsbidragsgivningen till universitetssjukhusen är dock ur kamerateala synpunkter kvartalsvisa utbetalningar att föredra framför månadsvisa. Förhållandet mellan paragraferna 6, 7, 11 mom. 2 a och 18 synes statskontoret ej helt otvetydigt. Även förhållandet mellan 18 paragrafens båda stycken synes oklart. Statskontoret anser det vara önskvärt, att avtalet i dessa avseenden förtydligas.

Byggnadsstyrelsen har intet att erinra mot avtalet angående lasarettet i Lund och heller icke något mot avtalet om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund utöver att en ändring av 3 § sistnämnda avtal bör vidtagas med hänsyn till att kulverten skall anslutas till i första hand centralblockets block Eb och sedermera till nuvarande psykiatriska kliniken. Styrelsen anför härutöver följande.

Projekteringen av barn- och ungdomspsykiatrisk klinik i Lund har fortgått enligt det program, som redovisats och av departementschefen godkänts i propositionen 1960:147. Vissa förändringar i utformningen har

emellertid vidtagits, främst genom att anläggningen nu utformats med en huvudbyggnad i 3 våningar med en 2-våningsflygel i stället för en flygel, bestående av en 1-plans vinkelbyggnad. Vårdavdelningen för manlig ungdom, som tidigare upptog ena hälften av vinkelbyggnaden, har nu flyttats upp 1 tr. och utgör övervåningen i flygelbyggnaden. Förändringen, som godtagits utan erinran från medicinskt håll, möjliggör en önskvärd koncentration av bebyggelsen inom det mycket begränsade disponibla markutrymmet. Genom att, i motsats till vad det tidigare förslaget avsåg, nu utnyttja källarutrymmet i flygeln kan man erhålla lokaler för fritidsverksamhet för manlig ungdom, vilket framhållits såsom synnerligen önskvärt. Förslaget har i sin nuvarande utformning godkänts av universitetet och under hand även av landstinget. Kostnaden för anläggningen, inklusive kulvert till centralblocket, uppskattas av byggnadsstyrelsen till 3,1 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Byggnadsarbetena avses bli påbörjade hösten 1962.

I avtalet angående seminarietomten i Lund anges i 2 § att lokalerna för metallslöjd och träslöjd jämte fyra mindre rum i anslutning till sagda lokaler skall nyttjas av landstinget från den 1 juli 1963. Med hänsyn till den svåra lokalbristen för universitetet och tekniska högskolan synes detta vara mindre välbetänkt. I samma paragraf säges även, att om de av staten disponerade byggnaderna icke längre erfordras för institutioner under den ekonomiska fakulteten i Lund eller av institutioner tillhörande de samhällsvetenskapliga ämnena inom den humanistiska fakulteten därstädes, skall landstinget äga successivt övertaga byggnaderna. Detta är icke tillfredsställande. Paragrafen borde ha utformats så att samtliga institutioner tillhörande universitetet eller tekniska högskolan kan utnyttja lokalerna. Seminariet bör nämligen kunna utnyttjas som reserv om icke utbyggnadstakten kan hållas i förhållande till intagningen, varvid brist på för undervisningen nödvändiga lokaler kan uppkomma.

Medicinalstyrelsen förklarar sig från de synpunkter, styrelsen har att företräda, i princip inte ha något att erinra emot förslagen till läkarutbildningsavtal och avtal om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund.

Kanslern för rikets universitet åberopar yttrande av bl. a. medicinska fakulteten i Lund.

Fakulteten uttalar bl. a. att det i kommentaren åsyftade rådgivande samarbetsorganet även bör kunna anförtros andra uppgifter än att träda i funktion då tveksamhet råder vilken huvudman som skall stå för viss kostnad, såsom administreringen av i 19 § läkarutbildningsavtalet berörda samarbetsformer mellan landstinget och medicinska fakulteten.

D. Departementschefen

Lasarettet i Lund har alltsedan sin tillkomst under senare delen av 1700-talet tjänat som en medicinsk utbildningsanstalt. Trots detta är den statliga bidragsgivningen till lasarettet ännu ej generellt avtalsreglerad vad gäller byggnads- och utrustningsbidrag. I det föregående (s. 36 f.) har återgi-

vits en sammanfattning av gällande bidragsvillkor, varav även framgår att bidragsnormerna till betydande delar grundas på hävd. Det har därför framstått som mycket angeläget att i ett avtal samordna bestämmelserna för den statliga bidragsgivningen. Riksdagens beslut i anledning av propositionen 1960: 159 med förslag till vissa riktlinjer för regionsjukvårdens utbyggnad m. m. har gjort en generell reglering av avtalsförhållandena beträffande lasarettet i Lund än mer påkallad.

Under senare år har från såväl statens som de kommunala sjukvårdshuvudmännens sida eftersträvat att få till stånd så likformiga och enhetliga villkor som möjligt i avtal om upplåtelse av kommunala sjukvårdsinrättningar för undervisning och forskning. Bakom denna strävan har legat tanken att det i och för sig saknas anledning att tillämpa olika bidragsprinciper gentemot skilda huvudmän, enär samtliga avtal på ifrågavarande område måste vila på den allmänt vedertagna grundsatsen, att statens bidragsgivning bör begränsas till att avse ersättning för de merkostnader som uppstår för sjukvårdshuvudmännen till följd av undervisnings- och forskningsverksamheten. Att det kan vara förenat med betydande svårigheter att urskilja och definiera dessa merkostnader förändrar inte riktigheten av den angivna principen som sådan.

De under de senaste åren mellan staten och de kommunala huvudmännen träffade överenskommelserna på ifrågavarande område har utan tvekan medfört ett närmande till det sålunda uppställda målet. Fortfarande förekommer emellertid betydande skiljaktigheter mellan de olika avtalen. Att så är fallet får tillskrivas historiska förhållanden, hänsynstagande till tidigare överenskommelser eller andra särskilda omständigheter, vilka avtalsparterna haft att beakta vid avtalens ingående.

Med undantag för det år 1961 träffade avtalet med Stockholms stad angående upplåtelse av S:t Görans sjukhus för undervisning och forskning har samtliga under senare år ingångna avtal på området en gemensam giltighetstid. Avtalen utlöper nämligen — om uppsägning dessförinnan sker — år 1970. Utgångspunkten för de nya samordnade förhandlingar, som då torde komma att upptagas, bör vara att åstadkomma full samstämmighet ifråga om normerna för statens bidragsgivning. Även S:t Görans-avtalet, som utlöper med utgången av år 1976, innehåller för övrigt en klausul som förpliktigar staden att delta i dylika förhandlingar under pågående avtalsperiod.

Det är mot denna allmänna bakgrund man får se det av förhandlingskommissionen nu framlagda förslaget till avtal om lasarettet i Lund (läkarutbildningsavtalet). Kommissionen har vid de förda förhandlingarna strävat efter att få till stånd ett avtal som i så stor utsträckning som möjligt ansluter sig till 1959 års avtal om upplåtelse av Göteborgs stads sjukhus för medicinsk undervisning och forskning. I de delar detta syfte uppnåtts har en väsentlig förändring inträtt i förhållande till nu gällande

bidragsvillkor beträffande lasarettet i Lund. I fråga om såväl utrustnings- som driftbidragen innebär avtalet vissa eftergifter från statens sida. Staten skall således enligt avtalet generellt erlagga ett 25-procentigt bidrag till utrustningskostnaderna — med undantag för viss speciell forskningsutrustning, för vilken staten har att erlagga hela kostnaden. Hittills har staten regelmässigt erlagt 50 procent av kostnaderna för röntgenutrustning, varjämte bidrag utgått med 25 procent av kostnaderna för utrustning av viss del av centralblocket vid lasarettet och av observationspaviljongen vid epidemisjukhuset. I övrigt har bidrag icke utgått för annan utrustning än sådan avsedd enbart för forskning. Vad gäller driftbidraget innehåller det nya avtalet en maximeringsregel av innebörd att den för lasarettet fastställda vårdavgifternas kostnad, på vilken ifrågavarande bidrag beräknas, icke må överstiga medeldagkostnaden vid rikets undervisningsjukhus, förhöjd med 10 procent. Enligt nu gällande avtal får däremot lasarettets vårdavgiftskostnad icke överstiga motsvarande kostnad för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 10 procent. Den nya maximeringsregeln medför således en icke oväsentlig höjning av driftbidraget. Även beräkningen av pensionskostnaderna blir övergångsvis oförmånligare för staten enligt föreliggande avtalsförslag.

Beträffande statens byggnadsbidrag till lasarettet i Lund har kommissionen likaledes i princip uppnått överensstämmelse med Göteborgsavtalet. Ifrågavarande bidrag skall sålunda utgöra 25 procent av de verkliga byggnadskostnaderna. Med hänsyn främst till 1951 års markbytesavtal med landstinget, enligt vilket staten har att erlagga 50 procent av kostnaderna för sådana sjukhusbyggnader, som uppföres på norra lasarettområdet, i den mån dessa ersätter byggnader på södra lasarettområdet, samt till riksdagens år 1952 fattade principbeslut, att staten skall erlagga 50 procent av kostnaderna för uppförande av ett centralblock vid lasarettet, har kommissionen ansett sig därutöver böra acceptera ett särskilt 15-procentigt bidrag till uppförandet av vissa särskilt angivna byggnadsföretag. Kommissionen uttalar i detta sammanhang, att bidragets särskilda natur föranleder, att det skall betraktas såsom bidrag till kostnaderna för anläggningar, avsedda för s. k. länspecialiteter, och därför i sin helhet tillgodoföras Malmöhus läns landsting. Härutöver har kommissionen, såsom en eftergift för uppnående av ett avtal, ansett sig nödsakad att godtaga landstingets krav på ett engångsbidrag om 500 000 kr. för vissa av landstinget till största delen redan utförda smärre byggnadsföretag, vilka sammanlagt kostnadsberäknats till minst 1,1 miljon kr. Ur statens synpunkt får den träffade överenskommelsen i vad den avser byggnadsbidraget likväl anses innebära en förbättring i jämförelse med hittills tillämpad hälftendelningsregel.

Det framlagda avtalet har godtagits av remissmyndigheterna. För egen del finner jag avtalsförslaget innebära ett betydelsefullt steg mot en enhetlig reglering av den statliga bidragsgivningen till de kommunala undervis-

ningssjukhusen. Trots att avtalet i vissa hänseenden medför försämrade villkor för staten i förhållande till nuläget finner jag angivna omständighet vara så betydelsefull, att jag är beredd att tillstyrka avtalsförslagets godkännande. Jag har därvid även beaktat, att avtalet i väsentliga delar överensstämmer med det av chefen för ecklesiastikdepartementet tidigare denna dag i propositionen 1962: 104 framlagda förslaget till avtal med Västerbottens läns landsting om utbildning av läkare och tandläkare i Umeå, m. m. De särbestämmelser i fråga om byggnadsbidragen, som kommissionen nödgats acceptera, måste betraktas som en ofrånkomlig konsekvens av tidigare gjorda utfästelser från statens sida. Jag vill understryka, att dessa särbestämmelser, ehuru de har betydande räckvidd, uteslutande avser vissa bestämda byggnadsobjekt och att de sålunda icke i framtiden blir tillämpliga på andra byggnadsföretag.

I detta sammanhang vill jag slutligen uttala min tillfredsställelse över att frågan om hur kostnaderna för i 9 § berörda särskilda överläkararvoden och tilläggsförmåner slutligt skall fördelas mellan parterna erhållit motsvarande lösning som för Göteborgs stad tillhöriga sjukhus, genom att sjukvårdshuvudmannen helt skall svara för dessa ersättningar. Jag finner detta vara en i sak riktig lösning.

Jag övergår nu till att diskutera vissa punkter i avtalet, beträffande vilka remissmyndigheterna framställt erinringar och anledning således föreligger till särskilt uttalande från min sida.

Statskontoret har i sin egenskap av gransknings- och utbetalningsmyndighet framhållit, att det i kommentaren till 2 § läkarutbildningsavtalet nämnda rådgivande samarbetsorganet icke genom sitt avgörande av tolkningsfrågor kan binda den bidragsutbetalande myndigheten. Jag delar statskontorets uppfattning härutinnan men finner det likväl värdefullt att tillgång finnes till ett lokalt organ för överläggningar rörande den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i nämnda paragraf.

Statskontorets förslag, att avtalet skall givas begränsad giltighetstid för att härigenom undvika onödigt skiljedomsförfarande i fråga om avtalets tolkning, finner jag mig icke kunna biträda. Jag förutsätter nämligen, att skiljedomsförfarandet endast skall komma att tillgripas när samförstånd ej kan nås på annat sätt.

7 § andra stycket läkarutbildningsavtalet föreskriver att från byggnadsbidrag, som staten har att erlägga efter den 30 juni 1962, skall fråndragas belopp, varmed tidigare utbetalat statligt byggnads- och utrustningsbidrag överstigit 40 procent av kostnaderna för utförande av i bilaga A till avtalet angivna arbeten. Ehuru bestämmelsen torde komma att medföra ett visst ökat granskningsarbete för den utbetalande myndigheten, anser jag mig dock böra godtaga förhandlingsöverenskommelsen i denna del.

Föreskriften i 12 § att driftbidraget efter rekvisition skall erläggas av staten månadsvis i efterskott i form av utbetalningar à conto torde innebära

så påtagliga fördelar för landstinget, att en ändring till utbetalningar kvartalsvis i enlighet med vad statskontoret förordad icke kan övervägas utan nya förhandlingar med landstinget. Det kamerala merarbete, som följer av förslaget, torde icke bli av den omfattning, att en sådan åtgärd är motive-rad. Jag finner mig därför böra godtaga förslaget även i denna del.

Statskontoret har slutligen ansett vissa oklarheter föreligga beträffande 6 och 7 §§, 11 § första stycket 2. a samt 18 § läkarutbildningsavtalet. Jag vill i anledning härav framhålla att av 18 § framgår, att landstinget icke genom avtalet av sagt sig rätten till statsbidrag, som utgår enligt andra bestämmelser i annan mån än vad som följer av paragrafens första stycke. Då det där- emot icke kan anses rimligt, att statens enligt läkarutbildningsavtalet ut- gående procentbidrag beräknas å kostnader, som täckes av dylika, i annan ordning utgående statsbidrag, har bestämmelser om undantagande av så- dana kostnader intagits i 6 § och 11 § första stycket 2. a. Med detta uttalande anser jag mig ha undanröjt den oklarhet, som kan ha förelegat på denna punkt.

Enligt det mellan staten och Malmöhus läns landsting år 1928 träffade avtalet angående psykiatriska kliniken vid lasarettet i Lund svarar lands- tinget för driften av den staten tillhöriga kliniken mot att staten erlägger driftkostnadsersättning till landstinget motsvarande de verkliga driftkost- naderna, dock med viss maximering. I avtalet meddelas även bestämmel- ser om intagning och utskrivning av patienter från kliniken med iakttagan- de av de former, som fastställts för statens mentalsjukhus. Avtalet har av Kungl. Maj:t uppsagts att upphöra att gälla med utgången av år 1966. I propositionen 1960: 159 uttalade jag, att bl. a. de psykiatriska klinikerna i Uppsala och Lund borde inordnas i sjukhusorganisationen inom respektive sjukvårdsområden. Genom det nu framlagda avtalet om de psy- kiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund har denna fråga lösts för Lunds vidkommande. Avtalsparterna har emeller- tid överenskommit att den påkallade omorganisationen skall ske först från den 1 januari 1970. Redan fr.o.m. år 1967 skall emellertid den statliga driftkostnadsersättningen successivt minska. Nu gällande speciella intag- ningsformer vid kliniken skall vidare omedelbart upphöra att gälla. Vad så- lunda överenskommits anser jag mig kunna godtaga.

Frågan om uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet har underställts riksdagen i propositionerna 1957: 104, 1958: 87 och 1960: 147. De i föreliggande avtal intagna bestämmelserna angående fördelningen mellan staten och landstinget av anläggnings- och driftkostnaderna för ifrågavarande klinik överensstämmer principiellt med av riksdagen tidigare godkända grunder och har således icke givit mig anledning till erinran.

I propositionen 1960: 147 redovisades även ett av byggnadsstyrelsen framlagt reviderat förslag till uppförande av den planerade barnpsykia-

triska kliniken. Kostnaden för anläggningen uppskattades därvid av byggnadsstyrelsen preliminärt till cirka 2 300 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1959.

Till nu föreliggande avtalsförslag har fogats nya ritningar över projektet. Byggnadsstyrelsen har i sitt yttrande över avtalet redogjort för de ändringar, som vidtagits i klinikens utformning i förhållande till det i nämnda proposition redovisade programmet. Totalvolymen är i stort sett oförändrad, men en tidigare planerad envåningsflygel har omdisponerats och ändrats till en flygelbyggnad med två våningar. Detta möjliggör en önskvärd koncentration av bebyggelsen inom det begränsade disponibla markutrymmet. En utökning har dock skett såtillvida att fritidslokaler för manlig ungdom kunnat inrymmas i byggnaden. Kostnaden för anläggningen, inklusive kulvert till centralblocket, uppskattas av byggnadsstyrelsen till 3 100 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. I förhållande till tidigare kostnadsberäkning innebär detta en väsentligt stegrad kostnad för byggnadsföretaget. Denna torde till viss del sammanhånga med den tidigare kostnadsberäkningens allenast preliminära natur. Enligt vad jag inhämtat har förutom den allmänna kostnadsfördyring, som skett under tiden den 1 juli 1959—den 1 juli 1960, även vissa förut ej medräknade kostnader för anläggande av kulvertförbindelse med lasarettets centralblock och ökade kostnader för de tillkommande fritidslokalerna inverkat på kostnadsberäkningen. En viss fördyring synes slutligen också ha inträtt i fråga om VVS-anläggningarna enligt det nya förslaget.

Med hänsyn till vad jag sålunda anfört och enär den föreslagna programändringen ur flera synpunkter innebär en påtaglig förbättring, finner jag mig trots de väsentligt ökade kostnaderna för projektet böra godtaga förslaget till nybyggnaden för den barnpsykiatriska kliniken med den utformning den erhållit genom ifrågavarande avtalsförslag. Jag vill starkt understryka angelägenheten av att byggnadsföretaget kommer till utförande snarast möjligt.

Med anledning av vad byggnadsstyrelsen anfört rörande 3 § i avtalet föreslår jag, att frågan om kostnadsfördelningen för berörda kulvert får övervägas, sedan kulvertens sträckning slutligt fastställts.

Byggnadsstyrelsen har — såsom tidigare redovisats — riktat viss erinran mot utformningen av avtalet angående seminarietomten i Lund. De av byggnadsstyrelsen framförda synpunkterna är i och för sig förståeliga. Jag finner dock ingen anledning att ifrågasätta någon ändring av avtalet i denna del.

Sammanfattningsvis anser jag mig således kunna tillstyrka, att förenämnda tre avtal godkännes. Skulle smärre jämkningar av eller tillägg till avtalsbestämmelserna senare erfordras, förutsätter jag, att riksdagens samtycke därtill icke skall behöva inhämtas.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat godkänna avtal med Malmöhus läns landsting angående lasarettet i Lund;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat godkänna avtal med Malmöhus läns landsting angående de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat godkänna avtal med Malmöhus läns landsting angående seminarie-tomten i Lund.

Bidrag till lasarettet i Lund

Inledning

I riksstaten för innevarande budgetår har under elfte huvudtiteln upptagits dels ett förslagsanslag till Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund å 3 000 000 kr., dels ett reservationsanslag till Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund å 111 000 kr., dels ett förslagsanslag till Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund å 2 500 000 kr., dels ock ett reservationsanslag till Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m. å 3 220 000 kr. I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan förordat, att medel för de ändamål, som tillgodoses genom anlåtande av nämnda anslag, fr. o. m. budgetåret 1962/63 anvisas under ett gemensamt förslagsanslag med benämningen Bidrag till lasarettet i Lund, samt, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för nämnda budgetår beräknat medelsbehovet under anslaget till 8 000 000 kr.

Förslag

I. *Medicinalstyrelsen* hemställer i skrivelse den 31 augusti 1961 om anvisande för budgetåret 1962/63 av *dels* 3 200 000 kr. såsom bidrag till kostnaderna för driften av lasarettet i Lund, *dels ock* 2 700 000 kr. utgörande driftskostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund.

II. *Direktionen för lasarettet i Lund* hemställer i skrivelser den 9 och 15 september 1961 om anvisande för budgetåret 1962/63 av sammanlagt 188 649

kr., varav 74 749 kr. för bidrag för viss utrustning vid lasarettet och 113 900 kr. för bidrag till vissa byggnadsarbeten vid lasarettet.

Utrustning

röntgendiagnostiska avdelningen I.....	57 545	
röntgendiagnostiska avdelningen II.....	17 204	74 749

Byggnadsarbeten

ombyggnadsarbeten inom lungkliniken och thoraxkirurgiska kliniken.....	56 000	
inrednings- och ändringsarbeten inom hudkliniken.....	28 900	
anordnande av omklädningsrum m. m. inom medicinska kliniken.....	29 000	113 900
		<u>Summa kr. 188 649</u>

III. *Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott* hemställer i skrivelser den 21 november 1961 och den 31 januari 1962 *dels* om medgivande att för nybyggnad av en infektionsklinik vid lasarettet i Lund disponera tidigare beviljat anslag å 1 500 000 kr. för bidrag för anordnande av en ny observationspaviljong samt installation av vissa hissar i epidemisjukhuset, *dels ock* om ett anslag för budgetåret 1962/63 av 5 300 000 kr., beräknat på sätt framgår av följande sammanställning.

Uppförande av etapp II av centralblocket (första deletappen).....	2 000 000
Nybyggnad för centraltvätteriet.....	1 300 000
Utbyggnad av kulvertsystemet.....	600 000
Oljeeldningsinstallation och kompletteringsarbeten inom ångkraftverket.....	400 000
Tillbyggnad av radiologiska kliniken.....	1 000 000
	<u>Summa kr. 5 300 000</u>

Av handlingarna i ärendet framgår, att statsbidrag begäres under II och III med hälften av den i varje särskilt fall beräknade kostnaden samt att Malmöhus läns landsting för de olika ändamålen anvisat eller förutsattes skola anvisa enahanda belopp.

Motiv**I.**

Anslaget kommer för nästa budgetår att belastas med statsbidrag för kalenderåret 1962 till lasarettet i Lund. Då epidemisjukhuset under år 1961 anslutits till detta lasarett som infektionsklinik, inkluderar de för lasarettet gjorda beräkningarna numera även det förutvarande epidemisjukhuset. Enligt från Malmöhus läns hälso- och sjukvårdsstyrelse inhämtade uppgifter torde bidraget till lasarettet kunna beräknas till i runt tal 3 200 000 kr.

Såsom driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund har under budgetåret 1960/61 utbetalats 2 366 062 kr., varav 27 739 kr. resterande ersättning för år 1959. I sitt budgetförslag för år 1962 har lasarettsdirektionen — *Bihang till riksdagens protokoll 1962. 1 saml. Nr 77*

nen beräknat driftkostnaden per vårddag till 99 kr. 54 öre, d. v. s. cirka 9 procent högre än den verkliga dagkostnaden för år 1960, 90 kr. 77 öre. Vid motsvarande ökning av driftkostnadsersättningen skulle denna vid oförändrad beläggning under budgetåret 1962/63 komma att uppgå till omkring

	2 548 772 kr.
100	

kostnaderna per vårddag de senaste åren överstigit de på förhand beräknade. Under anslaget torde därför för ändamålet för budgetåret 1962/63 böra upptagas med 2 700 000 kr.

Styrelsen, som erinrar om att förhandlingar upptagits med landstinget angående ny avtalsenlig reglering bl. a. av statens bidrag till förevarande ändamål, har ansett sig böra i sina äskanden räkna med oförändrade grunder för ifrågasvarande bidrag.

II.

Utrustning. För röntgendiagnostikavdelningen I bör inköpas tippbrygga för skullbord, bildförstärkareutrustning för angiografiska undersökningar, EKG-apparat med tillbehör, genomlysningsskärm och tre primärbländare varjämte bör utföras montering av rör och utbyggnad av tankutrustning. Kostnaden för röntgendiagnostiska avdelningen II avser omflyttning av bildförstärkare samt inköp av kopieringsapparat och universalbord.

Byggnadsarbeten. Inom lungkliniken och thoraxkirurgiska kliniken befintliga sköljrum samt toalett- och tvätttrum är synnerligen otillfredsställande och omoderna. Antalet toalett- och tvätttrum är vidare allt för lågt med hänsyn till antalet patienter och personal å klinikerna. Med anledning av dessa bristfälligheter, som troligen varit orsak till å klinikerna inträffade infektioner, har direktionen låtit utarbeta förslag till omändring av nuvarande sköljrum, samt utökning och modernisering av toalett- och tvätttrummen dels inom thoraxkirurgiska klinikens avdelning 2 och dels inom lungkliniken avdelningar 1, 2 och 3. Kostnaderna för ifrågasvarande arbeten har beräknats till 112 000 kr.

Med anledning av att hudkliniken lokaler är omoderna, föga ändamålsenliga och otillräckliga bör, såsom en första etapp, dels å klinikens västra vindsvåning anordnas forsknings- och arbetsrum, dels ock inom poliklinik-lokalerna anordnas ytterligare arbetsutrymmen. Den sammanlagda kostnaden beräknas till 57 800 kr.

De nuvarande omklädningsrummen m. m. för den vid de medicinska klinikerna samt det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet tjänstgörande personalen är helt otillräckliga samt även i övrigt synnerligen otillfredsställande. Direktionen avser att för en beräknad kostnad av 58 000 kr. låta anordna för personalen erforderliga lokaler inom souterrängvåningen av den byggna, i vilken nämnda kliniker och laboratorium är inrymda.

III.

Förhandlingar har upptagits om avtalsenlig reglering av statens bidrag till kostnaderna för lasarettets utbyggnad. Statsbidrag begäres i förevarande framställning enligt principen om lika delning av kostnaderna mellan stat och landsting. När berörda avtal träffats bör emellertid en reglering av de begärda beloppen ske.

Infektionskliniken. Statsmakterna godkände år 1959 förslag till riktlinjer för undervisning i klinisk epidemiologi i Lund samt anvisade 1 500 000 kr. för anordnande av en ny observationspaviljong och installation av vissa hissar i epidemisjukhuset (proposition 1959:95). Med hänsyn till att en fullständig nybyggnad skulle bättre tillvarata klinikkens markområde och på längre sikt vara förmånligare har utredning rörande uppförande av en helt ny infektionsklinik skett och utmynnat i ett förslag, omfattande en sängbyggnad och en behandlingsbyggnad. Efter viss omarbetning innebär förslaget, att sängflygeln skall omfatta 90 vårdplatser, fördelade på två observationsavdelningar om 20 vårdplatser vardera samt ytterligare två avdelningar om 25 vårdplatser vardera. I behandlingsbyggnaden skall inrymmas lokaler för mottagning, laboratorier, föreläsningssal, expeditioner m. m. Kostnaderna för nybyggnaden, baserade på kostnadsläget den 1 november 1961, beräknas av arkitekten till 8 846 000 kr., vartill kommer vissa projekteringskostnader m. m. Totala kostnaden kan uppskattas till 9 200 000 kr. Ärendet kommer att föreläggas ett urtima landstingsmöte under våren 1962. Under budgetåret 1962/63 erfordras icke ytterligare medel i statsbidrag utöver tidigare beviljat anslag å 1 500 000 kr.

Centralblocket. För påbörjande av första deletappen av etapp II av centralblockets utbyggande, vilken enligt prisnivån i december 1958 kostnadsberäknats till 11 141 000 kr. varav cirka 400 000 kr. för anordnandet av en värmekulvert, har riksdagen anvisat 3 000 000 kr. för budgetåren 1959/61 samt 1 000 000 kr. för innevarande budgetår.

Med stöd av det av 1960 års riksdag givna bemyndigandet för Kungl. Maj:t att godkänna det reviderade programmet för denna deletapp har Kungl. Maj:t genom beslut den 21 april 1961 godkänt ett av förvaltningsutskottet framlagt förslag till utförande av första deletappen av block E inom centralblocket vid lasarettet, omfattande flyglarna Eb, Ec och Ed, i huvudsaklig överensstämmelse med företedda ritningar. Schaktning för grund och avloppsledningar har numera utförts som särskild entreprenad. Anbud föreligger beträffande huvuddelen av övriga arbeten.

Med ledning av ingivna anbud har kostnaden för deletappen numera beräknats till 13 300 000 kr. Den automatiska kostnadsökningen från december 1958 torde uppgå till i runt tal 1 300 000 kr. Den ytterligare fördyringen av byggnadsföretaget synes vara att hänföra till den omständigheten, att anbuden ligger högre än vad landstinget haft anledning räkna med. Enligt utskottets mening är det med hänsyn till dagens byggnadsmarknadsläge

tveksamt, huruvida lägre kostnad kan erhållas vid förnyat anbudsförfarande.

Utskottet hemställer om anvisande för nästa budgetår av ytterligare 2 000 000 kr. för ändamålet.

Centraltvätteriet. Nybyggnaden för centraltvätteriet, som dimensioneras för en kapacitet av 14 ton tvättgods per dag, varav cirka 10 ton beräknas för lasarettets behov, kommer att bestå av en byggnad i tre våningar med en mindre fjärde våning. För uppförandet av centraltvätteriet, som ursprungligen beräknades draga en kostnad av omkring 7 000 000 kr. jämte projekteringskostnader och vissa anläggningskostnader, har under budgetåret 1960/61 och innevarande budgetår anvisats sammanlagt 1 500 000 kr. Departementschefen uttalade i propositionen 1961: 79, att angelägenheten av projektets snara realiserande gjorde, att utskottets hemställan om anvisande av medel för företagets fortsättande borde biträdas, trots att definitivt byggnadsprogram då ej förelåg och frågan om statens slutliga andel i kostnaderna stod öppen. Arbetena har påbörjats under augusti månad 1961. Kostnaderna för företaget beräknas nu, med reservation för prisstegringar, till 8 000 000 kr., i vilket belopp ingår förutom anläggningskostnaden och projekteringskostnaden även kostnaden för byggnadens anslutning till lasarettets kulvertsystem, vilken med hänsyn till att byggnadens placering definitivt fastställts först under vintern 1961 icke tidigare kunnat anges. Byggnadens utformning har fastställts efter samråd mellan försvarets fabriksstyrelse och landstinget. Mellan fabriksstyrelsen och landstinget har överenskommelse träffats om en utbetalningsplan, enligt vilken landstinget till styrelsen i olika poster skall utgiva tillhoppa 3 400 000 kr. under år 1961, 4 000 000 kr. under år 1962 samt återstoden den 1 januari 1963. Kostnaden för projekteringen avses dock komma att regleras i särskild ordning. Utskottet hemställer, att anslag, motsvarande i huvudsak återstoden av statens andel i kostnaderna, som här antages utgöra hälften av $\frac{10}{14}$, eller i runt tal 1 300 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

Kulvertsystemet. De för kulvertarbetena budgetåren 1954/55 och 1958/59 beviljade statsbidragen om tillhoppa 900 000 kr. får anses avse kulvertdelarna 3—7. Kostnaderna för nämnda delar beräknas med ledning av föreliggande kontrakt och andra beställningar uppgå till 2 200 000 kr. Slutredovisning för arbetet har ännu inte kunnat ske.

Utöver arbeten enligt programhandlingarna har emellertid omkonstruktions- och reparationsarbeten av mycket omfattande och kostnadskrävande natur måst utföras på grund av allvarliga haverier beträffande båda de i kulverten framdragna ångledningarna för 3 respektive 10 atö. Förläggningen av kulverten, som är en kombinerad trafik- och rörkulvert, är bestämd med hänsyn till ett flertal befintliga byggnader. På grund härav har de i kulverten förlagda ångledningarna kommit att dragas fram i upprepade dykningar och böjar. Påfrestningarna på de i ledningarna insatta kompensato-

terna har blivit alltför stora. Nämnda haverier föranledde utarbetande av förslag till ändringar och kompletteringar av en grupp experter på området och i samråd med byggnadsstyrelsen. Arbetena med 3-atö-ledningen har i huvudsak avslutats, och ledningen kan tagas i bruk innevarande höst. 10-atö-ledningen har i samband med haverierna måst provisoriskt byggas om till utförande med expansionslyror i stället för med kompensatorer för att kunna förse lasarettet med ånga intill dess 3-atö-ledningen iordningställt. Återstående ändringar beträffande 10-atö-ledningen, vilka icke blir av samma omfattning som de som utförts å 3-atö-ledningen, skall utföras så snart sistnämnda ledning tagits i bruk. Kostnaden för berörda ändringsarbeten uppskattas nu till 807 000 kr.

Totalkostnaderna för berörda kulvertarbeten skulle sålunda uppgå till (2 200 000 + 807 000) 3 007 000 kr. och anslagsbehovet f. n. utgöra $\left(\frac{3\,007\,000}{2} - 900\,000\right)$ 603 500 kr. Utskottet hemställer om ett anslag för budgetåret 1962/63 av 600 000 kr.

Ångkraftverket. Frågan om övergång till oljeeldning vid värmecentralen har övervägts under en längre tid, då man önskar borttaga den tröghet som följer av bland annat den nuvarande eldningen med svenskt kol. På grund av att det ansetts vara ur beredskapssynpunkt värdefullt att kunna utnyttja ett inom landet producerat bränsle har dock koleldningen hittills bibehållits. Numera har emellertid leverantören av svenskt kol under hänvisning till förestående förändringar inom gruvhanteringen förklarat, att leveranserna till lasarettet kommer att upphöra inom ett par år. Även andra skäl talar för en övergång till oljeeldning, bl. a. den synpunkten att redan vid koleldning en mindre oljeeldningsanläggning är erforderlig med hänsyn till önskemålet om följsamhet vid olika belastningar. Vissa erforderliga kompletteringsarbeten inom ångkraftverket, som icke lämpligen kunnat anstå, har vidare utförts eller påbörjats, nämligen främst ifråga om askutmatningsanordningar och vissa förbättringsarbeten inom ambulansstationen. Kostnaderna för nämnda större oljeeldningsinstallation samt berörda kompletteringsarbeten beräknas uppgå till 800 000 kr. Utskottet, som förutsätter reglering av landstingets kostnader i enlighet med principerna för avtalet om samarbete i fråga om panncentralen (se propositionen 1952: 148, sid. 14), hemställer om anvisande av hälften av kostnaden eller 400 000 kr.

Radiologiska kliniken. Kliniken innehåller icke tillräckliga behandlings- och arbetsutrymmen samt behöver utrymmen för ny specialapparat. Härtill kommer att densamma bör tillföras ytterligare vårdplatser. Efter fleråriga förberedelser framlägger utskottet nu ritningar, kostnadsberäkning och beskrivning rörande tillbyggnad av radiologiska kliniken vid lasarettet. Av beskrivningen framgår, att en tillbyggnad till kliniken i fem våningar jämte källarvåning avses utföras väster om nuvarande radiologiska kliniken. På platsen befintlig garagebyggnad och betongplan för biltvätt skall rivas.

I källarvåningen, där strålningsskydd erhålles genom isolering med järnmalmetsbetong och vissa specialarbeten, avses bl. a. rum för accelerator och annan strålkirurgisk apparatur inrymmas. Entréväningen skall bl. a. innehålla undersökningsrum och lokaler för isotopavdelning. En klinisk radiofysisk avdelning planeras förlagd i våningsplanet en trappa. Våningsplanet två trappor avses inrymma jourrum för gynekologisk respektive allmän avdelning m. m. En vårdavdelning för 20 patienter, omfattande fyra rum med vardera 4 patienter och två rum med vardera 2 patienter jämte biutrymmen, avses förläggas i våningsplanet tre trappor. I våningsplanet fyra trappor skall slutligen bl. a. två biologiska laboratorier inrymmas. De totala kostnaderna för tillbyggnaden beräknas till 4 041 000 kr.

Enligt utskottets åsikt bör ifrågavarande byggnadsföretag snarast komma till utförande. Utskottet hemställer, att ett statsbidrag av 1 000 000 kr. anvisas för ändamålet för budgetåret 1962/63.

Yttranden

II. *Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggnad* konstaterar, att av föreslagen utrustning för röntgendiagnostiska avdelningarna I och II tippbryggan och EKG-apparaten avses ersätta befintlig nedsliten utrustning, under det att övrig utrustning är kompletterande nyanskaffning. Kostnadsberäkningen föranleder ingen erinran från nämnden, som emellertid anser sig sakna anledning att taga ställning till inköp av kopieringsapparat. Övrig föreslagen utrustning för en beräknad totalkostnad av 148 265 kr. synes nämnden välmotiverad och lämplig. Under förutsättning att hittills tillämpade normer beträffande beviljande av statsbidrag för anskaffande av röntgenutrustning vid lasarettet — vilka bland annat innebär, att statsbidrag utgår även för s. k. ersättningsanskaffning — skall följas jämväl i föreliggande fall, tillstyrker nämnden, att ett avrundat belopp av 74 000 kr. anvisas för ändamålet.

I fråga om föreslagna byggnadsarbeten vid lasarettet anför nämnden, som infortrat yttranden i ärendet av medicinska fakulteten vid Lunds universitet och centrala sjukvårdsberedningen samt samrått med medicinalstyrelsen, bl. a. följande.

Nämnden, som godtager föreliggande förslag beträffande hudkliniken och medicinska kliniken, delar centrala sjukvårdsberedningens uppfattning i fråga om lungkliniken, nämligen att föreslagna byggnadsåtgärder icke ensamma kan beräknas avhjälpa rådande olägenheter. Samråd med beredningen har gett vid handen, att med en minskning av platsantalet från nominellt 66 till 44 skulle dels beläggningen på 6-sängrummen minskas till i genomsnitt 4, dels ett av enkelrummen i stället kunna användas till sköterskeexpedition, dels ock vådrummet vid trapphuset kunna ställas i reserv. Vid samråd med medicinalstyrelsen har här angivna beläggning ansetts böra utgöra grund för godkännande av ombyggnadsförslaget.

När det gäller thoraxkliniken är problemet såtillvida annorlunda, som

enligt klinikchefen platsbristen på kliniken är svår och klinikens akuta och postoperativa fall vårdas på en annan mer tidsenlig avdelning. Vidare är de tre 6-sängsrummen på avdelningen större än flertalet av lungklinikens 6-sängsrum. Ehuru det nuvarande vårdplatsantalet, 28 sängar, uppenbarligen är högt, anser nämnden sig dock med hänsyn till vad anförts kunna godtaga förslaget till ändringsarbeten. Ifråga om detaljerna bör betonas vikten av att toaletterna förses med separata tvättställen samt att den avsedda typen av tvättställe med spottkopp av hygieniska skäl icke kommer till användning inom sjukvården.

De av lasarettsdirektionen beräknade kostnaderna för de olika arbetenas genomförande har icke givit anledning till någon nämndens erinran.

Nämnden tillstyrker att i lasarettsdirektionens framställning upptagna ombyggnads- och ändringsarbeten godkännes i och för statsbidrags utgående men förutsätter, att av centrala sjukvårdsberedningen föreslagen vårdplatsminskning å lungkliniken genomföres.

1959 års statliga kommission för förhandlingar om medicinsk undervisning i Lund och Malmö erinrar om att föreslagna ombyggnadsarbeten inom thoraxkirurgiska kliniken och lungkliniken samt inrednings- och ändringsarbeten inom hudkliniken upptagits i Bilaga A till förhandlingskommissionens förslag till avtal angående lasarettet i Lund (läkarutbildningsavtalet). Enligt avtalet skall statligt byggnadsbidrag utgå med 40 procent av kostnaderna för dessa arbeten. I fråga om anordnandet av omklädningsrum m. m. inom medicinska kliniken återfinns detta byggnadsarbete icke i till läkarutbildningsavtalet fogade bilagor. Till sådant byggnadsprojekt, som icke är upptaget i bilagorna men påbörjas efter den 30 juni 1962, skall staten enligt avtalet bidra med 25 procent av de verkliga kostnaderna. Då landstingets skyndsamma utförande av nödvändiga arbeten icke bör lända landstinget till förfång i bidragshänseende, tillstyrker kommissionen, att statligt byggnadsbidrag får utgå till berörda byggnadsarbeten inom medicinska kliniken med 25 procent av de verkliga kostnaderna, även om arbetena påbörjats före den 1 juli 1962.

III. Byggnadsstyrelsen yttrar.

Styrelsen har intet att erinra mot att ytterligare 2 000 000 kr. anvisas för första deletappen av block E inom centralblocket. Det är nödvändigt, att föreslagna ändringar av ångledningarna jämte därmed sammanhängande arbeten ävensom anordningar för ångkylning med oblandat kondensat utföres. Behovet av utbyte av kondensvattencистерner m. m. inom norra och södra fördelningscentralerna samt radiologen, barnsjukhuset och kvinnokliniken, vilket arbete kostnadsberäknats till 140 000 kr., synes däremot behöva ytterligare utredas, bl. a. med hänsyn till att vissa delar av arbetena torde vara av underhållskaraktär. Anledning föreligger dock icke att ändra i nyssnämnda sammanställning angiven sammanlagd kostnad å 807 000 kr., vilken emellertid ej kan tillförlitligt beräknas innan utförandet närmare fastställts. Beträffande ångkraftverket torde det vara fördelaktigt, att pannorna förses med utrustning för oljeeldning. Styrelsen har i

stort sett intet att erinra mot förslaget till sådan utrustning. Det bör dock närmare undersökas om ej utförandet av oljecisterner och därmed sammanhängande utrustning kan förenklas. Styrelsen erinrar om att Lunds stads tekniska verk ansett det önskvärt att undersöka förutsättningarna för ett övertagande av lasarettets panncentral och en utbyggnad av densamma till ett värmeverk, som kunde leverera värme förutom till lasarettet, universitetet och tekniska högskolan även till härför lämpade delar av stadens bebyggelse i övrigt. Föreslagna oljecisterner, vars storlek och placering måhända kan önskas ändrad vid en dylik utbyggnad av centralen, synes ej böra utföras förrän nämnda fråga blivit avgjord. Befinnes det önskvärt att dessförinnan installera oljeeldningsutrustningen i övrigt, kan man provisoriskt uppställa mindre, transportabla cisterner, som eventuellt kan vara förhyrda.

Nämnden för undervisningsjukhusens utbyggnad anför.

1959 års riksdag godkände förslag till riktlinjer för undervisning i klinisk epidemiologi vid lasarettet i Lund samt beslöt att staten skulle bidra med hälften av de till 3 916 000 kr. beräknade kostnaderna för anordnande av en ny observationspaviljong samt installation av vissa hissar i epidemisjukhuset. För ändamålet anvisades för budgetåret 1959/60 1 500 000 kr.

När byggnadsärendet upptogs till fortsatt behandling inom landstingets planerande organ, ansågs det befogat att i vissa avseenden ompröva epidemisjukhusets lokalfråga i dess helhet. Anledningen härtill var i första hand, att även övriga befintliga vårdbyggnader måste betraktas som otidsenliga och inom relativt kort tid påfordrade omfattande modernisering samt att med den planerade observationspaviljongen alltför stort markområde skulle tas i anspråk för epidemivården i betraktande av föreliggande och väntade utbyggnadsbehov för lasarettet i övrigt.

Enligt det av förvaltningsutskottet nu framlagda förslaget till ny infektionsklinik, varöver på nämndens begäran yttranden avgivits av medicinska fakulteten i Lund och centrala sjukvårdsberedningen, avses samtliga äldre vårdbyggnader i ett sammanhang bli ersatta med en helt tidsenlig nybyggnad, innefattande jämväl behandlings-, forsknings- och undervisningsresurser. Genom en sådan åtgärd friställes även den befintliga administrations- och bostadsbyggnaden invid Getingevägen. Nybyggnadens läge har valts i avsikt att erhålla större samlade markresurser norr om kliniken. Det nu föreliggande byggnadsprojektet är av betydligt större omfattning än det tidigare förslaget, som endast avsåg nybyggnad av en observationspaviljong. Klinikens storlek har efter samråd med medicinalstyrelsen begränsats till 90 vårdplatser i stället för tidigare 116 platser. Nämnda platsminskning har ansetts försvarbar och lämplig med hänsyn till nedgången i de epidemiska sjukdomarnas frekvens och förekomsten — sannolikt även framdeles — av vissa vårdresurser annorstädes i länet, främst i Hälsingborg. Antalet vårdavdelningar har begränsats till fyra.

Enligt landstingets kostnadsberäkning, baserad på prisläget den 1 november 1961, skulle totalkostnaden för nybyggnaden uppgå till 9 200 000 kr. Häri ingår även kostnader för kulvert, rörpostanläggning, avloppsreningsanläggning och rivning av befintliga byggnader ävensom projekte-

ringskostnader för observationspaviljongen enligt det ursprungliga förslaget.

Medicinska fakulteten och centrala sjukvårdsberedningen har i huvudsak tillstyrkt det framlagda ritningsförslaget. För egen del finner nämnden mycket vägende skäl tala för uppförandet i ett sammanhang av en helt ny infektionsklinik. Detta synes sålunda starkt motiverat såväl ur vård- och driftsynpunkt som med hänsyn till behovet av ett effektivt markutnyttjande.

Förslaget innebär, att vårdavdelningarna blir förhållandevis stora, vilket i viss mån är svåröfrenligt med de höga krav på isoleringsmöjligheter, som föreligger inom epidemiologin. Kraven därpå synes emellertid ha tillgodosetts i ritningsförslaget genom att ett förhållandevis stort antal enkelrum planerats, varjämte en uppdelning av avdelningarna i vardera två enheter skett medelst en sluss. Med avseende på markutnyttjandet är det uppenbarligen av stort värde, att vissa utbyggnadsmöjligheter nu bevaras för ett flertal näralliggande kliniker och för framtida, nu icke förutsedda ändamål.

På några punkter, bland annat i souterrängvåningen, föreligger enligt förslaget vissa reservtytor. Nämnden anser, att vissa av medicinska fakulteten ifrågasatta justeringar beträffande en del lokaler — vilka bör prövas i samband med upprättande av definitiva ritningar — torde kunna göras inom ramen för den föreslagna byggnadsvolymen och utan att föranleda merkostnader. Nämnden delar vidare av centrala sjukvårdsberedningen framförd åsikt, att beskrifningar varit i och för sig möjliga ifråga om souterrängvåningen. Emellertid måste i allt fall grundmurar utföras och schaktmassor uttagas, varför endast en tämligen begränsad minskning av kostnaden torde kunna ernås genom att tills vidare lämna vissa utrymmen oinredda. Av beredningen föreslagen omdisposition beträffande desinfektionsavdelningen, i syfte att avdelningen kan nås utifrån, låter sig väl genomföras.

Nämnden förordar, att det av förvaltningsutskottet nu framlagda förslaget genomföres.

Den av förvaltningsutskottet beräknade totalkostnaden, 9 200 000 kr., förefaller nämnden hög. Detta synes gälla även om man tager i betraktande nuvarande prisläge i Lund. På ritningsarbetets nuvarande stadium och under den korta tid, som stått nämnden till buds för prövning av förvaltningsutskottets kostnadsberäkning, har det emellertid icke varit nämnden möjligt att göra någon mer ingående granskning av underlaget för kostnadsberäkningen. Möjligheten att i samband med den fortsatta projekteringen begränsa den angivna totalkostnaden bör noga prövas.

I fråga om tillbyggnaden av radiologiska kliniken anför nämnden, som infordrat yttranden från medicinska fakulteten i Lund och centrala sjukvårdsberedningen, följande.

Medicinska fakulteten har funnit förslaget väl genomtänkt och de i tillbyggnaden ingående lokalerna lämpliga för sitt ändamål. Fakulteten understryker emellertid, att lokalerna för klinisk radiofysik är avsedda att helt utnyttjas för sjukvårdens behov och därför icke på något sätt kan påverka det blivande ställningstagandet till den synnerligen aktuella frågan om uppförande av en institution för ämnet radiofysik.

Centrala sjukvårdsberedningen har i princip inte något att erinra mot förslaget i vad det avser högvoltsanläggningen. Dock förutsattes, att av radiofysiska institutionen i Stockholm meddelade anvisningar beträffande

strålskyddet iakttages. Vad gäller förslaget i övrigt kvarstår tidigare huvudmärkning beträffande de pressade rumsmåtten i våningsplanet 3 trappor. Beredningen har emellertid med hänsyn till föreliggande omständigheter ansett sig böra godkänna förslaget, dock under förutsättning att tidigare framförda erinringar i möjligaste mån beaktas.

Nämnden erinrar för egen del om att klinikens utbyggnad varit aktuell sedan flera år tillbaka. Överarbetning av tidigare förslag har skett främst beträffande källarvåningen med högvoltсанläggning och vårdavdelningsplanet (3 trappor). Radiofysiska institutionen har granskat ritningen till högvoltstationen och under förutsättning av vissa justeringar godkänt förslaget.

Nämnden betonade redan vid ett tidigt stadium av planeringen för ifrågasvarande byggnadsföretag att möjligheterna borde prövas för en friare utformning av byggnadskroppen i avsikt att dels erhålla utbyggnadsmöjligheter och i övrigt lämpligare planlösning av högvoltstationen, dels ock förbättra lösningen av vårdavdelningen i våningen 3 trappor, därest man vidhölle det beräknade tillskottet av cirka 20 vårdplatser. Med hänsyn till andra planerade byggnadsföretag har huvudmannen dock tidigare icke ansett tillgänglig tomtmark medge annan utformning av klinikens tillbyggnad. Numera har nytt förslag framlagts beträffande infektionsklinikens byggnadsfråga, vilket i och för sig medger ökad frihet för disposition av marken och därmed möjliggör en lämpligare lösning även för radiologiska klinikens del. Med hänsyn till angelägenheten av att icke ytterligare fördröja tillbyggnaden för sistnämnda klinik har emellertid huvudmannen icke velat ta upp byggnadsförslaget till omprövning i vad angår dess huvuddrag. Därmed kvarstår den i princip hårt pressade lösningen av såväl vårdavdelningen som högvoltсанläggningen. De förbättringar av detaljlösningarna, som verkställts, har icke helt undanröjt de betänkligheter, som förslaget ingett nämnden.

I vad avser vårdavdelningen uppvisar förslaget allttjämt betydande brister, vilka också påtalats av centrala sjukvårdsberedningen. I standard- och trivselhänseende motsvarar förslaget icke heller vad man — särskilt när det gäller en specialitet som den förevarande — numera eftersträvar.

Inom nämnden har övervägts möjligheterna för ytterligare förbättringar av förslaget till högvoltstation. På initiativ av nämndens arkitekt har sålunda inom ramen för den föreslagna högvoltstationen verkställts en överarbetning av bilokalernas utformning i avsikt att förbättra förbindelsevägarna och skapa större trivselvärden. I samråd med representanter för byggnadskommittén och ämnesföreträdarna har upprättats två ritningar till ifrågasvarande våning, där man genom anordnande av ett entresolplan i utrymmet bredvid bunkrarna utvunnit plats för förråd och dessutom personalrum med acceptabel dagsljusbelysning. Härmed har ökad golvyta för sängtransport och andra förbindelser kunna utvinnas inom högvoltstationen. Nämnden anser, att den sålunda företagna överarbetningen innebär påtagliga förbättringar av huvudmannens förslag.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter — särskilt angelägenheten av att byggnadsföretaget tillkommer utan dröjsmål — anser nämnden sig kunna tillstyrka ett godtagande av huvudmannens byggnadsförslag, under förutsättning att centrala sjukvårdsberedningens och radiofysiska institutionens erinringar och anvisningar beaktas. Nämnden förutsätter ock, att de ändringsförslag, som redovisats å nyssnämnda ritningar, upptas till

allvarligt övervägande i samband med utarbetandet av de slutliga byggnadsritningarna.

De av förvaltningsutskottet beräknade kostnaderna för byggnadsföretaget, 4 041 000 kr., har icke givit anledning till någon nämndens erinran. Nämnden framhåller dock, att ritningarna på nuvarande stadium av projekteringen icke ger underlag för en helt säker beräkning. Av nämnden redovisat ändringsförslag synes icke komma att medföra någon ökad kostnad.

Departementschefen

Jag har i det föregående redogjort för av 1959 års statliga kommission för förhandlingar om medicinsk undervisning i Lund och Malmö framlagda preliminära avtal med Malmöhus läns landsting berörande lasarettet i Lund m. m. och därvid tillstyrkt, att avtalen godkännes. De härefter gjorda beräkningarna av statens drift-, utrustnings- och byggnadsbidrag för nästa budgetår till detta lasarett grundar sig — såvitt avser tiden efter den 30 juni 1962 — på de nya avtalsbestämmelserna.

Medicinalstyrelsen har på grundval av hittills gällande avtalsregler beräknat det statliga driftbidraget till lasarettet i Lund för nästa budgetår till 3 200 000 kr. samt driftkostnadsersättningen för psykiatriska kliniken till 2 700 000 kr. Ifrågavarande bidrag avser kostnaderna under kalenderåret 1962. I 12 § avtalet om lasarettet i Lund (läkarutbildningsavtalet) föreskrives emellertid, att driftbidraget skall av staten erläggas månadsvis i efterskott i form av utbetalningar à conto på visst närmare angivet sätt. Enär det i riksstaten för innevarande budgetår beräknade driftbidraget avser kalenderåret 1961, medan i överensstämmelse med angivna avtalsrum driftkostnadsberäkningarna i fortsättningen kommer att gälla en med budgetåret sammanfallande tidsperiod, bör under förevarande anslag för nästa budgetår övergångsvis upptagas ett driftbidrag avseende dels första hälften av kalenderåret 1962 (enligt reglerna i 1943 års driftbidragsavtal), dels tiden den 1 juli 1962—den 30 juni 1963 (enligt de nya avtalsbestämmelserna). I avtalet om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna finns inget mot 12 § läkarutbildningsavtalet svarande stadgande, men enligt vad kommissionen uppgivit har landstinget förutsatt, att utbetalning à conto skall kunna ske även beträffande statens ersättning för ifrågavarande kliniker. Med hänsyn till lämpligheten av enhetliga regler för utbetalning av statsbidragen anser jag mig böra förorda den av landstinget förutsatta anordningen.

Främst till följd av ändrad maximeringsregel samt nya bestämmelser för beräkning av pensionskostnaderna kommer statens driftbidrag till lasarettet enligt det nya avtalet att bli icke oväsentligt högre än tidigare. Med utgångspunkt från de nya avtalsreglerna och de av mig nyss angivna grunderna för anslagsberäkningen för nästa budgetår uppskattar jag statens driftbidrag till lasarettet i Lund avseende tiden den 1 januari 1962—

den 30 juni 1963 till 5 500 000 kr. I detta belopp ingår även bidrag till kostnaderna för driften av den neurokirurgiska kliniken fr. o. m. den 1 juli 1962. För detta ändamål har sedan åtskilliga år i riksstaten under elfte huvudtiteln uppförts ett särskilt förslagsanslag. För nästa budgetår bör således under sistnämnda anslag medel endast beräknas för första halvåret 1962. Jag återkommer i det följande till denna fråga.

Driftkostnadsersättningen för psykiatriska kliniken, vilken likaledes till följd av de i det nya avtalet ändrade grunderna för beräkningen av pensionskostnaderna måste uppräknas i förhållande till den av medicinalstyrelsen framlagda kalkylen, bör upptagas med ett belopp av 4 500 000 kr. Denna beräkning avser samma tidsperiod — ett och ett halvt år — som legat till grund för min uppskattning av driftbidraget till lasarettet i Lund.

I fråga om det statliga utrustningsbidraget har — enligt vad kommissionen därom anfört — förhandlingsparterna förutsatt, att den nyanskaffning av utrustning, som sker under kalenderåret 1962, skall till hälften anses gälla årets första sex månader och till hälften det andra halvåret. För den senare delen skall statligt utrustningsbidrag enligt 4 § läkarutbildningsavtalet utgå med 25 procent. Jag har under hand inhämtat, att den röntgenutrustning, för vars anskaffande lasarettsdirektionen äskat ett bidrag med halva kostnaden eller med i runt tal 75 000 kr., till större delen inköpts redan under år 1961. För denna del synes statligt bidrag med 50 procent böra utgå. För den återstående, under innevarande år anskaffade röntgenutrustningen skall däremot icke utgå särskilt statligt bidrag enligt hittillsvarande praxis, utan den mellan parterna träffade överenskommelsen bör i stället tillämpas på utrustningsanskaffningen. Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har i allt väsentligt godtagit den föreslagna utrustningsanskaffningen som sådan.

På grundval av från landstinget och nämnden under hand inhämtade upplysningar beräknar jag det statliga utrustningsbidraget för nästa budgetår till sammanlagt 600 000 kr. En viss osäkerhet måste dock anses vidlåda denna beräkning. Jag har räknat med att — förutom löpande utrustningsanskaffning för befintliga kliniker m. m. — även mer omfattande nyutrustning av nytillkommande kliniker eller anläggningar kan bli aktuell under denna tid.

Jag övergår här efter till att behandla framlagda byggnadsförslag och till frågan om storleken av det statliga byggnadsbidraget för nästa budgetår. Av de byggnadsåtgärder, för vilka lasarettsdirektionen äskat medel, är ombyggnadsarbetena inom lungkliniken och thoraxkliniken samt inom hudkliniken upptagna i den till läkarutbildningsavtalet fogade bilagan A och berättigar således till ett bidrag på 40 procent. För anordnande av omklädnadsrum m. m. inom medicinska kliniken bör staten däremot — såsom kommissionen uttalat — endast bidra enligt läkarutbildningsavtalets huvudregel eller med 25 procent av kostnaderna. Ifrågakommande tre byggnadsåtgärder, som till

vissa delar redan blivit utförda, har — i och för statsbidrags utgående — tillstyrkts av nämnden för undervisningsjukhusens utbyggande. I fråga om lungkliniken har nämnden dock förutsatt, att viss av centrala sjukvårdsberedningen föreslagen vårdplatsminskning genomföres. För egen del ansluter jag mig i detta avseende till vad nämnden anfört.

Samtliga de byggnadsprojekt, som redovisats i de av förvaltningsutskottet gjorda framställningarna, omfattas av nyssnämnda bilaga A. Staten har således att bidra till byggnadskostnaderna med 40 procent under förutsättning, att projekten antingen redan godkänts av statsmakterna eller ock i enlighet med 15 § läkarutbildningsavtalet godkännes i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver. Vad gäller centralblocket vill jag erinra om att Kungl. Maj:t i överensstämmelse med av riksdagen givet bemyndigande (se prop. 1960: 71; SU 1960: 123; rskr. 1960: 299) genom beslut den 21 april 1961 godkänt, att en första deletapp av block E inom ifrågavarande centralblock — omfattande flyglarna Eb, Ec och Ed — finge utföras i huvudsaklig överensstämmelse med av Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott företedda ritningar. Arbetena, som för ifrågavarande deletapp enligt numera träffade entreprenadavtal kostnadsberäknas till 13 300 000 kr., har påbörjats under hösten 1961.

För uppförande av nybyggnad för centraltvätteriet har riksdagen hittills anvisat 1 500 000 kr. Vid min anmälan av förevarande byggnadsfråga i propositionen 1961: 79 anförde jag, att angelägenheten av projektets snara realiserande medförde, att jag ansåg mig böra biträda av förvaltningsutskottet gjord hemställan om anvisande av medel för företagets fortsättande, trots att definitivt byggnadsprogram då ej förelåg och frågan om statens slutliga andel i kostnaderna stod öppen. Jag förklarade mig ha för avsikt att så snart sig göra lät underställa riksdagen det definitiva byggnadsprogrammet och framlägga förslag i kostnadsfördelningsfrågan. Som jag nyss anfört har sistnämnda spörsmål lösts i det nu framlagda, av mig tillstyrkta förslaget till avtal angående lasarettet i Lund. Av förenämnda bilaga A till avtalet framgår vidare, att statens bidrag skall beräknas på $\frac{10}{14}$ av den totala kostnaden, som enligt under hösten 1961 framlagda beräkningar kommer att uppgå till 8 000 000 kr. Försvarets fabriksstyrelse svarar för uppförandet av nybyggnaden, vilken enligt nu redovisade definitiva ritningar kommer att omfatta tre våningsplan jämte en mindre fjärde våning. Anläggningen får en kapacitet av 14 ton tvättgods per dag, varav 10 ton beräknas motsvara lasarettets behov. Byggnadsföretaget, som påbörjats hösten 1961, har icke föranlett någon erinran från min sida.

Jag har intet att invända mot att de föreslagna ändrings- och kompletteringsåtgärderna inom kulvertsystemets delar 3—7 kommer till utförande. Som byggnadsstyrelsen anfört bör dock behovet av föreslagna utbyten av vissa kondensvattencisterner m. m. ytterligare utredas. Kostnaderna för angivna åtgärder har beräknats till 807 000 kr.

Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anfört är jag f. n. icke beredd att taga ställning till av förvaltningsutskottet föreslagen installation av oljeeldning vid ångkraftverket. Jag förutsätter, att frågan prövas ytterligare. I detta sammanhang anser jag mig böra understryka angelägenheten av att värmeanläggningens kapacitet i första hand reserveras för lasarettets, universitetets och så långt det är möjligt även andra statliga institutioners behov.

Förvaltningsutskottet har lagt fram förslag till tillbyggnad för radiologiska kliniken i fem våningar jämte källarvåning, i vilken viss högvoltapparat avses bli placerad. I tillbyggnaden skall vidare förläggas bl. a. en avdelning för klinisk radiofysik samt en ny vårdavdelning med cirka 20 vårdplatser. De totala byggnadskostnaderna beräknas till 4 041 000 kr.

Radiologiska kliniken är otvivelaktigt i stort behov av utökade lokaler icke minst för att kunna hysa den kvalificerade specialapparat en modern centralanstalt för radioterapi kräver. Jag har därför icke något att invända mot den planerade utvidgningen som sådan. Det föreslagna vårdplatstillskottet, vilket skulle öka klinikens totala vårdplatsantal till 100, anser jag mig även med hänsyn till vissa överväganden som gjorts inom centrala regionvårdsnämnden böra godtaga. Jag kan dock icke underlåta att i detta sammanhang ge uttryck för mina farhågor att ifrågavarande utökning i förening med en planerad utbyggnad av den radioterapeutiska kliniken i Malmö kan medföra ett visst överskott på radioterapeutiska vårdplatser i regionen. Jag vill erinra om att jag i propositionen 1960: 159 med förslag till riktlinjer för regionsjukvårdens utbyggande m. m. rekommenderade en nedskärning av föreliggande utbyggnadsplaner. Beträffande de framlagda ritningarna över tillbyggnaden har vissa erinringar framställts av centrala sjukvårdsberedningen och nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande samt, i vad avser strålskyddsförhållanden, av radiofysiska institutionen i Stockholm. Nämnden har vidare verkställt en viss överarbetning av ritningsförslaget i vad avser högvoltstationen i källarplanet. Härigenom har inom ramen för tillbyggnadens totalvolym vissa ytterligare rumsytor utvunnits. Enligt vad jag inhämtat har landstinget ännu icke tagit ställning till nämndens ändringsförslag men avser att i möjligaste mån beakta detsamma. Under förutsättning att så sker och att övriga av ifrågavarande myndigheter föreslagna förbättringar noggrant prövas, är jag beredd att tillstyrka statligt bidrag för byggnadsprojektet i fråga. Den gjorda kostnadsberäkningen har icke givit remissmyndigheterna anledning till erinran. Även för egen del anser jag mig kunna godtaga densamma.

I propositionen 1959: 95 förordade jag, att staten skulle bidra med hälften av de till 3 916 000 kr. beräknade kostnaderna för anordnande av en ny observationspaviljong — inrymmande bl. a. undervisningslokaler — och för installation av vissa hissar i dåvarande epidemisjukhuset, numera infektionskliniken vid lasarettet i Lund. Riksdagen biföll förslaget och anvisade för ändamålet 1 500 000 kr. Byggnadsprojektet har ännu ej realiserats. Förslag

Byggnadsarbeten vid lasarettet i Lund, för vilka statsbidrag med 40 procent av de verkliga kostnaderna skall utgå

Nr	Projekt		Volym m ³	Beräknad totalkostnad tkr	Anmärkningar
	Beteckning	Ändamål			
1	2	3	4	5	6
1	Block AB	Akutintag Intagningsavdelning Polikliniker för medicin och kirurgi Laboratorier Specialpolikliniker m. m.	35 110	9 700	Byggnaden är tagen i bruk.
2	Block E (2 etapper)	Klinisk fysiologi Klinisk kemi Gemensamma utrymmen Värmekulvert inkl. led- ningar till universitetet Matarkabel m. m.	34 700 (etapp I) + 20 800 (etapp II)	21 165	Byggnaderna i etapp I beräknas vara klara för inflyttning i början av år 1964.
3	Centralköket (2 etapper)		10 034 (etapp I) + 12 000 (etapp II)	8 500	Etapp I avslutad; etapp II beräknas vara färdig sommaren 1963.
4	Kulvert (7 delar)	Inkl. ledningsarbete		4 307	Delarna 3—7 färdiga; 1—2 beräknas färdigställda under hösten 1962.
5	Ångkraftverk (2 etapper)		38 970 (etapp I) + 11 780 (etapp II)	12 300	I detta byggnadsobjekt ingår reservkraftaggregat, oljeeldningsanläggning, matarvattenanläggning och diverse mindre kompletterande VVS-arbeten samt i anslutning härtill erforderliga byggnadsarbeten. Etapp I avslutad. Övriga arbeten beräknas vara i huvudsak avslutade under år 1963; därefter återstående under år 1964. Färdigställandet av vissa VVS-arbeten kan dock bli beroende av en eventuell utbyggnad av ångkraftverket.

beräknad byggnadstakt och medelsåtgång kan statens bidrag till kostnaderna för utbyggnaden av tandläkarhögskolan m. m. intill den 1 juli 1963 uppskattas till 2 340 000 kr. Med hänsyn till tandläkarhögskolans lokala anknnytning till lasarettet i Umeå och den nödvändiga samordningen av byggnadsföretag såväl för denna högskola som för medicinska högskolan synes det statliga byggnadsbidraget lämpligen böra bestridas från förevarande anslag.

Utbyggnaden av den medicinska högskolan enligt den i proposition 1957: 188 intagna planen för tillgodoseende av lokalbehovet för Umeå lasarett och sagda högskola fortskrider. För ändamålet har från förenämnda reservationsanslag till Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid lasarettet i Umeå m. m. anvisats tillhoppa 9 613 000 kr. Bidragsreglerna har i det nya avtalet ändrats i förhållande till i 1958 års avtal intagna föreskrifter. Med undantag för radioterapeutiska kliniken och en kulvert (se 49 §) har de nya reglerna icke givits tillbakaverkande kraft. För byggnad eller byggnadsdel, som påbörjas efter den 30 juni 1962 och som tages i anspråk för utbildnings- och forskningsändamål, skall statligt byggnadsbidrag enligt 14 § det nya avtalet utgå med 25 procent av de verkliga kostnaderna. För vissa ombyggnadsarbeten, som erfordras i anledning av den patologiska institutionens ianspråktagande av vissa av rättsläkarstationens lokaler, skall dock staten enligt avtalets 49 § punkt 2 slutligt svara för hela kostnaden. Nämnden har från angivna utgångspunkter beräknat, att det statliga bidraget för hela utbyggnaden av lasarettet och medicinska högskolan — med undantag för de byggnadsobjekt, för vilka medel anvisas från anslag under åttonde huvudtiteln — för tiden intill den 1 juli 1963 kommer att uppgå till 10 045 000 kr. Med avräkning av för ändamålet tidigare anvisade medel bör således under förevarande anslag upptagas ett byggnadsbidrag för nästa budgetår om (10 045 000 — 9 613 000) 432 000 eller avrundat 430 000 kr.

Hela anslaget bör således uppföras med (3 700 000 + 740 000 + 2 340 000 + 430 000) i runt tal 7 200 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Bidrag till lasarettet i Umeå* för budgetåret 1962/63 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 7 200 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Bo Stenfors

trädandet av det nya avtalet medför icke någon påtaglig förändring av det statliga driftbidragets storlek. Ett antal nya vårdplatser tillkommer medan andra, tidigare bidragsberättigade platser undantages från avtalets tillämpningsområde. I viss utsträckning har i lasarettets förenämnda beräkningar hänsyn även tagits till de nya avtalsgrunderna. Med utgångspunkt från de lämnade uppgifterna uppskattar jag statens driftbidrag för nästa budgetår till lasarettet i Umeå avseende tiden den 1 januari 1962—den 30 juni 1963 till 3 700 000 kr.

Från nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har jag under hand inhämtat uppgifter rörande den beräknade storleken av statens utrustnings- och byggnadsbidrag under anslaget för budgetåret 1962/63.

Särskilda utrustningsbidrag till landstinget har tidigare ej belastat anslag under elfte huvudtiteln utan har — i den begränsade utsträckning de förekommit — i sin helhet bestridits från anslag under åttonde huvudtiteln. Enligt det nya avtalet har reglerna rörande den statliga bidragsgivningen för utrustningskostnader förändrats och anslutits till motsvarande bestämmelser i Göteborgs- och Malmöavtalen. Staten skall således för utrustning, som efter den 30 juni 1962 anskaffas till för utbildning och forskning ianspråktagen klinik etc. och ej avser ersättande av kasserad utrustning, erlagga utrustningsbidrag med 25 procent av de verkliga kostnaderna. Avtalsparterna har förutsatt, att den nyanskaffning av utrustning, som sker under kalenderåret 1962, skall till hälften anses gälla årets första sex månader och till hälften det andra halvåret. För den senare delen skall bidrag utgå med 25 procent. Jag föreslår, att kostnaderna för statliga utrustningsbidrag i fortsättningen bestrides från förslagsanslaget till Bidrag till lasarettet i Umeå. Nämnden har för budgetåret 1962/63 räknat med — förutom kompletteringsanskaffningar till befintliga kliniker — nyutrustning av ny köksbyggnad samt administrationslokaler. Enligt 49 § 3 punkten det nya avtalet skall vidare — utan hinder av tidpunkten för anskaffningen — statligt bidrag utgå med 25 procent av kostnaden för utrustning av de nya lokaler, som tillförts radioterapeutiska kliniken genom företagen om- och tillbyggnad. Nämnden har beräknat det sammanlagda utrustningsbidraget för här berörda ändamål till i runt tal 740 000 kr. Mot denna uppskattning av bidragsbeloppets storlek har jag icke något att invända.

I det nya avtalet — 6 och 23 §§ samt 49 § punkt 2 — ges föreskrifter rörande statligt byggnadsbidrag till pågående utbyggnad av lokaler för en fullständig tandläkarhögskola samt tandtekniker- och tandsköterskeskolor i Umeå. Bidragsgrunderna varierar för de olika byggnadsobjekten. För nybyggnader utgår sålunda 25-procentigt bidrag med undantag för lokaler för tandhistopatologi, beträffande vilka bidraget motsvarar halva byggnadskostnaden. I fråga om vissa ombyggnadsarbeten utgår bidrag med 100 procent av kostnaden. Med ledning av nämndens uppgifter rörande

att till *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1962/63 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kr.

Bidrag till lasarettet i Umeå

I riksstaten för innevarande budgetår har under elfte huvudtiteln upptagits dels ett förslagsanslag till Bidrag till vissa driftkostnader vid lasarettet i Umeå å 2 000 000 kr., dels ock ett reservationsanslag till Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid lasarettet i Umeå m. m. å 4 470 000 kr. I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan förordat, att medel för de ändamål, som tillgodoses genom anlitande av förenämnda båda anslag, fr. o. m. budgetåret 1962/63 anvisas under ett gemensamt förslagsanslag med benämningen Bidrag till lasarettet i Umeå samt, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för nämnda budgetår beräknat medelsbehovet under anslaget till 4 500 000 kr.

I proposition 1962: 104 har Kungl. Maj:t tidigare denna dag på föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet för godkännande underställt riksdagen bl. a. ett mellan kommissionen för förhandlingar om högre utbildning i Umeå, å svenska statens vägnar, samt för Västerbottens läns landsting särskilt utsedda förhandlingsdelegerade, å landstingets vägnar, träffat avtal om utbildning av läkare och tandläkare i Umeå, m. m. Avtalet, som bl. a. ersätter 1958 års avtal angående inrättande av en medicinsk läroanstalt i Umeå m. m. (se proposition 1957: 188), föreslås träda i kraft den 1 juli 1962. Beträffande avtalets närmare innehåll hänvisas till förenämnda proposition 1962: 104.

De av mig i det följande gjorda beräkningarna av statens drift-, utrustnings- och byggnadsbidrag för nästa budgetår till lasarettet i Umeå m. m. grundar sig på — såvitt avser tiden efter den 30 juni 1962 — de nya avtalsbestämmelserna.

Enligt av lasarettet hösten 1961 lämnade uppgifter kan det statliga driftbidraget för budgetåret 1962/63 enligt 1958 års avtal beräknas till 2 450 000 kr. Beräkningen avser landstingets kostnader för sjukhusdriften under kalenderåret 1962. I det nya avtalet föreskrivs emellertid i 42 § andra stycket, att driftbidraget skall av staten erläggas månadsvis i efterskott i form av utbetalningar å conto på visst närmare angivet sätt. Enär det i riksstaten för innevarande budgetår beräknade driftbidraget till lasarettet avser kalenderåret 1961, medan driftkostnadsberäkningarna i överensstämmelse med angivna avtalsrum i fortsättningen kommer att avse en med budgetåret sammanfallande tidsperiod, bör under förevarande anslag för nästa budgetår övergångsvis upptagas ett driftbidrag avseende dels första hälften av kalenderåret 1962 (enligt reglerna i 1958 års avtal), dels tiden den 1 juli 1962—den 30 juni 1963 (enligt det nya avtalet). Ikraft-

i förenämnda bilaga A upptagna projekt, beräknar kommissionen att här ifrågavarande förslagsanslag belastas med högst en miljon kr. för utbetalning av byggnadsbidrag.

Den av kommissionen föreslagna metoden för avräkning av statens över-skjutande byggnadsbidrag synes mig riktig och lämplig. Jag har även under hand inhämtat, att landstinget är berett att acceptera densamma. Mina ställningstaganden till här i det föregående behandlade byggnadsobjekt torde dock få antagas medföra ett något lägre medelsbehov för byggnadsarbeten under budgetåret 1962/63 än det kommissionen räknat med. Mot bakgrund av det anförda föreslår jag, att riksdagens medgivande utverkas att förenämnda reservationsanslag till Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m. får — oavsett tidigare dispositionsbeslut — för budgetåret 1962/63 disponeras för utbetalning av statsbidrag för i bilaga A till läkarutbildningsavtalet upptagna, ej avslutade byggnadsobjekt. Under förevarande anslag beräknar jag statens byggnadsbidrag till 700 000 kr., i vilket belopp jag även inräknat det engångsbidrag om 500 000 kr., vilket enligt 23 § andra stycket läkarutbildningsavtalet skall senast den 30 juni 1963 utbetalas till landstinget.

Vid bifall till vad jag nu anført och föreslagit skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (5 500 000 + 4 500 000 + 600 000 + 700 000) 11 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att det i riksstaten för innevarande budgetår under elfte huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m. må för budgetåret 1962/63 disponeras på sätt jag i det föregående förordat;

b) till *Bidrag till lasarettet i Lund* för budgetåret 1962/63 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 11 300 000 kr.

Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund

För ändamålet är i gällande riksstat under elfte huvudtiteln uppfört ett förslagsanslag av 90 000 kr.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1961 under förutsättning av bibehållet anslag föreslagit, att detsamma uppföres med 70 000 kr.

Enligt det i det föregående redovisade nya avtalet mellan staten och Malmöhus läns landsting angående lasarettet i Lund skall bidrag i särskild ordning till ifrågavarande avdelning icke utgå efter den 30 juni 1962. Som framgår av vad jag tidigare anført bör emellertid för nästa budgetår medel beräknas för utbetalning av bidrag, som hänför sig till första halvåret 1962. För ändamålet finner jag ett belopp av 35 000 kr. vara tillfyllest. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

har nu i stället framlagts om att samtliga äldre, till infektionskliniken hörande vårdbyggnader skall ersättas av en helt ny klinikbyggnad. Som nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande framhållit skulle en sådan anordning medföra betydande fördelar såväl ur vård- och driftsynpunkt som med hänsyn till behovet av ett effektivt utnyttjande av markområdet. Den planerade nybyggnaden, som kostnadsberäknats till 9 200 000 kr., är av en helt annan storleksordning än den tidigare beslutade observationspaviljongen. Det blivande vårdplatsantalet, som tidigare planerats till 116, har begränsats till 90, vilket måste hälsas med tillfredsställelse mot bakgrund av den överdimensionering av epidemivården som otvivelaktigt förekommit på flera håll i landet. I likhet med nämnden finner jag mycket vägande skäl tala för uppförandet i ett sammanhang av en helt ny infektionsklinik, och jag är i princip beredd att ge projektet mitt stöd. Emellertid framgår det — såsom remissmyndigheterna påpekat — av det framlagda ritningsförslaget, att vissa utrymmen blivit mycket rikligt tilltagna. Jag har vidare funnit den beräknade kostnaden för projektet hög. I jämförelse med den preliminärt uppskattade kostnaden för uppförandet av ny infektionsklinik vid akademiska sjukhuset i Uppsala framstår nu ifrågavarande byggnadsprojekt som påfallande dyrbart. Till följd härav anser jag mig icke f. n. kunna tillstyrka statligt byggnadsbidrag på grundval av föreliggande ritningar. Jag föreslår, att ritningarna överarbetas i kostnadsbesparande syfte, varefter de torde få underställas Kungl. Maj:ts prövning i enlighet med 15 § läkarutbildningsavtalet. Med hänsyn till angelägenheten för såväl undervisningen som sjukvården av att nybyggnaden kommer till stånd snarast möjligt, utgår jag dock från att ifrågavarande omprövning sker så skyndsamt, att något väsentligt dröjsmål med projektets realiserande icke skall behöva uppstå.

I sin i det föregående återgivna kommentar till de framlagda avtalen beträffande lasarettet i Lund har förhandlingskommissionen även redogjort för avtalens ekonomiska konsekvenser för staten. Härav framgår att riksdagen för i bilaga A till läkarutbildningsavtalet upptagna projekt redan anvisat 25 miljoner kr., varav vid avtalets ikraftträdande den 1 juli 1962 sammanlagt cirka 19,5 miljoner kr. beräknas ha blivit utbetalade. Eftersom statens bidrag för ifrågavarande, redan utförda arbeten enligt 40-procentregeln endast motsvarar något över 17,5 miljoner kr., skulle staten således vid nämnda tidpunkt ha ett tillgodohavande hos landstinget på närmare två miljoner kr. Såsom framgår av 7 § andra stycket läkarutbildningsavtalet skall dylikt överskjutande belopp få avdragas å bidragsbelopp, som staten har att efter den 30 juni 1962 erlägga för andra arbeten. Med beaktande härav och med ledning av från landstinget inhämtade uppgifter om byggnadsprogrammet fram till den 1 juli 1963 har kommissionen sökt beräkna anslagsbehovet för budgetåret 1962/63. Under förutsättning att medel från det senast för innevarande budgetår upptagna reservationsanslaget till Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m. får utbetalas för

1	2	3	4	5	6
6	Administrationsbyggnad		22 335	6 830	Byggnaden är tagen i bruk.
7	Huvudinfart			380	Arbetena avslutade.
8	Infektionsklinik	Nybyggnad med ca 90 vårdplatser	25 000	9 200	Enligt ritningar, daterade den 19/1 1962. I detta projekt ingår kulvert från barnkliniken samt avloppsreningsanläggning.
9	Högspänningsnät			134	Arbetenas omfattning framgår av plan, daterad den 30/1 1962.
10	Anslutning av äldre byggnader till gemensam högtemperaturzon samt variatoranläggning	Barnsjukhuset Reumatologi		250	Till grund för kostnadsberäkningen ligger en plan, daterad den 30/1 1962.
11	Radiologi	Tillbyggnad med 20 vårdplatser	10 500	4 000	Enligt ritningar den 27/5 1959 (våningarna I, II och IV), 13/10 1960 (entréväning), 2/6 1961 (våning III) och 26/7 1961 (källarvåning); reviderade den 12/1, 16/1, 7/6 och 11/7 1961.
12	Block C	Operationsavdelningar Arbetsavdelningar Röntgendiagnostik Fysikalisk terapi Undervisningslokaler m. m.	90 000	35 000	
13	Block D	Sängavdelningar med 600 vårdplatser Postoperativ avdelning Avdelning för intensivvård Avdelningar för socialmedicin och yrkesmedicin Fotolaboratorium m. m.	85 000	32 000	De för enskilda kliniker inom D-blocket angivna vårdplatssiffrorna är ungefärliga, varför mindre avvikelser därifrån, som sker i överensstämmelse med ritningar, godkända av vederbörande statliga myndigheter, och inom den för blocket angivna volymramen — 85 000 m ³ inrymmande 24 vårdavdelningar och 2 våningsplan för andra ändamål — icke skall föranleda ändring av bidragsgrunderna.

1	2	3	4	5	6
		Sängavdelningarnas vårdplatser avses bli fördelade på i huvud- sak följande sätt: neurokirurgi 65 neurologi 70 thoraxkirurgi 55 plastikkirurgi 30 urologi 60 barnkirurgi 45 kardiologi 25 njursjukdomar 50 allmän kirurgi 90 allmän medicin 110			Under enahanda förutsättningar i fråga om ritningars godkännande och volymramens iakttagande må ock viss vårdavdelning inom blocket utbytas mot annan sådan avdelning tillhörande i Bilaga A icke upptagen klinik.
14	Utbyggnad av kulvertsystemet	Centralblocket — reumatologi		515	
15	Verkstadsbyggnad		10 500	2 800	Uppföres efter rivning av gamla norra värme-centralen.
16	Central anläggning för syrgas och tryckluft			445	Arbetena omfattar, förutom den centrala anläggningen, yttre ledningsnät till befintliga byggnader och byggnader, som upptages i denna bilaga.
17	Centraltvätt		33 540	5 700	Arbetena pågår. Byggnaden beräknas vara färdig år 1962. Statens bidrag skall avse 10/14 av den totala kostnaden.
18	Övervakningsbyggnad vid huvudinfarten		350	134	Inkl. vänthall. Enligt en ritning, daterad den 14/3 1961, reviderad den 1/12 1961. Beräknas färdig under år 1963.
19	Ombyggnad av AB-blocket			1 700	Avser endast ombyggnad i samband med att vissa provisorier ersättes av lokaler i C- och D-blocken.

1	2	3	4	5	6
20	Rörpostsystem			6 000	Arbetena omfattar befintliga byggnader och byggnader, som upptages i denna bilaga, ävensom bakteriologi- och patologibyggnaderna. Arbetenas omfattning framgår av PM, daterad den 30/1 1962, samt tablå, daterad den 14/4 1959.
21	Yttre vatten- och avlopps- anläggning			240	Enligt plan, daterad den 30/1 1962.
22	Om- och tillbyggnad av öronkliniken			1 200	Enligt godkända ritningar, daterade den 12/5 1961 (ändringar den 11/9 1961).
23	Lungkliniken och thorax- kirurgiska kliniken	Utökning av toalett- och tvättrum samt ombyggnad av sköljrum inom samtliga avdelningar		112	Enligt program, daterat den 24/6 1959. Arbetena beräknas vara avslutade hösten 1962.
24	Hudkliniken	Ombyggnad av viss del av vindsvåningen för anordnande av laboratorier och arbetsrum för läkare		58	Arbetena avslutade.
25	Centralförrådet	Omändring av lokalerna för rehabilitering		210	Arbetena pågår och beräknas vara avslutade sommaren 1962.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
<i>Utbyggande av karolinska sjukhuset</i>	2
Inledning.....	2
Förslag.....	4
Motiv.....	4
Departementschefen.....	8
<i>Karolinska sjukhuset: Utrustning</i>	10
Förslag.....	10
Motiv.....	11
Departementschefen.....	15
<i>Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala m. m.</i>	19
Inledning.....	19
Förslag.....	22
Motiv.....	22
Yttranden.....	28
Departementschefen.....	28
<i>Avtal angående lasarettet i Lund m. m.</i>	35
A. Inledning.....	35
B. Förhandlingskommissionens förslag.....	36
1. Avtal angående lasarettet i Lund (läkarutbildningsavtalet).....	37
2. Avtal om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund....	50
3. Avtal om seminarietomten i Lund.....	53
4. Avtalens ekonomiska konsekvenser för staten.....	55
C. Yttranden.....	57
D. Departementschefen.....	58
<i>Bidrag till lasarettet i Lund</i>	64
Inledning.....	64
Förslag.....	64
Motiv.....	65
Yttranden.....	70
Departementschefen.....	75
<i>Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund</i>	80
<i>Bidrag till lasarettet i Umeå</i>	81
<i>Bilaga A</i>	84